

Republika e Kosovës

K O S O V A

P E F A

Qeveria Qendrore

Shpenzimet Publike dhe Llogaridhënia Financiare (PEFA)

Vlerësimi i Menaxhimit të Financave Publike

Tetor 2013

Shkurtesat

AB	Auditimi i Brendshëm
AKP	Agjencia Kosovare e Privatizimit
ANP	Aeroporti Ndërkombëtar i Prishtinës
APP	Agjencia e Prokurimit Publik
APQ	Agjencitë e Pavarura Qeveritare
AQF	Autoriteti Qendror Fiskal
ATK	Administrata Tatimore e Kosovës
BDh	Bazë e të dhënave
BKK	Buxheti i Konsoliduar i Kosovës
BPSH	Bordi i Pavarur Shqyrtues
BPV	Bruto Produkti Vendor
COFOG	Klasifikimi i Funksioneve të Qeverisë
DAB	Departamenti i Auditimit të Brendshëm
DMPGB	Divizioni për Menaxhimin e Parasë së Gatshme dhe Borxheve
FMN	Fondi Monetar Ndërkombëtar
GFS	Statistikat Financiare të Qeverisë
IPA	Instrumenti i Para-Aderimit
KA	Komisioni i Auditimit
KASH	Korniza Afatmesme e Shpenzimeve
KBFP	Kontrolli i Brendshëm i Financave Publike
KE	Komisioni Evropian
KEK	Korporata Energjetike e Kosovës
KRPP	Komisioni Rregullativ për Prokurim Publik
LIVTh	Llogaria e Vetme e Thesarit
LPP	Ligji për Prokurim Publik
LPPL	Ligji për Financat e pushtetit lokal
MDA	Ministritë, Departamentet dhe Agjencitë
MF	Ministria e Financave
MPSH	Ministria e Shërbimeve Publike
MTI	Ministria e Tregtisë dhe Industrisë
MZHE	Ministria e Zhvillimit Ekonomik
NjAB	Njësia e Auditimit të Brendshëm
NjABF	Njësia e Auditimit të Brendshëm Financiar
NjMB	Njësia për Menaxhimin e Borxheve
NjQH	Njësia Qendrore Harmonizuese
NjQHAB	Njësia Qendrore Harmonizuese e Auditimit të Brendshëm
NjTM	Njësia për Tatimpagues të Mëdhenj
NL	Niveli Lokal (Qeverisja nën nivelin kombëtar)
NP	Ndërmarrjet Publike
NSh	Ndërmarrjet Shoqërore
OB-të	Organizatat Buxhetore

OSHP	Organi Shqyrtues për Prokurim
PIP	Programi i Investimeve Publike
PTK	Posta dhe Telekomuni i Kosovës
RB	Rishikimi i Buxhetit
RTK	Radio-Televizioni i Kosovës
SELIA	Selia
SIMFK	Sistemi Informativ Menaxherial Financiar i Kosovës
SNKSP	Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit për Sektor Publik Standardet Ndërkombëtare për Praktika Ndërkombëtare në Auditim të
SNPPAB	Brendshëm
SPZHK	Strategjia dhe Plani Zhvillimor i Kosovës
TVSh	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar
UNIREF	Kodi unik i referencës së pagesave
ZAGj	Zyra e Auditorit Gjeneral

Përmbajtja

Pasqyra e Indikatorëve	6
Përmbledhje e Vlerësimit.....	7
(i) Vlerësimi i integruar i performansës së MFP-së.....	7
Kredibiliteti i buxhetit	7
Konkurrueshmëria dhe transparencia	8
Buxhetimi i bazuar në politika	9
Parashikueshmëria dhe kontrolli në ekzekutimin e buxhetit	9
Kontabiliteti, regjistrimi dhe raportimi.....	11
Shqyrtimi dhe auditimi i jashtëm.....	12
Praktikat e donatorëve	12
(v). Ndryshimet kyçe nga viti 2009 në vitin 2013.....	14
Shtojca 1: Lidhjet ndërmjet gjashtë dimensioneve të një sistemi të hapur dhe të organizuar të MFP-së dhe tri niveleve të rezultateve përfundimtare të buxhetit.....	19
1. Hyrje	24
2. Informata për Vendin	27
2.1 Përshkrimi i Gjendjes Ekonomike në Vend.....	27
2.2 Përshkrimi i Rezultateve Buxhetore	29
2.3 Përshkrimi i Kornizës Ligjore dhe Institucionale për MFP.....	31
3. Vlerësimi i Sistemeve të MFP-së, Procesit dhe Institucioneve	32
3.1 Kredibiliteti i Buxhetit	32
3.1.1 PI-1 Rezultati Agregat i Shpenzimeve Krahasuar me Buxhetin Origjinal të Miratuar.....	32
3.1.2 PI-2 Përbërja e Rezultatit të Shpenzimeve Krahasuar me Buxhetin Origjinal të Miratuar	34
3.1.3 PI-3 Rezultati Agregat i Të hyrave.....	37
3.1.4 PI-4 Vonesat në Pagimin e Shpenzimeve.....	38
3.2 Gjithëpërfshirja dhe Transparenca	40
3.2.1 PI-5 Klasifikimi i Buxhetit	40
3.2.2 PI-6 Gjithëpërfshirja e informatave të përfshira në dokumentacionin buxhetor	41
3.2.3 PI-7 Operacionet Qeveritare të Paraportuara.....	42
3.2.4 PI-8 Marrëdhëniet Fiskale Ndërqeveritare.....	43
3.2.5 PI-9 Rreziku Fiskal.....	46
3.2.6 PI-10 Qasja në informata fiskale.....	48
3.3 Buxhetimi i Bazuar në Politika	50
3.3.1 PI-11 Rregullsia dhe pjesëmarrja në buxhetin vjetor.....	50

3.3.2	PI-12 Perspektiva shumëvjeçare	52
3.4	Parashikueshmëria dhe Kontrolli i Ekzekutimit të Buxhetit	56
3.4.1	PI-13 Transparenca e obligimeve dhe detyrimeve të tatimpaguesve	56
3.4.2	PI-14 Efektiviteti i masave për regjistrimin e tatimpaguesve dhe vlerësimin e tatimeve	60
3.4.3	PI-15 Efektiviteti i mbledhjes së pagesave tatimore	64
3.4.4	PI-16 Parashikueshmëria e Disponueshmërisë së Fondeve për Zotim të Shpenzimeve	67
3.4.5	PI-17 Evidentimi dhe menaxhimi i bilanceve të parasë së gatshme, borxhit dhe garancive	68
3.4.6	PI-18 Efikasiteti i Kontrollit të Listës së Pagave	70
3.4.7	PI-19 Konkurrenca, vlera për para dhe kontrollet në prokurim	74
3.4.8	PI-20 Efektiviteti i kontrolleve të brendshme për shpenzimet jopaga	80
3.4.9	PI-21 Efikasiteti i auditimit të brendshëm	82
3.5	Kontabiliteti, regjistrimi dhe raportimi	85
3.5.1	PI-22 Përshtatshmëria kohore dhe rregullsia e barazimit të llogarive	85
3.5.2	PI-23 Disponueshmëria e informatave për burimet e pranuar nga njësitë për ofrimin e shërbimeve	86
3.5.3	PI-24 Cilësia dhe përshtatshmëria e kohore e raporteve buxhetore brenda vitit	87
3.5.3	PI-25 Cilësia dhe përshtatshmëria kohore e raporteve financiare vjetore	89
3.6	Shqyrtimi dhe Auditimi i Jashtëm	90
3.6.1	PI-26 Fushëveprimi, Natyra dhe Përcjellja e Auditimit të Jashtëm	90
3.6.2	PI-27 Shqyrtimi legjislativ i Ligjit për Buxhetin Vjetor	92
3.6.3	PI-28 Shqyrtimi i raporteve të auditimit të jashtëm nga legjislativi	95
3.7	Praktikat e Donatorëve	96
3.7.1	D-1 Parashikimi i përkrahjes të drejtpërdrejte buxhetore	96
3.7.2	D-2 Informatat financiare të ofruara nga donatorët për buxhetimin dhe raportimin e ndihmës me projekte	98
3.7.3	D-3 Pjesa e ndihmës që menaxhohet nëpërmes përdorimit të procedurave kombëtare	99
	Agienda e Reformave	101
	Shtojca 2: Të intervistuarit	102
	Bibliografia	104

Pasqyra e Indikatorëve

A: REALIZIMET E MFP: Kredibiliteti i buxhetit		Nota në 2009	Nota në 2013
PI-1	Realizimi i përgjithshëm (agregat) i shpenzimeve në krahasim me buxhetin e miratuar	C	B
PI-2	Përbërja e shpenzimeve të realizuara në krahasim me buxhetin fillestar të miratuar	A	B+
PI-3	Realizimi i përgjithshëm (agregat) i të hyrave në krahasim me buxhetin e miratuar	A	A
PI-4	Stoku dhe monitorimi i vonesave në paguarjen e shpenzimeve	B+	A
B. ÇËSHTJET KYÇE TË NDËRTHURJES: Gjithëpërfshirja dhe transparencja			
PI-5	Klasifikimi i buxhetit	A	A
PI-6	Gjithëpërfshirja e informatave të përfshira në dokumentacionin e buxhetit	B	B
PI-7	Shtirja e operimeve të pa raportuara të qeverisë	A	A
PI-8	Transparenca e marrëdhënieve fiskale ndërqeveritare	B	A
PI-9	Mbikëqyrja e rrezikut të përgjithshëm fiskal nga subjektet tjera të sektorit publik	C+	C+
PI-10	Qasja publike në informatat kyçe fiskale	B	B
C. CIKLI BUXHETOR			
C(i) Buxhetimi i bazuar në politikë			
PI-11	Rregullsia dhe pjesëmarrja në procesin e buxhetit vjetor	B	B
PI-12	Perspektiva shumëvjeçare në planifikim fiskal, shpenzime, politika dhe buxhetim	C	C+
C(ii) Parashikueshmëria dhe Kontrolli në Ekzekutim të buxhetit			
PI-13	Transparenca e obligimeve dhe detyrimeve të tatimpaguesve	B	A
PI-14	Efektiviteti i masave për regjistrimin e tatimpagueseve dhe vlerësimin e tatimeve	D+	B
PI-15	Efektiviteti në mbledhjen e pagesave tatimore	D+	D+
PI-16	Parashikueshmëria e fondeve në dispozicion për zotim të shpenzimeve	A	A
PI-17	Evidentimi dhe menaxhimi i bilanceve të parasë së gatshme, borxhit dhe garancive	A	A
PI-18	Efektiviteti i kontrolleve të listës së pagave	D+	D+
PI-19	Konkurrenca, vlera për para dhe kontrollet në prokurim	B	C
PI-20	Efektiviteti i kontrollit të brendshëm për shpenzime që nuk kanë të bëjnë me paga	B	B+
PI-21	Efektiviteti i auditimit të brendshëm	B+	B+
C(iii) Kontabiliteti, evidentimi dhe raportimi			
PI-22	Afatet kohore dhe rregullsia e barazimit të llogarive	B+	A
PI-23	Disponueshmëria e informative për resurset e pranuar nga njësitë për ofrimin të shërbimeve	D	B
PI-24	Cilësia dhe afatet kohore të raporteve buxhetore gjatë vitit.	B+	A
PI-25	Cilësia dhe afatet kohore për pasqyrat financiare vjetore	A	A
C(iv) Kontrollat dhe auditimi i jashtëm			
PI-26	Fushëveprimi dhe natyra e punës pasuese të auditimit të jashtëm	B	B
PI-27	Kontrolli i ligjit të buxhetit vjetor nga legjislativi	C	C+
PI-28	Shqyrtimi i raporteve të auditimit të jashtëm nga legjislativi	C+	C+
D. PRAKTIKAT E DONATORËVE			
D-1	Parashikueshmëria e Përkrahjes së Drejtpërdrejtë Buxhetore	D	D+
D-2	Informatat financiare të ofruara nga donatorët për buxhetimin dhe raportimin e ndihmës me projekte dhe programe	D	D
D-3	Pjesa e ndihmës që menaxhohet nëpërmes përdorimit të procedurave kombëtare	D	D

Përmbledhje e Vlerësimit

Raporti ofron një vlerësim të sistemeve dhe proceseve të menaxhimit të financave publike (MFP) të Kosovës deri në janari 2013. Kosova tani ka përfunduar 3 vlerësime të PEFA-s në nivel qendror dhe 12 vlerësime të PEFA-s në nivel lokal, dhe procesi i themeluar në vitin 2007 dhe i përforcuar në mënyrë të konsiderueshme në vitin 2009 ka ofruar një platformë të fuqishme për vlerësim të progresit në reformën e procesit të MFP-së që nga viti 2009. Përveç kësaj, raporti është prodhuar në përputhje me versionin e fundit të metodologjisë së njohur ndërkombëtarisht të shpenzimeve publike dhe llogaridhënies financiare (PEFA) dhe, si e tillë, ajo siguron një krahasim të drejtpërdrejtë me PEFA 2009.

Qeveria ka treguar përkushtim në këtë proces në PEFA-n e vitit 2009 dhe në planin pasues të veprimit për reformat në menaxhimin e financave publike. Ngjashëm me procesin e PEFA 2009, Qeveria e Republikës së Kosovës, për vlerësimin e vitit 2013 ka zbatuar metodologjinë e PEFA-s nën drejtimin e vet. Fillimisht, është emëruar një Komitet Drejtues dhe anëtarët e Sekretariatit të PEFA-s me anë të një "Vendimi të Qeverisë", që më pas është pasuar me një seminar trajnimi të mbajtur në prill 2013 si aktivitet përgatitor për zhvillimin e një vetë-vlerësimi gjithëpërfshirës të MFP-së duke përdorur metodologjinë e PEFA-s. Ekipi i Qeverisë ka qenë i mbështetur nga këshilltarët rezident të projektit të USAID-it, me përvojë në zbatimin e metodologjisë së PEFA-s, si dhe nga një këshilltar i jashtëm. Për më tepër, puna rreth vlerësimit të PEFA-s ka përfutur nga një seminar 2 ditor, ku ekipi i PEFA-s ka diskutuar për të gjithë indikatorët. Më pas, seria e draftit të indikatorëve dhe raporti i vlerësimit është shpërndarë tek palët e interesuara në kuadër të Qeverisë së Kosovës për komente.

Draft raporti i prodhuar si rezultat i procesit të përshkruar më lartë është paraqitur për diskutim, shqyrtim dhe miratim nga ana e Komitetit Drejtues para se të shpërndahet për komente tek partnerët zhvillimor të Kosovës dhe Sekretariati i PEFA-s në Uashington DC. Ai draft dhe komentet kanë formuar bazën e këtij raporti përfundimtar.

(i) Vlerësimi i integruar i performansës së MFP-së

Kredibiliteti i buxhetit

Ky dimension është vlerësuar nga një grup i indikatorëve PI-1 deri në PI-4. Ai bën matjen nëse buxheti është planifikuar në mënyrë realiste dhe nëse më pas zbatohet sipas planit, për të siguruar që qeveria është në gjendje të ofrojë shërbimet publike ashtu si është synuar deklaratat e politikave. Ai shqyrton dallimet ndërmjet shpenzimeve të buxhetuara dhe atyre aktuale, saktësinë dhe besueshmërinë e parashikimit të të hyrave, si dhe masën në të cilën bëhet akumulimi dhe kontrollimi i borxheve.

Qeveria e Kosovës ka bërë përpjekje të dukshme për të përmirësuar normën e përgjithshme të ekzekutimit të buxhetit në përputhje me buxhetin e miratuar fillimisht. Nën-shpenzimet që më parë kanë qenë të vazhdueshme dhe të konsiderueshme, përgjithësisht janë vënë nën kontroll në një nivel të pranueshëm prej rreth 5% gjatë secilin prej tre viteve të fundit. Të ardhurat janë sheshuar, ndërsa potenciali afatmesëm do të varet gjithnjë e më shumë nga rritja ekonomike sesa përfitimet që është vështirë të parashikohen nga përmirësimet në administrimin dhe mbledhjen, siç ishte rasti disa vite më parë. Ekzekutimi i buxhetit është bashkërenduar më mirë me disponueshmërinë aktuale të të hyrave vjetore dhe shpërndarjen graduale të kursimeve të mbajtura.

Një kombinim i faktorëve të mëposhtëm ka çuar në këto zhvillime: (1) futja në përdorim e parashikimeve të të hyrave, e cila ka siguruar një pako më të saktë për përgatitjen e buxhetit, (2) përkushtimi i qeverisë për qëndrueshmërinë fiskale afatmesme që reflektohet në plane më të kujdesshme dhe konservative të shpenzimeve; (3) fillimi i marrëveshjeve Stand-by me FMN-në, që kanë vënë kritere rreth planifikimit dhe ekzekutimit të buxhetit në përpjekje për të ndihmuar në arritjen e disiplinës së përgjithshme fiskale.

Pavarësisht ndryshimeve të mësipërme pozitive, kredibiliteti i buxhetit është dobësuar nga mospërputhjet relativisht të larta në përbërjen e shpenzimeve në krahasim me planin fillestar. Kjo ka qenë veçanërisht e dukshme në vitin 2010, kur fondet e pashpenzuara të vitit 2009 janë bartur në vitin 2010 në Ministrinë e Infrastrukturës praktikisht thuajse duke dyfishuar buxhetin e saj origjinal. Trashëgimia e nën-shpenzimit, që ka karakterizuar periudhat para këtij vlerësimi të PEFA-s (siç pasqyrohet në PEFA 2009), në një farë mase ka vazhduar të ndikojë negativisht në kredibilitetin e buxhetit. Megjithatë, çështja duke se është duke u adresuar nga autoritetet në vitet në vijim, që ka kontribuar në një reduktim të mëvonshëm të mospërputhjeve në përbërjen e shpenzimeve.

Borxhet e papaguara ndodhin edhe më tej por vëllimi i tyre në fund të çdo viti të vlerësuar në thelb ishte e parëndësishme. Thesari monitoron dhe raporton borxhet në një bazë të rregullt dhe autoritetet janë duke zbatuar aktualisht një plan veprimi për të adresuar mangësitë e mbetura në monitorimin e pagesave të prapambetura.

Konkurrueshmëria dhe transparenca

Ky dimension është matur nga një grup i indikatorëve PI-5 deri në PI-10. Ai shqyrton shkallën në të cilën informatat buxhetore dhe financiare paraqesin një tablo të plotë të financave publike aktuale dhe të kaluara. Ai vlerëson shkallën e transparencës në veprimet e qeverisë, siç pasqyrohet nga disponueshmëria e informacionit kyç mbi pozicionin fiskal dhe performansën për publikun. Rezultatet e dobëta tregojnë për rrezik fiduciar.

Qeveria e Kosovës operon me Llogarinë e Vetme të Thesarit (LIVTh), ndërsa legjislacioni dhe sistemet e themeluara sigurojnë gjithëpërfshirjen dhe plotësinë e informacionit mbi llogaritë publike. Kjo është reflektuar në rezultate të larta të treguesve përkatës të PEFA-s. Të gjitha paratë publike që mbledhen dhe shpenzohen nga organizatat buxhetore depozitohen dhe procesohen nëpërmjet LIVTh-së. Financat e qeverisjes lokale konsolidohen plotësisht brenda fondit të përgjithshëm dhe u nënshtrohen të njëjtave rregulla dhe procedurave të zbatueshme për qeverinë qendrore. Marrëdhëniet fiskale ndërqeveritare janë të qeverisura nga formulat dhe janë transparente. Statistikat e konsoliduara financiare të qeverisë së përgjithshme duke përfshirë të dhënat komunale prodhohen rregullisht. Nuk ka fonde ekstra-buxhetore dhe grantet e përcaktuara të donatorëve të pranuar në para të gatshme gjithashtu kanalizohen nëpërmjet LIVTh-së.

Regjistri kontabël (RK) është GFS 2001 dhe në përputhje me COFOG. Rrjedhimisht, buxheti - duke përfshirë formulimin, ekzekutimin dhe raportimin – ka shfrytëzuar vazhdimisht sistemet gjithëpërfshirëse të klasifikimit që ofrohen përmes RK-së. Edhe pse informatat mbi klasifikimin funksional janë në dispozicion dhe mund të gjenerohen në raporte, ato nuk janë përdorur në mënyrë të qartë dhe rutinore në dokumentacionin e buxhetit.

Ka pasur shfrytëzim të mirë të shpërndarjes me bazë në ueb të informatave fiskale kyçe për publikun.

Qeveria e Kosovës ka marrë masa për të përmirësuar mbikëqyrjen dhe menaxhimin e rreziqeve fiskale. Performansa operative dhe financiare e ndërmarrjeve publike është kryer dhe është raportuar në baza vjetore nga një njësi e dedikuar në Ministrinë e Ekonomisë. Megjithatë, mangësi të konsiderueshme në mbikëqyrjen

nga ana e Qeverisë ende vazhdojnë. Edhe pse korniza legjislativë është në vend, qeveritë lokale nuk kanë hyrë ende në marrëveshje huamarrëse, kështu që nuk kanë gjeneruar rreziqe fiskale.

Buxhetimi i bazuar në politika

Ky dimension është matur nga indikatorët PI-11 dhe PI-12. Ai shqyrton shkallën në të cilën vendimet buxhetore mbi ndarjen e resurseve janë bërë brenda afateve kohore adekuate dhe duke marrë për bazë politikat strategjike të qeverisë dhe prioritetet. Rezultatet e ulëta do të tregonin për një konsideratë të pamjaftueshme të objektivave të politikave dhe për përcaktim të dobët të prioritetëve.

Kohët e fundit, respektimi nga ana e MeF-it e kalendarit të zhvillimit të buxhetit ka shënuar një përmirësim të konsiderueshëm. Gjatë procesit buxhetor 2013-2015 organizatave buxhetore u është dhënë kohë e mjaftueshme (d.m.th., gjashtë javë) për përgatitjen dhe dorëzimin e propozim-kërkesave buxhetore. Çdo vit, Parlamenti ka miratuar buxhetin para fillimit të vitit fiskal, ndërkohë që buxheti i vitit 2011 ishte një përjashtim për shkak të ngërçit politik tre mujor pas zgjedhjeve.

Megjithatë, përfshirja e liderëve politik në vendimet buxhetore kryesisht mbetet jo adekuate dhe vazhdon të dobësojë cilësinë e procesit të buxhetit, veçanërisht duke rrezikuar aspektet strategjike të KASH-it dhe formulimit të buxhetit. Për më tepër, KASH-i edhe pse prodhohet, nuk ka qenë i përdorur në mënyrë efektive si një pjesë integrale e procesit të formulimit të buxhetit aktual. KASH ka siguruar perspektivën afatmesme fiskale, por jo mbi bazën përsëritëse - në praktikë, buxheti vjetor ka qenë në një masë të madhe i ndërtuar pa marrë për bazë projeksionet shumëvjeçare (d.m.th., buxheti ishte ndryshe nga viti i parë në KASH, mospërputhjet nuk janë shpjeguar, vitet paraprake kanë qenë thjesht një ekstrapolim i numrave buxhetor aktual). Dokumenti i KASH-it ka paraqitur një shkurtim të strategjive sektoriale, duke përfshirë një deklaratë të misionit dhe synimet për sektorët, por këto nuk ishin uniforme në cilësi dhe rrallëherë janë përdorur si udhëzime në vendimet për ndarjen e resurseve. Qeveria ka vazhduar të operojë me një numër të madh të strategjive të pa konsoliduara, të cilat nuk janë kostuar në mënyrë adekuate dhe të dobishme për qëllime të planifikimit të buxhetit. Si pasojë, lidhjet në mes të planifikimit shumëvjeçar të investimeve publike dhe buxheteve vjetore kanë mbetur të dobëta, që ka nënkuptuar zhvillimin e projekteve në izolim. Edhe pse është bërë progres në drejtim të përmirësimit të sistemit për Programin e Investimeve Publike, aplikimi i tij për nevojat e planifikimit afatmesëm ka qenë i parregullt, me dokumentacionin e projektit shpesh jo të plotë.

Që nga viti 2009, Qeveria e Kosovës ka ndërmarrë disa nisma që synojnë krijimin e parakushteve për një planifikim më strategjik të politikave afatgjata, të cilat gjithashtu do të mbështesin planifikimin e buxhetit. Ndër të tjera, Zyra e Planifikimit Strategjik është themeluar në kuadër të Zyrës së Kryeministrit, që me asistencë nga Komisioni Evropian do të marrë përsipër hartimin e Strategjisë së Zhvillimit të Kosovës.

Parashikueshmëria dhe kontrolli në ekzekutimin e buxhetit

Ky dimension është matur nga treguesit PI-13 dhe PI-21. Ai shqyrton shkallën në të cilën fondet publike të siguruar në buxhet shpërndahen në mënyrë të rregullt dhe të parashikueshme dhe brenda një kornize të kontrollit që mundëson ofrimin e shërbimeve efektive, efikase dhe në mënyrë të disiplinuar. Rezultatet e ulëta tregojnë për cenueshmëri ndaj rrjedhjeve dhe përdorimit joefikas të resurseve.

Taksat mbledhen nga dy agjencitë: Dogana e Kosovës, e cila mbledh taksat e vëna në kufi, dhe Administrata Tatimore që është përgjegjëse për mbledhjen e të gjitha taksave të tjera. Ligjet kryesore tatimore janë përditësuar

në vitin 2010 dhe janë ndryshuar më tej për të qenë në përputhje me direktivat e BE-së në vitin 2012. Të gjitha ligjet, bashkë me udhëzimet administrative, udhëzimet, broshurat, materialet edukative, dhe shërbimet elektronike të tilla si e-filing, janë të qasshme në faqen e internetit të qeverisë. Në përgjithësi, disa prej mangësive më parë ekzistuese në shërbimin për tatimpaguesit janë adresuar dhe shërbimet tani të përmirësuara i plotësojnë më mirë kërkesat e legjislacionit dhe të praktikës së mirë të administratës tatimore. Mekanizmi i kontesteve tatimore dhe doganore ka mbetur kryesisht i paefektshëm dhe ka vazhduar të ketë një ngarkesë të konsiderueshme të mosmarrëveshjeve në pritje për t'u shqyrtuar. Me objektivin për të adresuar këtë situatë, Qeveria e Kosovës ka futur ndryshime në legjislacion, që zëvendëson rolin e IRB-së në dëgjimin e ankesave rreth kontesteve tatimore/doganore pranë Gjykatës Themelore në Prishtinë nga fundi i vitit 2012. Procesi i regjistrimit tatimor ka shënuar dy ndryshime të rëndësishme që nga vlerësimi i mëparshëm i PEFA-s. Së pari, ATK lëvizur nga mbështetja në procesin e regjistrimit të biznesit në MTI-së dhe tani përdor numrat e vet fiskal për të gjithë tatimpaguesit. Doganat e Kosovës tani gjithashtu përdorin numra fiskalë si numër primar të saj për importuesit. Së dyti, procesi për lëshimin e numrave fiskal për bizneset e reja është automatizuar dhe thjeshtuar. Gjykatat kanë mbetur si një mekanizëm kryesisht joefektiv për trajtimin e mospërbushjes tatimore. Edhe pse ATK-ja ka bërë përpjekje të jashtëzakonshme për të përmirësuar mbledhjen e saj të borxhit tatimor, përfshirë futjen e proceseve kompjuterike për menaxhim të lëndëve të borxheve tatimore, mbledhja e borxheve tatimore nga ATK-ja ende ishte e ulët.

Në vitin 2010 është miratuar Ligji mbi borxhin publik që i ka dhënë Qeverisë së Kosovës autoritetin për të huazuar para dhe për të dhënë garanci për hua. Janë përcaktuar qartë kufizimet dhe kriteret ndaj të cilave mund të krijohet borxhi shtetëror. Aktualisht, borxhi total i Qeverisë së Kosovës arrin në 7.86% të BPV-së, nga të cilat 80% i atribuohet borxhit të jashtëm, kryesisht lidhur me zbatimin e marrëveshjes Stand-by me FMN-në. Ekziston një njësi e dedikuar për menaxhimin e borxhit brenda Thesarit, e cila është përgjegjëse për menaxhimin e borxhit, regjistrimin dhe raportimin.

Ekzekutimi i buxhetit ka qenë i kontrolluar përmes përcaktimit të kufijve të alokimeve, të cilat janë bazuar në parashikimin e burimeve në dispozicion dhe nevojave individuale të institucionit shpenzues, me kujdes të duhur për sezonalitetin e të hyrave dhe shpenzimeve. Thesari i ka menaxhuar alokimet gjatë vitit dhe ka kontrolluar ekzekutimin dhe menaxhimin e parasë së gatshme bazuar në planin e parasë së gatshme të dorëzuar nga vet Organizatat Buxhetore. Përdorimi efektiv i Sistemit Informativ të Menaxhimit Financiar (SIMFK) ka qenë një mjet i rëndësishëm në menaxhimin dhe ekzekutimin e buxhetit.

Procedurat e kontrollit të brendshëm janë gjithëpërfshirëse, relevante dhe të kuptuara mirë, me harmonizimin që bëhet në mes të legjislacionit (LMFPP), legjislacionit dytësor (Rregullat Financiare të Thesarit), dhe aplikimin e SIMFK-së. Që nga viti 2009, Thesari ka implementuar me sukses decentralizimin e kontroleve përfundimtare të shpenzimeve tek organizatat buxhetore. Pavarësisht nga përpjekjet për të forcuar përputhshmërinë me rregullat financiare, përjashtimet kanë vazhduar të ndodhin dhe raporti më i fundit i Auditorit të Përgjithshëm për vitin 2011 edhe më tej tregon për disa raste të jo-pajtuashmërisë.

Funksioni i auditimit të brendshëm është i rregulluar nga kuadri ligjor dhe procedurat e harmonizuara me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit të Brendshëm dhe të modeluari sipas praktikave moderne profesionale. Njësia Qendrore e Harmonizimit për Auditimin e Brendshëm (NJQHAB) është përgjegjëse për zhvillimin e profesionit të auditimit të brendshëm, ndërsa nga 50 organizata buxhetore, 31 prej tyre kanë krijuar Njësitë e Auditimit me një total prej 82 auditorëve. Numri i përgjithshëm i auditorëve të trajnuar dhe certifikuar sipas CIPFA në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit është 25.

Në përgjithësi, përgjigjja e menaxhmentit ndaj rekomandimeve ndryshon, por vullneti për të zbatuar rekomandimet e Auditimit të brendshëm ka shënuar rritje kohët e fundit. Gjatë vitit 2012, numri i përgjithshëm i rekomandimeve arriti në 1,475 nga të cilat 57.3% janë zbatuar, me një numër prej 24.9% që janë duke u zbatuar.

Lista e pagave mbetet një çështje që duhet adresuar. Edhe pse Qeveria e Kosovës ka prezantuar një sistem të ri të menaxhimit të informacionit për burimet njerëzore, lista e pagave nuk është integruar ende me bazën e të dhënave të personelit. Për më tepër, sistemi i ri është zbatuar vetëm në baza pilot dhe nuk ka qenë në përputhje me ndryshimet legjislative të paraqitura nga Ligji mbi shërbyesit civil dhe Ligji për pagat e nëpunësve civil që kanë hyrë në fuqi në vitin 2013. Pasi që Organizatat Buxhetore bëjnë përditësimin e listës së pagave në baza mujore, para ekzekutimit të listës së pagave, ndryshimet kanë qenë përgjithësisht të bëra në kohën e duhur dhe përshtatjet retroaktive për pagesat ishin të parëndësishme. Një çështje e vazhdueshme ka qenë mungesa e kontrollit buxhetor në përpunimin e listës së pagave, kështu që ndërsa kontrollat e brendshme kanë ekzistuar për ndryshimet në listën e pagave, këto nuk kanë siguruar që alokimet e buxhetit apo limitet e stafit nuk janë tejkaluar.

Korniza ligjore dhe rregullative për prokurimin publik ka dëshmuar përmirësime të konsiderueshme kohët e fundit. Ligji i ndryshuar për Prokurimin Publik ka hyrë në fuqi në vitin 2011, që në mënyrë të konsiderueshme ka rritur pajtueshmërinë e legjislacionit me standardet e BE-së. Vlerësimi më i fundit fiduciar i vendit i kryer nga Banka Botërore në mars 2012 raportonte që ligji aktual "pasqyron në mënyrë adekuate parimet kryesore të një sistemi të shëndoshë të prokurimit publik dhe është në përputhje me praktikat e mira ndërkombëtare në prokurimin publik". Të dhënat kanë sugjeruar se mbi 80% e kontratave sipas vlerës janë prokuruar nëpërmjet ofertave konkurruese të hapura. Megjithatë, për pjesën tjetër të prokuruar duke përdorur metoda më pak konkurruese nuk ka të dhëna në dispozicion për justifikimin e përdorur. Përveç kësaj, Auditori i Përgjithshëm raportonte në vitin 2011 që dobësitë në procesin e prokurimit në organizatat buxhetore ende vazhdojnë. Ekziston një sistem i mirë i shpërndarjes me bazë në internet i informacionit kryesor të prokurimit, duke përfshirë dhënien e kontratave dhe zgjidhjen e ankesave.

Kontabiliteti, regjistrimi dhe raportimi

Ky dimension është matur nga indikatorët PI-22 deri në PI-25. Ai shqyrton shkallën në të cilën të dhënat adekuate për përdorimin e fondeve publike prodhohen, mirëmbahen dhe raportohen për të siguruar kontrollin menaxherial mbi performansën dhe për të ushtruar transparencën. Rezultatet e ulëta nënkuptojnë cenueshmërinë ndaj performansës së dobët dhe llogaridhënies së dobët.

Sic tregohet më sipër, Thesari shërbehet me LIVTh-në me BQK-në, përmes të cilit regjistrohen të gjitha të hyrat dhe shpenzimet e qeverisë. LIVTh mund të qaset në kohë reale përmes qasjes on-line në llogarinë pranë BQK-së. Barazimet ndërmjet Bankës dhe të dhënave të Thesarit kryhen në baza ditore.

Qasja në, dhe prodhimi i të dhënave të përditësuara të buxhetit lehtësohet nga funksionaliteti i SIMFK-së në çdo moment në kohë. Ajo mundëson gjenerimin e raporteve buxhetore dhe financiare të sakta, të besueshme dhe në kohë. Raportet e ekzekutimit të buxhetit lejojnë krahasimin e buxhetit fillestar me informacionin e fundit mbi ndarjet buxhetore, zotimet, shpenzimet aktuale, bilancin e buxhetit dhe punësimin. Ato janë prodhuar dhe shpërndarë në baza mujore dhe tremujore për të përmbushur qëllimet e vendimmarrjes, kontrollit, menaxhimit, dhe të raportimit. Pasqyrat vjetore financiare të konsoliduara janë përgatitur nga Thesari në bazë të kërkesave

të LMFP-së. Pasqyrat e konsoliduara financiare të Kosovës për vitin 2011 kanë marrë opinione të pakualifikuara të auditimit të jashtëm në përputhje me ISSAI 400.

Në parim, informacioni mbi resurset e pranuar nga njësitë ofruese të shërbimeve është në dispozicion - qoftë si pjesë e planifikimit/raportimit rutinor të buxhetit ose sipas kërkesës - në sektorin e arsimit. Kjo është bërë e mundur me iniciativën për decentralizim të menaxhimit të buxhetit tek shkollat individuale. Decentralizimi i ngjashëm nuk ka ndodhur ende për sektorin e kujdesit shëndetësor primar, pra informacioni nuk është lehtësisht i arritshëm. Megjithatë, shpenzimet aktuale me të vërtetë regjistrohen në SMIFK, që mundëson gjenerimin e të dhënave për shtëpitë individuale të kujdesit shëndetësor nëse është e nevojshme. Konsolidimi dhe raportimi i të dhënave nuk është kryer.

Shqyrtimi dhe auditimi i jashtëm

Ky dimension është matur nga indikatorët PI-26 deri PI-28. Ai shqyrton shkallën dhe efektivitetin e aranzhimeve për shqyrtim të financave publike. Rezultatet e ulëta sugjerojnë për mbikëqyrje joadekuat të pavarur të operacioneve të Qeverisë.

Në përgjithësi, pasqyrat financiare të buxhetit të Republikës së Kosovës përgatiten dhe konsolidohen nga Ministria e Financave në kohën e duhur siç është përcaktuar në ligj. ZAGJ kryen auditime të rregullsisë së pasqyrave financiare dhe ato janë audituar nga ana e ZAGJ-së në përputhje me standardet ndërkombëtare të kontabilitetit të nxjerra nga SNISA, dhe i dorëzon raportet në kohën e duhur siç përshkruhet në ligj. Raporti i fundit vjetor i ZAGJ-së tregon që nga gjithsej 5 rekomandime të auditimit të përfshira në raportin e mëparshëm, vetëm dy janë adresuar pjesërisht.

LMFP përcakton procedurat për miratimin e buxhetit dhe ndryshimet gjatë vitit. Këto procedura respektohen, dhe Komisioni për Buxhet dhe Financa kishte deri në 4 javë për të shqyrtuar dokumentacionin e buxhetit të dorëzuar nga Qeveria. Sa i përket kapaciteteve institucionale, Komisioni për Buxhet dhe Financa ka treguar përmirësime në shqyrtimin e buxhetit, megjithatë shqyrtim është fokusuar kryesisht në informatat për të hyrat dhe shpenzimet të përcaktuar në Ligjin e Buxhetit Vjetor.

Në përgjithësi, ekzistojnë procedura të përcaktuara mirë në Kuvendin e Kosovës për shqyrtimin e raporteve të auditimit të jashtëm, e cila si një praktikë është ndërmarrë brenda tre muajve nga data e pranimit. Aranzhimet institucionale dhe kapaciteti për të kryer më shumë analiza të thella janë përmirësuar kohëve të fundit. Në vitin 2010, një komision i veçantë për Mbikëqyrjen e Financave Publike është krijuar dhe është punësuar personeli. Sidoqoftë, Komisioni nuk ka vendosur ende rekord të mjaftueshëm për rolin e tij mbikëqyrës, duke përfshirë nxjerrjen e rekomandimeve dhe monitorimin.

Praktikat e donatorëve

Ky dimension matet nga indikatorët D1 deri në D3. Ai shqyrton shkallën në të cilën donatorët bëjnë integrimin e përkrahjes së tyre në procesin buxhetor dhe sistemet e Qeverisë. Notat e dobëta tregojnë për rrezikun fiduciar potencial të perceptuar nga donatorët.

Gjatë viteve 2010 deri në vitin 2012, përkrahja totale buxhetore e pranuar nga donatorët arriti në 86 milionë € dhe mesatarisht përbënte rreth 2.5% të të hyrave totale të çdo viti. Shumat vjetore të mbështetjes buxhetore ishin dakorduar me donatorët çdo vit gjatë procesit të formulimit të buxhetit dhe më pas janë përfshirë në propozimet buxhetore si burim i financimit.

Qeveria ka marrë masa për përmirësimin e aranzhimeve institucionale për menaxhimin e programeve të ndihmave të donatorëve. Bashkërendimi i ndihmës së jashtme për Kosovën aktualisht bëhet përmes Departamentit për Mbështetjen e Zhvillimit në Ministrinë e Integritimit Evropian dhe përdoret një platformë e dedikuar elektronike për menaxhimin e ndihmës. Megjithatë, ende mbeten shqetësime sa i përket cilësisë, besueshmërisë dhe afateve kohore të informatave të mbledhura përmes këtij sistemi.

Në përgjithësi, fondet për projekte nga donatorët, përveç për mbështetjen e buxhetit dhe grantet e përcaktuara, vazhdojnë të menaxhohen jashtë procedurave kombëtare pavarësisht nga potenciali në rritje për përdorimin e sistemeve vendore të MFP-së. Vlerësimi më i fundit fiduciar i vendit i kryer nga Banka Botërore konstaton që "kufizimet në kapacitetin dhe përvojën e projekteve të Bankës Botërore, dhe rreziku i lartë i mashtrimeve dhe korrupsionit në Kosovë kufizojnë në masë të madhe fushëveprimin për rritjen e përdorimit të sistemeve të vendit" (Banka Botërore, Mars 2012, fq. 51). Perceptimi i njëjtë ka shumë të ngjarë të mbizotërojë tek donatorët tjerë.

(iv) Vlerësimi i pikave të forta të MFP-së dhe efekti i dobësive të MFP-së

Sistemi i MFP-së në Kosovë duket mjaft i zhvilluar për të siguruar nivel adekuat të disiplinës fiskale. Kornizat legislative dhe operative për formulimin e buxhetit, ekzekutimin dhe raportimin janë në thelb në vend dhe të fuqishme. Kohët e fundit, rezultatet në aspektin e disiplinës fiskale janë përmirësuar në mënyrë të konsiderueshme si pasojë e masave të prezantuara për të qenë në pajtim me kërkesat nga marrëveshja Stand-By me FMN-në.

Në të njëjtën kohë, ka ende dobësi të cilat rrisin rreziqet në menaxhimin fiskal:

- Ndonëse kornizat ekzistojnë, kapacitetet e tyre të zbatimit përdoren shumë rrallë, dhe informatat në dispozicion shqyrtohen dhe zbatohen në mënyrë të pamjaftueshme, rutinore ose sistematike;
- Vazhdon të ketë devijime nga nivelet e planifikuara të shpenzimeve;
- Mbikëqyrja e rrezikut fiskal nga sektori i NP-ve vazhdon të jetë i pamjaftueshëm dhe i paefektshëm;
- Mungesa e lidhjeve ndërmjet KASH-it dhe buxheteve vjetore krijon mundësinë për vendime ad hoc rreth politikave, që bëhen duke mos marrë parasysh implikimet më afatgjata;
- Integrimi i kufizuar i implikimeve afatmesme të vendimeve për shpenzimet buxhetore, në veçanti në lidhje me investimet publike dhe listën e pagave, mund të çojë në zotime të paqëndrueshme buxhetore, të cilat mund të rrezikojnë objektivat e ardhshme fiskale;
- Përfshirja e moderuar e Parlamentit në shqyrtimin e hollësishëm të politikave makro-fiskale të Qeverisë.

Në përgjithësi, disiplina fiskale është bërë një nga objektivat kryesore të politikës ekonomike të Qeverisë dhe ky zotim është reflektuar në vlerësimin e lartë të tanishëm të indikatorëve që lidhen drejtpërdrejt me PEFA-n. Megjithatë, dobësitë e cekura më lartë do të duhet të adresohen në mënyrë që të sigurohet që praktikat e MFP-së i kontribuojnë ruajtjes së qëndrueshmërisë afatgjatë fiskale.

Kushtet për alokimin strategjik të fondeve duket të jetë në vend. Kornizat e nevojshme dhe veglat e politikave, të tilla si procesi i KASH-it, janë siguruar në legjislacion dhe zbatohen në praktikë me përpjekjet për adresimin e strategjive kombëtare dhe prioritetet. Informatat e mjaftueshme themelore prodhohen rregullisht, kështu që është e mundur të përcaktohen dhe auditohen shpenzimet e planifikuara dhe ato aktuale.

Megjithatë, ekzistojnë konsiderata të rëndësishme të cilat dobësojnë potencialin e vendimeve për ndarjen e resurseve për synimet strategjike kombëtare:

- Natyra dhe koha e lëshimit të deklaratave të prioriteteve kombëtare;
- Aspektet sektoriale të KASH-it nuk përdoren në suazat aktuale dhe ekzekutimin e prioriteteve kombëtare;
- Mungesa e përcaktimit adekuat të kostos së strategjive sektoriale për të mbështetur planifikimin shumëvjeçar strategjik të buxhetit.

Ky aspekt i MFP-së mbetet historikisht i dobët në Kosovë, gjë që dëshmohet nga vlerësimet pasuese të PEFA-s. Megjithatë, duhet njohur një lloj progresi në themelimin e strukturave dhe procedurave të duhura institucionale për përmirësimet e nevojshme. Gjithashtu, ndërsa Qeveria vazhdon të ndërtojë kapacitetet e saj për marrjen e vendimeve strategjike sa i përket alokimit të resurseve publike, asistencë e donatorëve në këtë fushë tanimë është e planifikuar. Në vitin 2013, Qeveria pritet të punojë në bashkëpunim me Komisionin Evropian për hartimin e Strategjisë Zhvillimore të Kosovës.

- Efikasiteti operacional në procesin e ofrimit të shërbimeve në Kosovë mbetet një fushë e vështirë për disa arsye:
- Ndonëse me qarkoret buxhetore të MeF-it kërkohen informata lidhur me synimet dhe objektivat e programeve si dhe masat e performansës, pak organizata buxhetore ofrojnë një informacion të tillë;
- E lidhur ngushtë me këtë, shumicës së organizatave buxhetore u mungojnë informatat dhe sistemet e informacionit në të cilat do të bazonin procesin e vlerësimit të ofrimit të shërbimeve;
- Ka pak dëshmi që organizatat buxhetore në mënyrë sistematike mbledhin, monitorojnë, vlerësojnë, menaxhojnë dhe raportojnë për ofrimin e shërbimeve – qoftë efikasitetin apo efektivitetin e tyre.
- As proceset e brendshme dhe as ato të jashtme të auditimit nuk janë përdorur në mënyrë rutinore nga menaxhmenti i shumë Organizatave Buxhetore si burime të besueshme të informacionit nëpërmjet të cilave do të përmirësohej efikasiteti operativ ose efektiviteti i aktiviteteve të ofrimit të shërbimeve apo alokimit të resurseve.

(v). Ndryshimet kyçe nga viti 2009 në vitin 2013

Në Tabelën 1, në mënyrë të përmbledhur është prezantuar krahasimi i rezultateve të PEFA-s (notave prej A-D), përmes krahasimit të indikatorëve individual të performansës së Qeverisë së Kosovës në periudhat e ndryshme të vlerësimit, viti 2009 dhe 2013. Nga tabela (shiko më poshtë) mund të vërehet se është arritur progres i theksuar në kualitetin e sistemeve dhe proceseve të MFP-së, duke u përmirësuar notat në njëmbëdhjetë indikatorë. Nga tabela mund të vërehet ngritje më të lartë ka pasur në notën A, ku në vitin 2009 ishin shtatë nota A, ndërkaq në vitin 2013, ky numër është rritur për 4 më shumë. Gjithashtu mund të vërehet se është zvogëluar numri i notave të dobëta (nota D) shtatë sa ishin në vitin 2009, në pesë në raportin e vitit 2013.

Tabela 1: Përmbledhje e krahasimit të notave të PEFA 2009 dhe 2013

Nota	2009	2013
A	7	11
B ose B+	12	10
C ose C+	5	5
D ose D+	7	5
Pa notë	0	0

Notat e përmirësuara		12
Notat e zvogëluara		2

Zhvillimet më të dukshme të cilat kanë ndikuar në përmirësimin e notave kanë bërë që organizatat buxhetore të jenë më efikase në: i) *Ekzekutimin e Buxhetit* (përmes përmirësimit të kornizës ligjore dhe rregullatore për Prokurimin Publik; decentralizimit të menaxhimit të shpenzimeve publike nga Thesari tek organizatat buxhetore; zhvillimit dhe fuqizimit të përdorimit të sistemeve për planifikim SZHMB (BDMS) dhe PIP; zbatimit të mekanizmit monitorues të financave publike dhe Rregullave Financiare të Thesarit; konsolidimit të Njësisë së menaxhimit të borxhit në Thesar); ii) *Menaxhimin e Parasë së Gatshme iii) Kontabilitet, iv) Evidentim dhe Raportim; dhe v) Auditimin e jashtëm*

Ulja e notave ka qenë kryesisht e përqendruar në mospërputhjen e përbërjes së shpenzimeve e shënuar në përqindje më të lart (14.6%) në vitin 2010 si pasojë e bartjes së mjeteve të pa shpenzuara në Ministrinë e Infrastrukturës nga viti 2009 në vitin 2010, dhe nën-shpenzimet në Ministrinë e Punëve të Jashtme për shkak të mos blerjes së ndërtesave për Misione Diplommatike të planifikuara për vitin 2010, në vlerë prej 10 milion Eurove.

Ulja e notës ka ndodhur edhe në fushën e konkurrencës, vlerës së parasë dhe kontrollet në prokurim, për shkak të përdorimit të metodave më pak konkurruese të prokurimit. Edhe pse metodat më pak konkurruese janë përdorur në rreth 11% të totalit të vlerës së kontratave të akorduara nga qeveria, megjithatë mungesa e të dhënave specifike dhe të besueshme sa prej tyre janë dhënë në bazë të justifikimeve të qëndrueshme ka ndikuar në uljen e pikëve.

Arsyet e ndryshimeve të notave nga PEFA 2009 dhe 2013					
PI	Dimensioni	Nota finale 2009	Dimensioni	Nota finale 2013	Arsyet e ndryshimit të notes së indikatorit
A. Kredibiliteti i buxhetit					
PI-1	(i)C	C	(i)B	B	Amendamenti i Ligjit të prokurimit publik; decentralizimi i menaxhimit të shpenzimeve publike tek organizatat buxhetore.
PI-2	(i)A	A	(i)B	B+	Ndryshimi në përbërjen e shpenzimeve në vitin 2010
	(ii)N/A		(ii)A		
PI-3	(i)A	A	(i)A	A	Pavarësisht mbetjes brenda kufirit që mundëson një notë A, ka pasur një zhvendosje nga nën-vlerësimi tek mbi-vlerësimi i të hyrave.
PI-4	(i)A	B+	(i)A	A	Zbatimi i mekanizmit monitories
	(ii)B		(ii)A		
B. Gjithëpërfshirja dhe transparenca					
PI-5	(i)A	A	(i)A	A	Asnjë përmirësim në formulimin e buxhetit sipas klasifikimit funksional.
PI-6	(i)B	B	(i)B	B	N/A
PI-7	(i)A	A	(i)A	A	
	(ii)A		(ii)A		
PI-8	(i)A	B	(i)A	A	Më shumë kohë dhe informacion më i mirë është dhënë për qeveritë lokale sa u përket alokimeve të tyre nga qeveria qendrore për vitin e ardhshëm
	(ii)D		(ii)B		
	(iii)A		(iii)A		
PI-9	(i)C	C+	(i)C	C+	Ka pasur një progres në përmbushjen e kriterëve për raportim të rregullt financiar të NPP-ve në Qeveri, mbikëqyrja nga Qeveria dhe menaxhimi i rreziqeve të konsoliduara fiskale ende nuk është adekuat.
	(ii)A		(ii)A		

PI-10	(i)B	B	(i)B	B	Transferimi i procesit buxhetor në nivel të shkollave në vitin 2009 ka kontribuar në përmirësimin e informacionit kyç mbi parametrat buxhetor. Buxhetet tani përgatiten dhe ekzekutohen në nivel të shkollave individuale. Informacioni mbi burimet në dispozicion të shkollave individuale dhe qendrave të kujdesit shëndetësor mund të ofrohet nga administrata komunale, siç kërkohet nga Departamenti i Edukimit dhe Departamenti i Shëndetësisë, si dhe ministritë përkatëse të linjës. Informacionet mund të ofrohen në bazë të kërkesës, mirëpo ato nuk janë në dispozicion dhe të publikuara për qasje të lehtë të qytetarëve.
C. (i) Buxhetimi i bazuar në politika					
PI-11	(i)B	B	(i)A	B	Përmirësimi i vetëm i vënë re në dimensionin (i), që nuk ka ndikuar në rezultatin e përgjithshëm. Në dimensionin (i) në krahasim me vlerësimin PEFA 2009, një përmirësim i dukshëm është shënuar në drejtim të sigurimit të kohës së mjaftueshme (përafërsisht gjashtë javë) për organizatat buxhetore për përgatitjen dhe dorëzimin e kërkesave buxhetore
	(ii)C		(ii)C		
	(iii)B		(iii)B		
PI-12	(i)C	C	(i)C	C+	Rezultati i përgjithshëm është përmirësuar për shkak të përmirësimeve në dimensionin (ii) Që nga vlerësimi i PEFA 2009, Qeveria ka bërë progres në konsolidimin e Njesisë së menaxhimit të borxhit në Thesar dhe në ndërtimin e kapaciteteve për analizën e rregullt të qëndrueshmërisë së borxhit. Analiza gjithëpërfshirëse e borxhit të brendshëm dhe të huaj përgatitet të paktën dy herë në vit në bazë të të dhënave të azhuruara pas çdo marrëveshjeje të re financiare
	(ii)B		(ii)A		
	(iii)C		(iii)C		
	(iv)D		(iv)D		
C (ii). Parashikueshmëria dhe kontrolli në ekzekutimin e buxhetit					
PI-13	(i)A	B	(i)A	A	Përmirësimi kryesor në këtë notë i atribuohet dimensionit (ii) i cili përshkruan ndryshimet në shërbimin e tatimpaguesve në adresimin e disa mangësive në proceset dhe personelin brenda ATK-së, që në të kaluarën nuk i ka plotësuar kërkesat e legjislacionit ose të praktikës së mirë të administratës tatimore.
	(ii)C		(ii)A		
	(iii)B		(iii)B		
PI-14	(i)D	D+	(i)B	B	Progresi që nga viti 2009 është i madh në fushën e sistemeve të regjistrimit të tatimpaguesve, me futjen e TIN dhe të procedurave të thjeshtuara të regjistrimit. Përveç kësaj, përmirësimi i dukshëm është bërë që nga viti 2009 me futjen e planifikimit të auditimit dhe hetimit të mashtrimit, të bazuar në një seri të qartë të kriterëve të rrezikut, që mbulon jo vetëm tatimpaguesit e korporatës, por është zgjeruar për të mbuluar edhe individët që janë në biznes
	(ii)C		(ii)C		
	(iii)C		(iii)A		
PI-15	(i)D	D+	(i)D	D+	Edhe pse progresi në drejtim të mbledhjes së detyrimeve tatimore është i konsiderueshëm, proporcionet e mbledhjes së borxheve janë ende të ulëta gjatë vitit 2012, nën 60%, dhe shumata totale e borxheve tatimore është e konsiderueshme (më shumë se 2% e mbledhjeve totale vjetore). Ky është dimensionin i vetëm që kërkon përmirësime për të ardhmen, në mënyrë për të përmirësohet rezultati
	(ii)A		(ii)A		
	(iii)A		(iii)A		
PI-16	(i)A	A	(i)A	A	
	(ii)A		(ii)A		
	(iii)A		(iii)A		
PI-17	(i)N/A	A	(i)A	A	Dimensioni (i) nuk ishte i zbatueshëm dhe i shënueshëm gjatë zhvillimit të vlerësimit të mëparshëm të PEFA-s në vitin 2009 pasi Kosova ende nuk kishte qasje në financim të borxhit. Aktualisht të dhënat për borxhet vendore dhe të huaja janë të plota, të përditësuara dhe të barazuara në baza mujore me të
	(ii)A		(ii)A		
	(iii)N/A		(iii)A		

					dhëna që konsiderohen të integritetit të lartë. Përveç kësaj, dimensionin (iii) është shënuar për shkak të faktit që kontraktimi nga qeveria qendrore i huave dhe lëshimi i garancive janë bërë kundër kriterëve transparente dhe çaqeve fiskale, dhe të miratuara gjithmonë nga një entitet i vetëm përgjegjës i qeverisë. Kjo nuk ka qenë e zbatueshme në vitin 2009.
PI-18	(i)D	D+	(i)D	D+	Sistemi i menaxhimit të burimeve njerëzore ende nuk është funksional, dhe nuk ka asnjë lidhje të automatizuar me listën e pagave. Fakti se situata nuk ka ndryshuar thelbësisht që nga viti 2009 në aspektin e integritetit të dy sistemeve për menaxhimin e pagave dhe të personelit, ngre pyetje sa i përket përcjelljes në kohë të ndryshimeve në mes të sistemeve; Aktualisht, edhe pse kontrollet e brendshme për ndryshime në të dhënat e personelit dhe listën e pagave ekzistojnë, procesi vazhdon të përfshijë një numër të parregullsive të konsiderueshme; ZAP, në mungesë të kapaciteteve, nuk ka kryer auditime të rregullta periodike të sistemit të pagave.
	(ii)B		(ii)B		
	(iii)D		(iii)D		
	(iv)C		(iv)C		
PI-19	(i)B	B	(i)B	C	Metodologjia e vlerësimit ka ndryshuar që nga viti 2009. Një dimension i ri është vlerësuar sa i përket numrit të kontratave që justifikojnë saktë përdorimin e metodave më pak konkurruese të prokurimit. Edhe pse metodat më pak konkurruese janë përdorur në rreth 11% të totalit të vlerës së kontratave të akorduara nga qeveria, megjithatë mungesa e të dhënave specifike dhe të besueshme sa prej tyre janë dhënë në bazë të justifikimeve të qëndrueshme ndikon në uljen e pikëve. Gjithashtu sipas kërkesave të dimensionit të (iv), në rastin e bordit për shqyrtim të ankesave në OSHP, nuk janë të përfaqësuara asociacionet e bizneseve/sectori privat dhe organizatat joqeveritare.
	(ii)B		(ii)D		
	(iii)B		(iii)B		
	(iv)N/A		(iv)D		
PI-20	(i)B	B	(i)B	B+	Trajnimi dhe certifikimi i zyrtarëve
	(ii)B		(ii)A		
	(iii)B		(iii)B		
PI-21	(i)B	B+	(i)A	B+	Funksioni i auditimit të brendshëm është operacional në të gjitha organizatat buxhetore qendrore, me përjashtim të organizatave buxhetore të themeluara kohët e fundit
	(ii)A		(ii)A		
	(iii)B		(iii)B		
C (iii). Kontabiliteti, regjistrimi dhe raportimi					
PI-22	(i)A	B+	(i)A	A	Barazimi i përmirësuar i llogarive të avansit
	(ii)B		(ii)A		
PI-23	(i)D	D	(i)B	B	Përmirësimi i mbledhjes dhe i përpunimit të të dhënave
PI-24	(i)A	B+	(i)A	A	Përmirësimi në saktësinë dhe azhurnimin e të dhënave
	(ii)A		(ii)A		
	(iii)B		(iii)A		
C (iv) Shqyrtimi i jashtëm dhe auditimi					
PI-25	(i)A	A	(i)A	A	
	(ii)A		(ii)A		
	(iii)A		(iii)A		
PI-26	(i)B	B	(i)B	B	Edhe pse nota e përgjithshme nuk ka ndryshuar, ka disa përmirësime në dimensionin (iii). Nga 5 rekomandime të përgjithshme në lidhje me Pasqyrat Vjetore Financiare të buxhetit të Kosovës, asnjë prej tyre nuk është adresuar plotësisht.
	(ii)B		(ii)B		
	(iii)B		(iii)B		
PI-27	(i)C	C	(i)C	C+	Kuvendi ka pasur në dispozicion 2 muaj për shqyrtimin e propozim-buxhetit për vitin 2013
	(ii)B		(ii)B		
	(iii)B		(iii)A		

	(iv)B		(iv)B		
PI-28	(i)A	C+	(i)A	C+	Edhe pse rezultati i përgjithshëm nuk ka ndryshuar, dimensionii (ii) tregon për disa përmirësime të bëra në marrëveshjet institucionale për të siguruar një mbikëqyrje më të mirë të llogarive publike. Që nga viti 2009, kur është kryer vlerësimi i PEFA-s, Kuvendi ka themeluar një Komision të veçantë për mbikëqyrjen e financave publike, i cili ka filluar punën në vitin 2010. Roli dhe përgjegjësitë e Komisionit krijojnë llogaridhënien e qeverisë për shpenzimin e parasë publike.
	(ii)C		(ii)B		
	(iii)C		(iii)C		
D-1	(i)N/A	D	(i)A	D+	Në krahasim me vitin 2009, kur nuk është regjistruar mbështetje direkte buxhetore, gjatë viteve 2010 deri në vitin 2012, përkrahja totale buxhetore e pranuar nga donatorët arriti në 86 milionë € dhe mesatarisht përbënte rreth 2.5% të të hyrave totale çdo vit, siç janë paraqitur në tabelën më poshtë. Kjo mbështetje buxhetore ka qenë e përfshirë në buxhetin origjinal të aprovuar dhe shumat e njëjta aktuale janë raportuar.
	(ii)D		(ii)D		
D-2	(i)D	D	(i)D	D	Nga vlerësimi i kryer në vitin 2009, ka pasur disa ndryshime institucionale në menaxhimin e programeve të ndihmave të donatorëve. Të gjithë donatorët kërkohet të raportojnë zotimet e tyre për projektet, planet e lëvrimin informatat tjera relevante për projektet Përkundër faktit që këto të dhëna raportohen si zyrtare nga Ministria e Integritimit Evropian, ka shqetësime sa i përket cilësisë, besueshmërisë dhe përshtatshmërisë kohore. Deri më sot nuk ka mekanizma në vend për të vërtetuar të dhënat. Si rezultat, ndihma dhe zotimet e donatorëve për projektet nuk janë të përfshira në procesin e formulimit të buxhetit. Për më tepër, ende nuk ka komunikim automatik në mes të platformës për menaxhimin e ndihmës së huaj në MIE dhe menaxhimin të buxhetit në Ministrinë e Financave.
	(ii)D		(ii)D		
D-3	(i)D	D	(i)D	D	Vetëm fondet e donatorëve që kanalizohen përmes Thesarit dhe që përpunohen përmes SMIFK-së konsiderohet rrjedhimisht që kanë përdorur procedurat kombëtare. Fondet e donatorëve që janë dhënë në formë të granteve të përcaktuara apo përkrahjes direkte buxhetore (shih D-1 (i)) kanë qenë të papërfillshme dhe përgjithësisht më pak se 10% të totalit të ndihmës së donatorëve, sipas të dhënave të paraqitura në D-2 (i). Në përgjithësi, të gjitha fondet e tjera të ndihmës vazhdojnë të menaxhohen në pajtim me procedurat e përcaktuara dhe që kërkohen nga donatorët.

Shtojca 1: Lidhjet ndërmjet gjashtë dimensioneve të një sistemi të hapur dhe të organizuar të MFP-së dhe tri niveleve të rezultateve përfundimtare të buxhetit

	1. Disiplina e përgjithshme fiskale	2. Ndarja strategjike e resurseve	3. Ofrimi efikas i shërbimeve
A1 Kredibiliteti i buxhetit	<i>Në mënyrë që buxheti të jetë vegël për implementimin e politikave është e domosdoshme që të jetë real dhe të implementohet ashtu siç është aprovuar.</i>		
	<p>Buxheti fillestar i aprovuar është një udhëzues mjaft i besueshëm për politikën e qeverisë. Shpenzimet dhe të ardhurat totale janë afër niveleve të buxhetit. Organizatat buxhetore kanë qenë efikase në zbatimin e shpenzimeve të buxhetuara. Rezultatet e raportit të performancës kanë treguar se marrëdhia në mes të shpenzimeve të realizuara dhe atyre të buxhetuara nuk ka devijuar më shumë se 10% me mbishpenzim në 2010 dhe nënshpenzime në 2011 dhe 2012, krahasuar me planin origjinal të fillimit. Buxheti ka pasur suficit që ka rezultuar nga rritja e të hyrave të shkaktuara nga niveli i lartë i importit për këtë periudhë, si rezultat i shtimit të konsumit si dhe rritjes së investimeve kapitale përgjatë këtyre viteve. Përveq kësaj edhe të hyrat tjera kanë shënuar rritje. Vonesat në pagimin e shpenzimeve të raportuara në fund të vitit fiskal, në tri vitet e vlerësimit janë relativisht të ulëta.</p>	<p>Nivelet e dallimit në përbërjen e shpenzimeve të regjistruara për secilin nga tri vitet e fundit e veqanërisht në vitin 2010 me përqindje më të theksuar me 14.6%, duhet përmirësuar, e cila do të mundësonte alokim më të mirë të resurseve gjatë fazës të planifikimit e jo rritjen e alokimeve gjatë fazës së ekzekutimit të buxhetit. Duhet të shfrytëzohet mundësia për përmirësimin e pjesës kapitale duke përdorur metodologji më të mira të përzgjedhjes dhe vlerësimit të projekteve si dhe përmirësime në lëminë e prokurimit.</p>	<p>Parashikimi i mirë i të hyrave në fazën e planifikimit të buxhetit mundëson planifikim më të mirë të inputeve të nevojshme për të arritur nivelin më të mirë dhe më efikas të ofrimit të shërbimeve.</p>
A2 Gjithpërfshirja dhe Transparenca	<i>Gjithpërfshirja e buxhetit është e nevojshme për të siguruar ndërmarrjen e të gjitha aktiviteteve dhe operacioneve të qeverisë në kuadër të kornizës së politikave të qeverisë, dhe të bëhen sipas aranzhimeve adekuatë për menaxhim dhe raportim të buxhetit. Transparenca është një institucion i rëndësishëm që mundëson kontroll të jashtëm të politikave dhe programeve të qeverisë, si dhe implementimin e tyre.</i>		

	<p>Niveli i shpenzimeve ekstra buxhetore (përveç projekteve të financuara nga donatorët) është jo-domethënës. Qeveria e Kosovës funksionon me Llogarinë së Vetme të Thesarit (LLVTH) dhe sipas Ligjit për Menaxhim të Financave Publike dhe Përgjegjësitë (LMFPP) kërkohet që të gjitha paratë publike që mbliidhen nga të gjitha organizatat buxhetore – qendrore dhe lokale – të depozitohen në LLVTH dhe nuk mund të shpenzohen deri sa të jetë bërë ndarja e tyre. Nuk ka ndonjë dëshmi për shkeljen e kësaj kërkesë ligjore nga ana e organizatave buxhetore.</p> <p>Monitorimi i performancës operative dhe financiare të qeverisë nacionale të Republikës së Kosovës kryhet përmes Njësisë për Politika dhe Monitorimin e Ndërmarrjeve Publike (NJPMNP-të), e krijuar në vitin 2009. Të gjitha NP-të për vitin e fundit fiskal (2012) kanë qenë të rregullta me raportimin të rregullt financiar tek Qeveria, bazuar në kërkesat ligjore, gjë që ka shënuar një përmirësim të dukshëm nga vlerësimi PEFA i bërë në vitin 2009, kur raportimi nuk ka qenë i rregullt. Ndërsa pasqyra e konsoliduar e qeverisë si dhe prezantimi i riskut fikal që lidhet me këto ndërmarrje të mbetet për t'u përmirësuar në të</p>	<p>Tërë financimi nga donatorët që pranohet nga Qeveria e Kosovës – si nga qeveria qendrore ashtu edhe nga qeveritë lokale – nga donatorët në para të gatshme kanalizohet përmes llogarive të Thesarit/LLVTH të MeF-it në Bankën Qendrore dhe përfshihen në SIMFK. Nuk ka llogari bankare që operohen jashtë LLVTH-së nga njësitë implementuese të projekteve apo nga organizatat buxhetore për implementimin e projekteve të financuara nga donatorët. Të gjitha shpenzimet e granteve të përcaktuara të donatorëve përfshihen në raportet e rregullta të ekzekutimit të buxhetit gjatë vitit dhe në raportet fiskale në fund të vitit.</p> <p>Dokumentacioni i buxhetit përveç informatave të hollësishme lidhur me të hyrat dhe shpenzimet, nuk përmban informacione të hollësishme për gjendjen: e borxhe; pasurit financiare; iniciativat e qeverisë për politikat e reja që mund të kenë implikime buxhetore. Duhet të përmirësohet disponueshmëria e informatave për publikun edhe për faktorët e përmendur më lart në mënyrë që të rritet transparenca ndaj shoqërisë civile.</p> <p>Gjithashtu të hyrat vetanake të komunave, ekzekutimi i buxhetit dhe raportimi u nënshtrohet rregullave të ngjashme me ato të organizatave buxhetore të qeverisë qendrore, ndërsa raportimi i buxhetit bëhet në kuadër të planit kontabël.</p>	<p>Sistemi i raporteve fiskale ndërqeveritare dhe financat e komunave nuk kanë pësuar ndryshime që nga vitit 2009. Me Ligjin për Financat e Pushtetit Lokal (LFPL) është siguruar baza ligjore që përcakton: definimin e transfereve nga niveli qendror i qeverisjes; formulën për alokim të granteve dhe standardet mbi bazën e të cilave bëhet ndarja e granteve.</p> <p>Sipas LMFP informatat dhe udhëzimet lidhur me përgatitjen e buxhetit, komunave ju komunikohen përmes Qarkoreve Buxhetore të lëshuara nga MF. Sa i përket alokimit të transfereve janë bërë përmirësime në aspektin kohor të ofrimit të informatave dhe besueshmërisë së tyre. Sidoqoftë ky përparim sërisht duket i pamjaftueshëm duke pas parasysh vonesat dhe pasigurinë rreth financimit që autoritetet komunale provuan deri në fund të procesit buxhetor, gjatë periudhës së vlerësimit, e cila do të ndikon në ofrimin më efikas të shërbimeve.</p>
--	---	--	--

<p>A3. Buxhetimi i bazuar në politikë</p>	<p><i>Procesi i buxhetimit të bazuar në politikë i mundëson qeverisë të planifikojë shfrytëzimin e resurseve në harmoni me politikën fiskale dhe strategjinë kombëtare.</i></p>		
<p>Buxheti përgatitet duke marrë parasysh politikat e qeverisë</p>	<p>Planifikimi i buxhetit të Republikës së Kosovës menaxhohet përmes dy sistemeve elektronike – Sistemi për Menaxhimin e Zhvillimit të Buxhetit (SMZHB) dhe Programi për Investime Publike (PIP) përmes të fundit planifikohen projektet kapitale ndërkaq që pjesa tjetër e kategorive buxhetore planifikohen në kuadër të SMZHB. Planifikimi afatmesëm nga OB-të përmes sistemit të PIP ka shënuar progres nga ana e OB, por megjithatë dokumentimi për projekte shpeshherë nuk është i kompletuar, duke mos u marrë parasysh ndikimet e kostos periodike në buxhetet pasuese dhe mungesa e strategjisë koherente të sektorit që nënkupton zhvillimin e projekteve në kushte izolimi. Kjo vlenë për të dy nivelet e qeverisë, ndonëse në masë më të madhe në nivel të komunave.</p> <p>Qeveria ka konsoliduar Njësine për Menaxhimin e Borxheve në Thesar dhe krijuar kapacitete e nevojshme që të bëhen analizat rreth qëndrueshmërisë së borxhit, e cila përgatitet së paku dy herë në vit.</p> <p>Të gjitha NP-të për vitin e fundit fiskal 2012 kanë qenë të rregullta me raportim të rregullt financiar tek Qeveria, sipas kërkesave ligjore. Ndërsa raporti i konsoliduar si dhe prezantimi i rrishtit fiskal që lidhet me këto ndërmarrje mbetet për tu përmirësuar</p>	<p>Dokumenti i KASH-it paraqet parashikim trevjeçar (në baza vjetore) të të hyrave dhe shpenzimeve, bazuar në klasifikimin ekonomik në nivel të organizatës buxhetore, por jo ende në baza shpalosëse apo të përsëritshme vit-pas viti. Dokumenti i KASH-it 2012-2014 dhe ai për vitet 2013-2015 dallon sa i përket shumave agregate të projektuara të shpenzimeve në vitet përkatëse për më shumë se 5% ku ndryshimet më të mëdha të prezantuara janë në pjesën e shpenzimeve operative dhe subvencioneve e transfereve, ndërsa këto ndryshime nuk janë të prezantuara/justifikuara në dokumentin më të fundit të KASH-it 2014-2016 Ndryshimet e bëra nuk janë të sqaruara në dokumentacionin e buxhetit vjetor 2013 dhe për më tepër, disa prej tyre, nuk përkojnë me deklaratën e prioriteteve të Qeverisë e cila edhe ashtu vazhdon të jetë e përgjithësuar.</p> <p>Dokumenti i KASH-it më shumë përqendrohet në planin vjetor buxhetor ndërsa dy vitet e projektuara në fakt pothuajse janë të njëjta si shuma.</p> <p>Në dokumentin e fundit të KASH-it 2013-2015, pjesa sa i përket financimit të komunave, nuk përfshihen fare informatat për periudhën afatmesme, njëjtë ka ndodhur edhe me qarkoret buxhetore komunale të cilat nuk kanë paraqitur kufijtë shumëvjeçar për</p>	<p>Zhvillimi i mangët i elementit "poshtë-lartë" të KASH-it do të pengojë ofrimin optimal të shërbimeve.</p>

	në të ardhmen, marrë parasysh nivelin e subvencionimit qeveritar karshi NP-	shpenzimet e komunave por vetëm për pjesën e të hyrave vetanake. Qeveria e Kosovës ka ndërmarrë disa iniciativa sa i përket krijimit të parakushteve për një planifikim më strategjik të politikave afatmesme dhe afatgjata të vendit të cilat do të mbështesin po ashtu planifikimin e buxhetit dhe ndarjen strategjike të resurseve	
B1. Parashikueshmëria dhe kontrolli në ekzekutimin e buxhetit	<i>Ekzekutimi i parashikueshëm dhe i kontrolluar i buxhetit është i domosdoshëm për të mundur menaxhim efektiv të implementimit të politikave dhe programeve</i>		
Buxheti ekzekutohet në mënyrë të vjetër dhe të parashikueshme, si dhe ka aranzhime për ushtrimin e kontrollit dhe kujdesit në shfrytëzimin e fondeve publike	Kosova ka siguruar qasje në financimin e jashtëm në formë të huamarrjes-afatgjate dhe afatshkurtër- në fillim të vitit 2010 përmes nxjerrjes dhe hyrjes në fuqi të Ligjit për Borxhin Publik. Gjithashtu, nga ajo periudhë, Thesari-Njësia për Menaxhimin e Borxheve, ka ngritur kapacitet e saj dhe tutje është përgjegjëse për menaxhimin e borxhit, regjistrimin dhe raportimin duke përdorur një softuer për menaxhim të borxhit (CS-DRMS) Aktualisht borxhi total i qeverisë së Kosovës është 7.86% e BPV, prej të cilës 80% është borxh i jashtëm. Qeveritë komunale ende nuk e kanë shfrytëzuar në praktikë këtë formë të financimit përmes huamarrjes nga jashtë, duke pasur parasysh se duhet të kenë së paku 2 vite raporte vjetore të njëpasnjëshme me opinion të pakualifikuar nga auditimi, kriter i plotësuar vetëm nga 2 komuna.	Niveli më i ulët i arkëtimit të tatimeve se sa që është e mundur nënkupton se për shpenzime mund të jenë në dispozicion më shumë resurse ose normat tatimore janë më të larta se sa që duhet të jenë.	Thesari bën monitorimin e të hyrave dhe shpenzimeve, parashikimi parasë së gatshme, menaxhimi i borxhit dhe ekzekutimi i buxhetit. Sipas Rregullës Financiare të Thesarit për fillimin e vitit të ri fiskal, të gjitha organizatat buxhetore duhet të përgatisin dhe të dorëzojnë në Thesar projeksionet e rrjedhës së parasë së gatshme. Alokimet e parasë së gatshme për institucione janë të bazuara në kërkesat e institucionit për ofrimin e shërbimeve. Praktikrat moderne të prokurimit duhet ende të zhvillohen dhe të zvogëlohet përdormi i metodave më pak konkurruese, që kontribuojnë në përmirësim të ofrimit të shërbimeve.

<p>B2. Kontabiliteti, regjistrimi dhe raportimi</p> <p>Evidencat dhe informatat adekuate prodhohen, mirëmbahen dhe shpërndahen për të plotësuar sipas nevojës kontrollin e vendimmarrjes, menaxhimit dhe për qëllime të raportimit</p>	<p><i>Informatat financiare me kohë, relevante dhe të besueshme nevojiten për përkrahjen e të gjitha proceseve të vendimmarrjes dhe menaxhimit buxhetor dhe fiskal</i></p>		
	<p>Llogaria e vetme e Thesarit dhe SIMFK mundësojnë qasjen dhe prodhimin e të dhënave buxhetore të azhurnuara në çdo moment. Organizatat buxhetore janë të lidhura në SIMFK, që mundëson gjenerimin e raporteve të sakta buxhetore gjatë tërë vitit, për qëllime të menaxhimit dhe të raportimit të financave publike.</p>	<p>Informatat për shpenzimet aktuale në krahasim me buxhetimin dhe krahasimin me vlerësimet origjinale buxhetore i mundëson sistemi.</p>	<p>Me decentralizimin e buxhetit pas vitit 2009, drejtorit e arsimit në kuadër të qeverive lokale të Kosovës posedojnë informata për nivelin e planifikimit dhe ekzekutimit të buxhetit në nivel të çdo shkolle të mesme, fillore dhe parashkollore. Decentralizmi i njëjtte nuk ka ndodhur edhe për njësinë e ofrimit të shërbimeve shëndetësore primare dhe si rezultat komunat nuk posedojnë planin buxhetor të ndarë në mënyrë eksplicite në nivel të njësjive shpenzuese.</p>
<p>C1. Kontrolli dhe auditimi efektiv i jashtëm</p> <p>Janë duke funksionuar aranzhimet për kontrollin legjislativ të financave publike dhe veprimet pasuese nga ekzekutivi</p>	<p><i>Kontrolli efektiv nga legjislativi dhe përmes auditimit të jashtëm është një faktor i cili i mundëson qeverisë të mbabet përgjegjëse për politikat fiskale dhe të shpenzimeve, si dhe për implementimin e tyre.</i></p>		
	<p>Ekzistojnë disa përmirësime të bëra në marrëveshjet institucionale për të siguruar një mbikëqyrje më të mirë të llogarive publike. Kuvendi ka themeluar një Komision të veçantë për mbikëqyrjen e financave publike, i cili ka filluar punën në vitin 2010. Roli dhe përgjegjësitë e Komisionit krijojnë llogaridhënien e qeverisë dhe disiplinën e përgjithshme fiskale për shpenzimin e parasë publike.</p>	<p>Kontrollohet përmes ZAGj-it janë të bazuara në auditime të cilat i përbushin standardet ndërkombëtare.</p> <p>Kuvendit i mungon shqyrtimi i buxhetit vjetor në kontekstin strategjik si dhe lidhshmëria e buxhetit vjetor me prioritetet strategjike dhe KASH-in.</p>	<p>Nuk është bërë ndonjë auditim i performancës në Pasqyrat e Konsoliduara të Republikës së Kosovës</p> <p>Për pasqyrat e fundit të audituara financiare të vitit 2011, Komisioni për Mbikëqyrje të Financave Publike ka ftuar entitetet e audituara të cilët kanë marrë raporte të kualifikuara ose të pakualifikuara të auditimit të jashtëm në tryeza të veçanta diskutimi, dhe pastaj një dëgjim publik ku kanë qenë të ftuar Ministria e Financave dhe Ministria e Pushtetit Lokal, të gjithë kryetarët e komunave, Zyra e Auditorit të Përgjithshëm, Agjencia Anti-Korrupsion, Asociacioni i Komunave të Kosovës etj.</p>

1. Hyrje

Vlerësimi i menaxhimit të financave publike në Kosovë është bërë duke u bazuar në Kornizën PEFA – Korniza për Shpenzimet Publike dhe Llogaridhënie Financiare, përkatësisht bazuar në 28+3 indikatorët standard të kësaj kornize duke përfshirë indikatorët e lidhur me performancën e donatorëve. Vlerësimi PEFA në Kosovë ka zgjatur nga Mars 2013 – Qershor 2013, dhe përshinë periudhën 2010-2012.

Raporti i performansës PEFA 2013 është i treti me radhë i nxjerrë në Kosovë dhe si proces është drejtuar nga Qeveria e Kosovës, me mbështetjen e këshilltarëve të GFSI/USAID. Vlerësimi i indikatorëve PEFA dhe notimi i tyre për vitin 2013 është bërë mbi bazën e të gjeturave në teren përmes takimeve, të cilat në formë të shkruar i'u janë dërguar institucioneve gjegjëse për komentim. Sekretariati ka vizituar të gjitha dikasteret qeveritare si palë të interesit duke përfshirë ministrinë si ajo e administratës publike, administrimit të pushtetit lokal, organeve qendrore të prokurimit, legjislativin e vendit përmes komisioneve përkatëse, zyrën e auditorit të përgjithshëm dhe institucionet e grumbullimit të të hyrave siç janë ATK dhe Doganat e Kosovës. Për më tepër gjatë procesit vlerësues janë marrë në konsideratë dhe shqyrtuar dokumente të nxjerra nga organizata joqeveritare dhe biznesore të cilat kanë dhënë qëndrimet e tyre rreth çështjeve relevante për vlerësim. Drafti është ofruar për komente për partnerët e jashtëm zhvillimorë dhe palët e tjera të interesit, si dhe Sekretariati PEFA në Washington DC.

Vlerësimi PEFA në Kosovë, për herë të parë është realizuar nga Banka Botërore në vitin 2007. Ndërsa në vitin 2009 Qeveria e Kosovës ka zbatuar këtë metodologji nën drejtimin e saj, duke realizuar kështu një vlerësim të dytë PEFA. Ky vlerësim është pasuar nga një plan qeveritar i veprimit mbi reformën e menaxhimit të financave publike. Vlerësimet PEFA në nivelin qendror të qeverisjes janë pasuar nga një numër vlerësimesh PEFA të kryer në nivel të qeverive lokale të Kosovës me mbështetjen e donatorëve si USAID/GFSI dhe DFID. Deri sot 12 komuna në Kosovë kanë përfunduar suksesshëm një vlerësim PEFA të sistemeve të MFP-së, vlerësime këto që komplementojnë këtë vlerësimin PEFA të kryer në nivelin qendror të qeverisjes.

Qeveria e Kosovës ka iniciuar vlerësimin PEFA 2013 duke pasur për qëllim:

- Të masë progresin e reformave të aplikuara nga viti 2009, kur është bërë vlerësimi i fundit PEFA, dhe zhvillimeve mbi politikën, praktikën dhe sistemet e MFP-së nga ajo kohë.
- Të kontribuojë në përgatitjen e një plani të azhurnuar të veprimit mbi reformën e MFP-së, dhe identifikimin e fushave të MFP-së që kërkojnë përmirësime të mëtutjeshme.
- Të shërbejë si platformë dialoguese me donatorët, me qëllim të kanalizimit të asistencës së jashtme
- Shumica e vlerësimeve PEFA përcillen me vlerësime të përsëritshme brenda një afati të sugjeruar çdo 3-5 vjet (vlerësimi i fundit PEFA është bërë në vitin 2009).

Procesi i vlerësimit PEFA 2013 është zhvilluar duke ndjekur formatin si më poshtë. Dy entitete janë krijuar si përgjegjëse të realizimit të këtij procesi. Me vendim të Qeverisë së Kosovës në Mars të vitit 2013 është krijuar komiteti drejtues i këtij projekti në përbërjen si më poshtë:

Komiteti Drejtues, udhëhiqet nga z. Besim Beqaj¹ Ministër i Financave dhe anëtarët e tjerë si:

- z.Hajredin Hyseni, zv/Ministri i Administratës Publike,

¹ Procesi është filluar nga U.D. i Ministrisë të Financave z. Ramadan Avdiu, ndërkohë që është emëruar Ministri i ri i Financave z. Besim Beqaj, duke marrë kështu udhëheqjen e këtij procesi dhe reformave në vazhdim.

- z. Basri Musmurati, zv/Ministër i Administrimit të Pushtetit Lokal si dhe z. Hysni Hoxha, udhëheqës i Organit të Shqyrtimit të Prokurimit.
- z. Ruzhdi Halili, udhëheqës i Zyrës për Planifikimin Strategjik – Zyra e Kryeministrit

Qëllimi i Komitetit Drejtues ka qenë udhëheqja në zhvillimin dhe implementimin e veprimeve në nivel të politikave dhe vendimeve rreth reformave në MFP si dhe aktivitete të reja. I tërë procesi i vlerësimit dhe nxjerrjes së raportit vlerësues PEFA 2013 (si më poshtë) është mbikëqyrur nga Komiteti Drejtues.

Duke qenë i autorizuar nga Qeveria e vendit, Ministri i Financave ka formuar Sekretariatit për Rishikimin e Financave Publike dhe Llogaridhënies Financiare (PEFA) për realizimin e këtij procesi dhe raportim para Komitetit Drejtues, sipas përbërjes së mëposhtme:

Sekretariati udhëhiqet nga z. Nysret Koca, Zv. Drejtor i Thesarit. Anëtarët tjerë të sekretariatit janë:

- Merita Badivuku (Departamenti i Buxhetit Qendror në MF),
- Afrim Shala (Njësia Harmonizuese Qendrore e Auditimit të Brendshëm në MF),
- Arment Merovci (Departamenti i Politikave Publike dhe Ekonomike, Njësia e Makroekonomisë në MF).
- Jak Ndrecaj (Departamenti i Buxheteve Komunale në MF) dhe

Procesin e kanë mbështetur këshilltarët nga USAID/GFSI:

- Fortuna Haxhikadrija,
- Alban Kaçiu
- Ramadan Matarova dhe
- Magda Tomczynska.

(USAID/GFSI) përmes këshilltarëve të lartpërmendur ka kontribuar herë pas here gjatë procesit të vlerësimit, grumbullimit të informatave dhe draftimit të dokumentit, me qëllim të sigurimit të cilësisë si dhe të aplikueshmërisë së drejtë të kornizës PEFA. Të gjithë anëtarët e këtij sekretariati janë përgjegjës për grumbullimin e të dhënave si dhe aplikimin e kornizës PEFA. Ekipa e Sekretariatit të PEFA-s janë autorë të këtij raporti.

Gjatë këtij vlerësimi janë analizuar shpenzimet publike ku fokusi është vendosur në nivelin e qeverisë nacionale, pavarësisht faktit se funksionimi i transfereve nga qeveria qendrore në atë lokale është ekzaminuar sipas udhëzuesit të PEFA-së. Sa i përket nivelit qendror të qeverisjes fokusi ka qenë afërsisht në 50 entitete të sektorit publik. Metodologjisë së vlerësimit PEFA i janë nënshtruar mbi 90% e shpenzimeve publike të Kosovës të planifikuara për 2012, në bazë të strukturës së prezantuar në tabelën si në vijim:

Tabela 2 - Kosovë: Shpenzimet e Qeverisë së Përgjithshme, Buxheti 2012, në milion euro

	Pagat dhe mëditjet	Mallrat shërbimet	Komunalitë	Subvencio net dhe transferet	Shpenzi met kapitale	Rezerva	Gjithsej
Qeveria Qendrore	212.3	146.48	14.6	276.9	492.21	4.6	1,147.2
Qeveria Lokale	195.1	28.9	8.26	4.79	124.6	0	361.8
Gjithsej	407.5	175.5	22.8	281.7	616.9	4.6	1,508.9
Prej nga:							
	GRANTET QEVERITARE PËR KOMPETENCA VETANAKE DHE TË SHTUARA						301.8
	Granti i Përgjithshëm për Komuna						118.7
	Granti për Arsim për Komuna						140.32
	Granti për Shëndetësi për Komuna						39.8
	THVK						60.00
Gjithsej shpenzime të mbuluara nga PEFA							1,448.9
ku Qeveria Qendrore (%)							79%
Transferet nga Qeveria Qendrore në Komuna (%)							21%
Si përqindje e totalit të Qeverisë (%)							96%

2. Informata për Vendin

2.1 Përshkrimi i Gjendjes Ekonomike në Vend

Që nga shpallja e pavarësisë, Kosova ka bërë progres të vazhdueshëm në ndërtimin dhe përforcimin e shtet-bërjes. Krahas faktorëve tjerë, çështja ekonomike vazhdon të mbetet një ndër sfidat kryesore të saj, duke pasur parasysh tendencat e zhvillimeve ekonomike që janë duke mbizotëruar në vendet e rajonit dhe më gjerë.

Nga vlerësimi i fundit i PEFA-së (2009) janë bërë përparime sa i përket statistikave ekonomike: Banka Qendrore e Kosovës vazhdon të ofrojë të dhëna të cilësisë së lartë për sektorin financiar, dhe sektorin e jashtëm. Krahas Bankës Qendrore, edhe Agjencia i Statistikave të Kosovës ka bërë përparime, dhe me ndihmën e organizatave ndërkombëtare, gjatë vitit 2012 ka bërë regjistrimin e popullsisë në Kosovë, për herë të parë nga regjistrimi i fundit gjithëpërfshirës në vitin 1981. Që nga atëherë nuk ka pasur statistika zyrtare sa i përket numrit të popullsisë, dhe shpallja e rezultateve gjatë vitit 2013 ka ndikuar në rivlerësimin e parametrave kryesorë makroekonomik.

Me pranimin e kompetencave të plota për qeverisje të vendit, qeveria e Kosovës është angazhuar në ngritjen e infrastrukturës rrugore dhe ndërtimin e objekteve shkollore, spitalore dhe objekteve tjera publike, me qëllim të krijimit të kushteve të favorshme për stimulimin e investimeve private dhe tërheqjen e investimeve të huaja direkte. Gjithashtu, duke filluar nga vitit 2009, qeveria ka aplikuar politikë ekspansive fiskale duke bërë uljen e normave tatimore për të ardhurat individuale dhe të korporatave me qëllim të ngritjes së konsumit vendor.

Përgjatë viteve 2009-2012, BPV në Kosovë u ngrit mesatarisht për 3.4%, ndikuar kryesisht nga investimet, eksportet dhe konsumi, ndërsa importet e mallrave dhe shërbimeve vazhduan të kenë pjesëmarrje prej 53% (2009-12), krahas eksporteve të mallrave dhe shërbimeve cilat morën pjesë me 19%. Vetëm gjatë vitit 2012, total importi i mallrave dhe shërbimeve arriti në €2,652miliard euro, 54% të BPV-së, ndërsa eksportet arritën në 940 milion euro, apo 19% e BPV-së. Përqindja e lartë e importeve në BPV tregon se ekonomia Kosovare nuk është në gjendje të plotësoj kërkesën e brendshme, çka e lë mjaft të ekspozuar ndaj tronditjeve të mundshme ekonomike nga jashtë. BPV për kokë banori në vitin 2012 arriti në €2,071 euro me vlerësimin e ri të numrit të popullsisë që është rreth 1,8 miliardë.

Financimi i deficitit të llogarisë rrjedhëse (deficit ky i shkaktuar kryesisht nga bilanci negativ tregtar) ka vazhduar të bëhet kryesisht nga dërgesat nga jashtë-remitancat, investimet e huaja direkte, huamarrja nga jashtë, dhe huamarrja nga brenda, një proces i cili ka filluar së funksionari gjatë vitit 2012, si dhe nga ndryshimet në asetet neto të huaja financiare (ANHF) të sistemit bankar. Duke pasur parasysh që Kosova është një ekonomi e euroizuar, ajo mund të përmirësoj bilancin e vet të tregtisë vetëm nëpërmjet një zhvlerësimi real të kursit të këmbimit, e që mund të arrihet nëpërmjet çmimeve relativisht më të ulëta me partnerët tregtar që mund të vijnë nga përmirësimi i produktivitetit/ efikasitetit vendor dhe nga ulja potenciale e pagave, gjë që në këtë fazë nuk është e mundur duke pasur parasysh objektivat e qeverisë për ngritje të mirëqenies.

Numri i madh i papunësisë formale dhe varfëria janë probleme serioze përkundër përmirësimin të ardhurave për kokë banori. Vlerësimet zyrtare të nivelit të papunësisë sillen rreth 35.1% për qind dhe mijëra të rinj (përfshirë këtu edhe me kualifikime universitare) hyjnë në tregun e punës për çdo vit.

Sektori joformal është një zonë e sigurt e punësimit për shumë njerëz, mirëpo pavarësisht nga kjo në vitin 2011, 29.7 për qind e popullatës është konsideruar si e varfër, me më pak se 1.72 euro në ditë shpenzime për person të rritur².

Kosova përballlet me nevojë të lartë për investime. Në mënyrë që zhvillimi ekonomik i Kosovës të ec përpara, duhet utilizuar burimet natyrore (linjit-thëngjill, nikel dhe metale tjera), të cilat mund të shndërrohen në shtytës kryesor të zhvillimit ekonomik.

Ndër përparimet e theksuara të bëra gjatë vitit 2012 janë edhe veprimet e ndërmarra për përmirësimin e Kosovës në rankimin e të bërit biznes, një vlerësim ky i bërë nga Banka Botërore që shërben si doracak informativ për investitorët potencial. Sektori i energjisë dhe zhvillimi i qëndrueshëm i tij vazhdojnë të jenë nevojë e rëndësishë për joshjen e investitorëve dhe për të përkrahur industrinë e Kosovës, në një kohë kur ekonomia botërore përballlet me probleme në secilin sektor të ekonomisë dhe në secilin vend. Prandaj përparimi në këtë sektor pritet të ndikoj edhe në uljen e subvencioneve për NP, e në veçanti KEK, i cili deri në vitin 2012 ka vazhduar të pranoj subvencione nga niveli qendror.

Tabela 3: Indikatorët Makroekonomik, 2010-2012

Përshkrimi	2010	2011	2012
Bruto Produkti Vendor	4,136	4,486	4,889
Konsumi	3,716	3,937	4,156
Investimet	1,308	1,494	1,661
Eksporti (M&SH)	742.3	919.3	939.9
Importi (M&SH)	2,295	2,573	2,652
Rritja nominale e BPV-së	7.1%	11.3%	3.5%
Defaltoni i BPV-së	3.9%	6.8%	1.1%
Rritja reale e BPV-së	3.2%	4.5%	2.4%

Burimi: Departamenti i Makroekonomisë – Ministria e Financave

Rritja reale e BPV-së për vitet 2010, 2011 dhe 2012, ishte 3.2%, 4.5%, dhe 2.4%. Gjatë vitit 2011 për dallim nga vendet e rajonit, Kosova arriti të shënoj rritje reale të kënaqshme por që në vitin 2012 kjo rritje u ngadalësua ndikuar nga zhvillimet në eurozonë. Në anën tjetër, inflacioni në Kosovë gjatë vitit 2012 ishte 2.5%, ndikuar nga rënie e çmimeve botërore si rrjedhojë e vështirësive ekonomike që po mbizotëruan në vendet e zhvilluara.

Profili i Varfërisë

Bazuar në Huluntimin ‘Varfëria në Konsum për vitin 2011’ të Agjencisë të Statistikave të Kosovës dhe Bankës Botërore, gjatë vitit 2011 rreth 29.7% jetojnë nën kufirin e varfër ndërsa 10.2% jetojnë nën kufirin e varfërisë së skajshme.

²Agjensioni Statistikor i Kosovës dhe Banka Botërore (2011): Vlerësimi i Varfërisë në konsum në Republikën e Kosovës në vitin 2011.

Përshkrimi	Varfëria			Varfëria Ekstreme		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Urban:	33.1	26.7	26.7	13.2	7.8	9.4
Rural:	35.3	30.7	31.5	12.1	8.5	10.7
Total:	34.5	29.2	29.7	12.5	8.2	10.2

Burimi: Agjencia e Statistikave të Kosovës

Sipas të dhënave të paraqitura në tabelë shihet se varfëria e skajshme në vitin 2011 ka pësuar ngritje për dallim nga viti 2010 dhe kjo ngritje është e theksuar në pjesën rurale. Sipas raportit të Agjencisë së Statistikave të Kosovës, kjo ngritje është brenda margjinave të gabimit të mostrës së ABEF-it por që në thelb nuk është rritur. Sipas po të njëjtin raport hendeuku i varfërisë në zonat rurale dhe urbane ka pësuar rënie nga 2009 në 2010, mirëpo gjatë vitit 2011 ka pësuar rritje në të dy kategoritë me theks të veçantë në zonat rurale. Ndërsa sa i përket koeficientit Gjini, për kategorinë urbane dhe rurale, i cili matë pabarazitë në shpërndarjen e të hyrave dhe të konsumit ka vazhduar të shënoj progres dhe gjatë vitit 2011 ky koeficient ka rënë në 27.6 nga 29% sa ishte në vitin 2010.

Sa i përket përkrahjes sociale, të dhënat tregojnë se gjatë vitit 2012 numri i personave që kanë kërkuar ndihmë sociale ka rënë për 11%, nga 34,867 persona në 2011 në 31,111 persona në 2012.

2.2 Përshkrimi i Rezultateve Buxhetore

Në vazhdim të këtij seksioni janë prezantuar rezultatet përgjithshme buxhetore për vitet 2010--2012. Këto të dhëna përfshijnë të hyrat dhe shpenzimet aktuale të qeverisë së përgjithshme, duke përfshirë edhe shpenzimet e financuara përmes granteve.

Nga të dhënat e prezantuara në vijim (shiko Tabela 1), mund të vërehet se të hyrat e përgjithshme buxhetore janë rritur gjatë viteve duke arritur shumën prej €1.556,0 milion në vitin 2012. Ndërsa të hyrat si pjesëmarrje në BPV gjatë viteve 2010 dhe 2011, qëndruan pothuajse konstante, me një rritje më të theksuar gjatë vitit 2012 ku pjesëmarrja e të hyrave të përgjithshme në Bruto Produktin Vendor ishte 31.5%, kryesisht si rezultat i huamarrjes së brendshme dhe të jashtme.

Tabela 4: Të hyrat e përgjithshme të Qeverisë (Milion Euro)

Përshkrimi	2010	2011	2012	si % e BPV-së		
				2010	2011	2012
Gjithsejt te hyrat	1.198,9	1.317,9	1.556,0	27,9%	27,6%	31,5%
Tatimet	893,6	1.058,0	1.093,9	20,8%	22,2%	22,1%
Tatimet direkte	126,2	139,7	154,3	2,9%	2,9%	3,1%
Tatimet Indirekte	767,4	918,3	939,6	17,9%	19,2%	19,0%
TVSH	456,3	541,0	548,5	10,6%	11,3%	11,1%
Akciza	232,6	284,5	303,2	5,4%	6,0%	6,1%
Taksa doganore	106,8	123,7	122,8	2,5%	2,6%	2,5%
Rikthimet e tatimeve	(28,3)	(30,9)	(34,9)	-0,7%	-0,6%	-0,7%
Tjera	211,5	185,6	218,9	4,9%	3,9%	4,4%
Humarrje e jashtme	22,1	5,1	93,7	0,5%	0,1%	1,9%
Huamarrje e brendshme	-	-	73,3	-	-	1,5%
THV-Komunat	52,0	55,6	59,4	1,2%	1,2%	1,2%
Grantet	19,7	13,6	16,8	0,5%	0,3%	0,3%
Te hyrat e njehereshme	-	-	-	-	-	-

Tabela 2, në vijim paraqet shpenzimet e përgjithshme buxhetore gjatë viteve 2010-2012, sipas kategorive ekonomike. Shpenzimet e përgjithshme gjatë kësaj periudhe kanë shënuar ngritje të vazhdueshme, duke rritur vlerën prej €1,443,89 milion gjatë vitit 2012. Pagat dhe Mëditjet si kategori e shpenzimeve ekonomike kanë shënuar rritje nga 26% në 28% në total, ndërkaq kategoritë tjera kanë shënuar rënie të ndjeshme në vitin 2012, krahasuar me vitin 2010. Kjo rritje në kategorinë Pagat dhe Mëditjet vie kryesisht si rezultat i ngritjes së pagave për shërbyesit civil dhe transferimit të përgjegjësi të reja.

Ndërkaq sa i përket shpenzimeve, raporti shpenzime-BPV është rritur nga 28% në 29% në vitin 2011 dhe 2012, me përqindje më të lartë në kategorinë e shpenzimeve kapitale me 11%. Kjo pjesëmarrje e theksuar në këtë kategori të shpenzimeve reflekton kryesisht implementimin e projektit të autostradës „Ibrahim Rugova“ dhe numër i madh i projekteve infrastrukturore që përfshijnë: ndërtimin e rrugëve tjera; ndërtimin e shkollave; spitaleve; dhe investimeve tjera shtesë që përfshihen në përmirësimin e infrastrukturës. Ashtu siç shihet edhe në Tabelën 2, kategoritë tjera të shpenzimeve përjashtuar shpenzimet kapitale, në përgjithësi kanë ruajtur nivelin e njëjtë të tyre të pjesëmarrjes në BPV.

Tabela 5: Shpenzimet e Përgjithshme të Qeverisë

Përshkrimi	2010	2011	2012	si % e BPV-së			si % në total		
				2010	2011	2012	2010	2011	2012
Pagat dhe mëditjet	316,2	388,3	409,2	7%	8%	8%	26%	28%	28%
Mallrat dhe shërbimet	191,1	186,642	199,593	4%	4%	4%	16%	14%	14%
Subvencionet dhe transferet	253,484	256,5	280,3	6%	5%	6%	21%	19%	19%
Gjithesëj periodike (operative)	760,784	831,442	889,093	18%	17%	18%	62%	61%	62%
Shpenzimet kapitale	459,3	531,3	554,8	11%	11%	11%	38%	39%	38%
Gjithesëj	1220,08	1362,74	1443,89	28%	29%	29%	100%	100%	100%

Burim: Ministria e Financave

Sa i përket shpenzimeve sipas funksionit, Çështjet Ekonomike janë elementi më i madh i shpenzimeve duke u rritur nga 331.8 në €430,2, në milion euro e cila ka të bëjë me shumën e shpenzimeve kapitale në këtë funksion, e posaçërisht në rrugë. Nga tabela mund të vërehet se në terma nominale janë rritur edhe Shpenzimet për Mbrojtje Sociale, Arsimi dhe Shëndetësia, të cilat kryesisht përbëhen nga shpenzimet periodike.

Tabela 6: Shpenzimet e Qeverisë sipas Funksionit

Përshkrimi	2010	2011	2012	% e BPV-së		
				2010	2011	2012
Sherbimet e përgjithshme	276,3	271,8	278,1	6%	6%	6%
Mbrojtja	26,5	29,6	31,2	1%	1%	1%
Rendi dhe siguria publike	104,2	104,4	117,0	2%	2%	2%
Cështje Ekonomike	331,8	422,0	430,2	8%	9%	9%
Mbrojtja e mjedisit	3,1	1,8	1,9	0%	0%	0%
Çështjet e banimit dhe komuniteteve	29,9	26,1	30,4	1%	1%	1%
Shëndetësi	108,7	119,1	128,6	3%	2%	3%
Rekreacion ,kulture dhe religjion	16,0	20,1	30,4	0%	0%	1%
Arsim	162,6	194,3	198,1	4%	4%	4%
Mbrojtja Sociale	161,0	173,4	197,9	4%	4%	4%
Gjithesëj	1.220,08	1.362,74	1.443,89	28%	29%	29%

2.3 Përshkrimi i Kornizës Ligjore dhe Institucionale për MFP

Kushtetuta e Republikës së Kosovës e cila është miratuar më 9 prill 2008 dhe ka hyrë në fuqi më 15 qershor 2008 përbën aktin më të lartë juridik dhe njëherësh përcakton edhe kornizën e gjithëmbarshme ligjore në Kosovë. Sipas këtij akti, ekzistojnë dy nivele të qeverisjes në Kosovë: niveli qendror dhe niveli lokal (komunat). Qeveria e Nivelit Qendror që është subjekt i këtij vlerësimi dhe pushteti lokal. Përgjegjësia për Menaxhimin e Financave Publike është në duar të qeverisë dhe ushtrohet nga Ministria e Financave.

Korniza ligjore për menaxhimin e financave publike është krijuar me Ligjin për Menaxhimin e Financave Publike nr. 03-L048 (pasardhës i Ligjit 2003/2) dhe i ndryshuar me Ligjin nr. 03/L-221 për ndryshimin e Ligjit 03/L-048 për Menaxhimin e Financave Publike. Për derisa ky ligj krijon kornizën e përgjithshme ligjore për menaxhimin e financave publike, ekzistojnë ligje e rregullore tjera të cilat merren me fusha specifike siç është Ligji nr. 03/L-067 për Financat e Pushtetit lokal. Ky i fundit rregullon financimin e pushtetit lokal duke përfshirë të hyrat nga Tatimi në Pronë dhe të hyrat vetanake (ngarkesat, gjobat për shkelje në komunikacion, tarifatat për leje ndërtimi, etj). Gjithashtu, me Ligjin për Financat e Pushtetit Lokal përcaktohen kushtet dhe kriteret (formulat) e shpërndarjes së transfereve nga qeveria qendrore në formë të granteve (transferi për qeverisje të përgjithshme, transferi për arsim dhe transferi për shëndetësi).

Në kuadër të Ministrisë së Financave ekziston Departamenti i Buxhetit Qendror dhe Departamenti i Buxhetit Komunal ku secili është përgjegjës për zhvillimin e pjesës përkatëse të Kornizës Afatmesme të Shpenzimeve, të Propozim-Buxhetit të Republikës së Kosovës, si dhe vlerësimin e kërkesave për ndryshimin e ndarjeve buxhetore. Kjo punë bëhet duke u bazuar në parashikimet makroekonomike dhe në Kornizën Afatmesme Fiskale e cila përgatitet nga Departamenti i Politikave Ekonomike dhe Publike. Gjithashtu, edhe Zyra për Planifikim Strategjik në kuadër të Zyrës të Kryeministrit është përgjegjëse për koordinimin e definimit të caktimit të politikave prioritare për periudhën afatmesme. Ligji për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë përcakton edhe përgjegjësitë e Thesarit në Ministrinë e të Financave, i cili është përgjegjës për Menaxhimin e Fondit të Republikës së Kosovës, menaxhimin të llogarive bankare, vendosjen e proceseve të mbledhjes së parave publike, mirëmbajtjes së regjistrave kontabël, raportimin financiar, menaxhimin e borxhit, përgatitjen e pasqyrave financiare. Thesari këto përgjegjësi i ushtron përmes Rregulloreve dhe Udhëzimeve të cilat i lëshon dhe i azhurnon kohë pas kohe. Gjithashtu, Thesari ka përgjegjësi për përgatitjen e procedurave dhe rregullave financiare për menaxhim financiar dhe kontroll.

Auditimi në sektorin publik rregullohet me Ligjin nr. 03/L-075 për Themelimin e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm që përcakton autorizimet, përgjegjësitë dhe standardet e Auditimit të Jashtëm të Sektorit Publik. Auditori i Jashtëm sipas këtij ligji bën auditimin e të gjitha subjekteve publike të nivelit qendror (Organizatave Buxhetore, Ndërmarrjet Publike, institucionet e pavarura) si dhe subjektet publike politike të nivelit lokal (komunat, ndërmarrjet publike nën menaxhim të komunave) dhe i raporton Kuvendit të Republikës së Kosovës. Ndërsa Auditimi i Brendshëm rregullohet me Ligjin nr. 03/L-128 për Auditimin e Brendshëm qëllimi i të cilit është vendosja e një efikasiteti më të operacional, një disipline më të madhe buxhetore dhe fiskale. Me këtë ligj gjithashtu është krijuar Njësia Qendrore Harmonizuese e Auditimit të Brendshëm (NJQHAB) për caktimin e standardeve të auditimit të brendshëm, rregullave, udhëzimeve, doracakëve, organizimin dhe trajnimin e auditorëve të brendshëm, lëshimin e licencave dhe shqyrtimin e punës së tyre.

Prokurimi publik në Kosovë rregullohet me Ligjin nr. 04/L-042 për Prokurimin Publik në Republikën e Kosovës me të cilin përcaktohet krijimi tri institucioneve si në vijim:

- Komisionit Rregullativ për Prokurim Publik si agjenci e pavarur rregullative dhe kompetente për zhvillimin, monitorimin e sistemit të prokurimit publik në Kosovë. KRPP-ja këtë e arrin përmes përgatitjes dhe shpërndarjes të akteve nënligjore dhe doracakëve, udhëzuesve, dhe formularëve standard për prokurim.
- Organi Shqyrtues si organ i pavarur administrativ për shqyrtimin e ankesave në lidhje me Ligjin për Prokurim Publik dhe Ligjin për Procedurën për Dhënie të Koncesioneve (Ligji nr. 02/L-44).
- Agjencia Qendrore e Prokurimit si trashëguese e Agjencisë për Prokurim Publik përgjegjëse për zhvillimin e prokurimeve të përbashkëta për autoriteteve kontraktuese, si dhe me kërkesë të autoriteteve kontraktuese, bën kryerjen ose ndihmon në kryerjen e aktiviteteve të prokurimit.

Te hyrat tatimore mblidhen përmes dy Agjencive në kuadër të Ministrisë së Financave të cilat funksionojnë sipas ligjeve përkatëse. Gjatë vitit 2012 janë bërë disa ndryshimeve të ligjeve për tatimet e brendshme në harmoni me legjislacionin e BE-së siç është Ligji nr. 04/L-102 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 03/L-222 për Administratën Tatimore dhe Procedurat, Ligji nr. 03/L-104 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 03/L-161 për Tatimin në të Ardhurat Personale dhe Ligji 04/L-103 për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 03/L-162 për Tatimin në të Ardhurat e Korporatave. Sa i përket tatimeve në kufi, përgjegjësitë e Doganës së Republikës të Kosovës janë të përcaktuara me Ligjin nr. 04/L-099 gjithashtu i miratuar në 2012 në harmoni me legjislacionin e BE-së për ndryshimin dhe plotësimin e Kodit Doganor dhe Akcizave nr. 03/L-109. Në Kosovë gjithashtu mblidhet edhe Tatimi mbi Vlerën e Shtuar sipas ligjit nr. 03/L-146 për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar që ka hyrë në fuqi më 1 korrik.

3. Vlerësimi i Sistemeve të MFP-së, Procesit dhe Institucioneve

3.1 Kredibiliteti i Buxhetit

3.1.1 PI-1 Rezultati Agregat i Shpenzimeve Krahasuar me Buxhetin Original të Miratuar

(i) Diferenca ndërmjet shpenzimeve primare aktuale dhe shpenzimeve primare të buxhetuara fillimisht (d.m.th., pa përfshirë pagesat e shlyerjes së borxhit, por gjithashtu duke mos përfshirë shpenzimet për projekte të financuara nga jashtë).

Ekzekutimi i buxhetit ka devijuar nga plani origjinal për 6.4% më 2010, 5.5% më 2011, dhe 5.4% më 2012, me mbishpenzim në 2010 dhe nënshpenzime në 2011 dhe 2012, krahasuar me planin origjinal të fillim-vitit. Në vitin 2011, është shënuar devijimi më i lartë nga tri vitet e fundit.

Nga vlerësimi i fundit, i vitit 2009, janë bërë zhvillime të cilat kanë bërë që organizatat buxhetore të jenë më efikase në ekzekutimin e buxhetit.

1. Së pari, Amandamenti i Ligjit të Prokurimit Publik, ka lehtësuar proceset e prokurimit të cilat drejtpërdrejtë kanë ndikuar në ngritjen e efikasitetit të shpenzimeve publike. Disa nga ndryshimet janë:
 - Afatet për llojet e procedurave të prokurimit për vlera të mëdha, të mesme dhe për kuotime janë zvogëluara;
 - Gjithashtu ndryshimet janë bërë edhe tek vlerat për përcaktimin e kontratave ku janë rritur kufijtë e shumave për kontratat për furnizim, shërbime dhe punë;
 - Vendimet nga APP-ja janë bartur tek autoriteti kontraktues;

- Shpenzimet nga qiraja, trajnimet dhe shpenzimet reprezentative nuk bëhet me procedure prokurimi si më parë; dhe
 - Për dhënien e një kontrate, procedura lejon të procedohet me dy operator ekonomik derisa me ligj të vjetër ka qenë me tre operator ekonomik.
2. Së dyti, delegimi i menaxhimit të shpenzimeve publike nga Thesari në organizatat buxhetore ka ndikuar në efikasitetin e shpenzimeve publike. Në vitin 2009, Thesari ka decentralizuar pikën finale të kontrollit të shpenzimeve tek organizatat buxhetore. Kjo ka sjellë një numër përparësish për organizatat buxhetore, përfshirë këtu përmirësimet në efikasitetin e procedimit të pagesave.
 3. Së treti, në përmirësimin e shpenzimeve publike ka ndikuar edhe zhvillimi i sistemeve për planifikim SZHMB (BDMS) dhe PIP që janë në dispozicion të Departamentit të Buxhetit. Zhvillimi dhe fuqizimi i përdorimit të këtyre dy sistemeve ka vetëdijësuar dhe mundësuar OB-të të bëjnë një planifikim më korrekt të buxhetit, ku kërkesat e tyre mund të arsyetohen brenda kufijve buxhetor.
 4. Në fund, një faktor tjetër që ka pasur ndikim në përmirësimin e menaxhimit të shpenzimeve publike është se çdo herë duke u bazuar në parim të fleksibilitetit, që mundësohet me LMFPP dhe Ligjin e Buxhetit Vjetor për bërjen e transferimit të mjeteve si në vijim:
 - Transferimi i mjeteve për vlerë deri 15% të kategorisë ekonomike në nivel nënprogramit me miratim të Ministrit të Financave;
 - Transferimi i mjeteve ndërmjet 15% dhe 25% të kategorisë ekonomike në nivel të nënprogramit për miratim nga Qeveria;
 - Transferimi i mjeteve në vlerë prej 25% e më shumë të kategorisë ekonomike në nivel nënprogrami me miratim nga Kuvendi.

Përveç këtyre mundësive Ligji i Buxhetit, në tre- mujorin e fundit të vitit, i lejon Ministrit të Financave të bëjë transfere që nuk tejkalojnë 5% të totalit të ndarjeve buxhetore, me aprovim paraprak të Qeverisë.

S'ka dyshim se këto zhvillime kanë bërë që procesi i pagesave të bëhet më efikas, prandaj rezultati është përmirësuar nga vlerësimi i fundit nga C në B.

Tabela 7: Plani Buxhetor dhe Realizimi 2010-2012

	2010	2011	2012
Plani origjinal i buxhetit (euro)	1,129,509,680	1,424,988,451	1,508,912,003
Realizimi i buxhetit (euro)	1,201,589,533	1,346,319,159	1,428,103,391
Diferenca (euro)	72,079,853	78,669,292	80,808,611
Diferenca (%)	6.4%	5.5%	5.4%

Burimi: Raportet Vjetore Financiare dhe Ligjet e Buxhetit Vjetor

Nota B

PI-1	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Diferenca ndërmjet shpenzimeve primare aktuale dhe shpenzimeve primare të buxhetuara fillimisht	Nota B (i) Në jo më shumë se në një nga tri vitet e fundit, shpenzimet aktuale kanë devijuar nga shpenzimet e buxhetuara me një shumë të barabartë prej më shumë se 10% të shpenzimeve të buxhetuara	B

3.1.2 PI-2 Përbërja e Rezultatit të Shpenzimeve Krahasuar me Buxhetin Original të Miratuar

(i) Masa e mospërputhjeve në përbërjen e shpenzimeve gjatë tri viteve, pa përfshirë fondin rezervë

Mospërputhja në përbërjen e shpenzimeve në vitin 2010 ka qenë 14.6%, ndërsa në vitin 2011 ka rënë në 7.1% derisa në vitin 2012 ka vazhduar me rënie në 6.6%. Mospërputhja më e lartë në përbërjen e shpenzimeve është regjistruar në vitin 2010 si pasojë e bartjes së mjeteve të pa shpenzuara në Ministrinë e Infrastrukturës nga viti 2009 në vitin 2010, dhe nënshpenzimet në Ministrinë e Punëve të Jashtme për shkak të mos blerjes të disa ambasadave të planifikuara për vitin 2010. Këto zhvillime kanë rezultuar edhe ulje të notës nga A në B në krahasim me vlerësimin PEFA 2009 ku mospërputhjet në përbërjen e shpenzimeve sipas vlerësimit PEFA 2009 kanë qenë 5% për periudhën 2007-2009.

Tabela 8: Devijimi total dhe devijimi i shpenzimeve, 2010-2012

viti	për PI-1	për PI-2 (i)	për PI-2 (ii)
	devijimi i përgjithshëm i shpenzimeve	mospërputhja në përbërje	fondi rezervë si % e buxhetit
2010	6.4%	14.6%	
2011	5.5%	7.1%	0.6%
2012	5.4%	6.6%	

Burimi: SIMFK

Nota B

Të dhënat për 2010						
Titulli funksional	Buxheti	Aktuale	buxheti i përshtatur	devijimi	absolute (devijimi)	%
Kuvendi	9,301,667	8,247,361	9.861.723,8	-1.614.362,8	1.614.362,8	16,4%
Zyra e Presidencës	2,966,798	1,433,190	3.145.430,0	-1.712.240,0	1.712.240,0	54,4%
Zyra e Kryeministrit	8,829,589	7,813,779	9.361.221,8	-1.547.442,8	1.547.442,8	16,5%
Ministria e Financave	107,714,344	95,385,917	114.199.864,3	-18.813.947,3	18.813.947,3	16,5%
Ministria e Administratës Publike	30,030,969	15,686,119	31.839.144,7	-16.153.025,7	16.153.025,7	50,7%
Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural	11,596,448	10,751,907	12.294.674,4	-1.542.767,4	1.542.767,4	12,5%
Ministria e Tregtisë dhe Industrisë	8,773,091	8,069,734	9.301.322,0	-1.231.588,0	1.231.588,0	13,2%
Ministria e Infrastrukturës	124,818,220	204,245,245	132.333.571,0	71.911.674,0	71.911.674,0	54,3%
Ministria e Shëndetësisë	70,825,192	72,870,109	75.089.602,9	-2.219.493,9	2.219.493,9	3,0%
Ministria e Kulturës, Sportit dhe Rinisë	11,765,863	11,365,410	12.474.289,9	-1.108.879,9	1.108.879,9	8,9%
Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë	35,936,258	41,582,615	38.099.993,3	3.482.621,7	3.482.621,7	9,1%
Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale	173,599,921	175,133,189	184.052.436,2	-8.919.247,2	8.919.247,2	4,8%
Ministria e Ambientit dhe Planifikimit Hapësinor	8,980,771	11,784,800	9.521.506,5	2.263.293,5	2.263.293,5	23,8%
Ministria e Kthimit dhe Komuniteteve	8,652,046	7,280,760	9.172.988,9	-1.892.228,9	1.892.228,9	20,6%
Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal	10,257,499	8,239,812	10.875.106,8	-2.635.294,8	2.635.294,8	25,7%

Ministria e Zhvillimit Ekonomik	2,346,618	2,075,442	2.487.908,7	-412.466,7	412.466,7	17,6%
Ministria e Punëve të Brendshme	79,803,068	79,199,702	84.608.040,1	-5.408.338,1	5.408.338,1	6,8%
Ministria e Drejtësisë	21,693,288	20,912,570	22.999.448,9	-2.086.878,9	2.086.878,9	9,6%
Ministria e Punëve të Jashtme	23,219,367	10,335,549	24.617.413,6	-14.281.864,6	14.281.864,6	61,5%
Ministria e Forcës dhe Sigurisë	30,950,531	27,653,593	32.814.073,9	-5.160.480,9	5.160.480,9	16,7%
2 (= sum of rest)	342,472,494	372,175,848	363.092.889,0	9.082.959,0	9.082.959,0	2,7%
shpenzimet e alokuara fondi rezervë	1,129,509,680 4,975,638.00	1,192,142,651 9,346,882.00	1,192,242,651	0.0	173,481,096	
shpenzimet totale devijimi ipërgjithshëm (PI-1)	1,129,509,680	1,201,589,533				6.4%
mospërputhja në përbërje (PI-2)						14.6%
fondi rezervë si % buxhetit						0.8%

Të dhënat për 2011						
Titulli funksional	Buxheti	Aktuale	buxheti përshtatur ⁱ	devijimi	absolute (devijimi)	%
Kuvendi	16.767.921	15,931,298.00	8,170,190.3	146.133,1	146.133,1	0,9%
Zyra e Presidencës	2.540.097	1,230,155.00	2,399,776.3	-1.161.068,7	1.161.068,7	48,6%
Zyra e Kryeministrit	8.817.086	6,396,456.00	8,396,143.3	-1.903.866,8	1.903.866,8	22,9%
Ministria e Financave	59.117.396	49,005,641.00	57,850,480.9	-6.646.926,0	6.646.926,0	11,9%
Ministria e Administratës Publike	22.120.819	13,003,120.00	20,898,814.9	-7.821.213,3	7.821.213,3	37,6%
Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural	13.725.746	12,678,931.00	12,967,504.7	-242.358,7	242.358,7	1,9%
Ministria e Tregtisë dhe Industrisë	7.248.042	5,635,968.00	6,847,643.8	-1.187.271,4	1.187.271,4	17,4%
Ministria e Infrastrukturës	276.508.391	276,089,241.00	261,658,582.6	15.786.812,4	15.786.812,4	6,1%
Ministria e Shëndetësisë	79.079.229	79,234,392.00	74,710,713.4	4.789.941,0	4.789.941,0	6,4%
Ministria e Kulturës, Sportit dhe Rinisë	13.099.388	10,363,063.00	12,375,748.2	-1.968.579,1	1.968.579,1	16,0%
Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë	34.817.820	40,571,036.00	32,894,404.8	7.793.864,0	7.793.864,0	23,8%
Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale	201.404.460	183,189,921.00	190,278,421.7	-6.410.365,2	6.410.365,2	3,4%
Ministria e Ambientit dhe Planifikimit Hapësinor	8.635.217	6,072,122.00	8,158,188.1	-2.056.991,0	2.056.991,0	25,3%
Ministria e Kthimit dhe Komuniteteve	7.160.317	6,476,659.00	6,764,764.9	-263.996,9	263.996,9	3,9%
Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal	8.309.859	7,677,547.00	7,850,803.6	-145.277,0	145.277,0	1,7%
Ministria e Zhvillimit Ekonomik	56.215.096	54,235,118.00	53,109,646.8	1.314.749,3	1.314.749,3	2,3%
Ministria e Punëve të Brendshme	92.678.453	78,488,349.00	87,864,356.2	-8.758.285,0	8.758.285,0	9,5%
Ministria e Drejtësisë	20.141.717	15,549,451.00	19,029,043.0	-3.411.774,1	3.411.774,1	16,9%

Ministria e Punëve të Jashtme	18.356.404	13,542,575.00	17,342,354.7	-3.737.973,1	3.737.973,1	20,4%
Ministria e Forcës dhe Sigurisë	35.372.891	31,239,209.00	33,513,288.2	-2.060.501,7	2.060.501,7	5,8%
21 (= sum of rest)	437.872.102	430,153,674.00	413,683,055.9	17.944.948,1	17.944.948,1	4,1%
shpenzimet e alokuara fondi rezervë	1.419.988.451 5,000,000	1,336,763,926 9,555,233.00	1,336,763,926	0,0	95.552.895,7	
shpenzimet totale	1.424.988.451,00	1,346,319,159				
devijimi i përgjithshëm (PI-1)						5,5%
mospërputhja në përbërje (PI-2)						7,1%
fondi rezervë si % buxhetit						0,7%

Të dhënat për 2012						
Titulli funksional	buxheti	Aktuale	buxheti i përshtatur	devijimi	absolute (devijimi)	%
Kuvendi	16,082,651	16,449,020.45	15,236,081.77	1,212,938.68	1,212,938.68	8.0%
Zyra e Presidencës	2,600,365	1,422,994.31	2,463,485.26	(1,040,490.95)	1,040,490.95	42.2%
Zyra e Kryeministrit	9,785,107	8,462,901.41	9,270,032.06	(807,130.65)	807,130.65	8.7%
Ministria e Financave	43,975,360	26,056,006.11	41,660,555.88	(15,604,549.77)	15,604,549.77	37.5%
Ministria e Administratës Publike	20,968,935	16,806,663.80	19,865,158.31	(3,058,494.51)	3,058,494.51	15.4%
Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural	21,409,230	20,819,165.23	20,282,276.77	536,888.46	536,888.46	2.6%
Ministria e Tregtisë dhe Industrisë	6,889,467	3,588,780.63	6,526,814.67	(2,938,034.04)	2,938,034.04	45.0%
Ministria e Infrastrukturës	279,221,941	280,049,594.40	264,524,071.54	15,525,522.86	15,525,522.86	5.9%
Ministria e Shëndetësisë	88,588,425	86,776,485.74	83,925,248.81	2,851,236.93	2,851,236.93	3.4%
Ministria e Kulturës, Sportit dhe Rinisë	18,266,154	16,249,864.85	17,304,648.09	(1,054,783.24)	1,054,783.24	6.1%
Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë	40,984,755	45,999,307.52	38,827,372.32	7,171,935.20	7,171,935.20	18.5%
Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale	212,181,578	204,478,111.64	201,012,623.57	3,465,488.07	3,465,488.07	1.7%
Ministria e Ambientit dhe Planifikimit Hapësinor	66,870,416	50,007,529.33	63,350,446.75	(13,342,917.42)	13,342,917.42	21.1%
Ministria e Kthimit dhe Komuniteteve	7,179,045	6,282,828.69	6,801,149.67	(518,320.98)	518,320.98	7.6%
Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal	6,769,058	5,752,498.07	6,412,743.84	(660,245.77)	660,245.77	9.8%
Ministria e Zhvillimit Ekonomik	39,190,345	41,631,042.55	37,127,417.66	4,503,624.89	4,503,624.89	11.5%
Ministria e Punëve të Brendshme	99,236,383	89,204,437.41	94,012,712.55	(4,808,275.14)	4,808,275.14	4.8%
Ministria e Drejtësisë	19,169,426	16,230,248.31	18,160,373.06	(1,930,124.75)	1,930,124.75	10.1%
Ministria e Punëve të Jashtme	16,243,583	14,479,136.16	15,388,542.52	(909,406.36)	909,406.36	5.6%
Ministria e Forcës dhe Sigurisë	35,801,832	33,008,268.26	33,917,271.46	(909,003.20)	909,003.20	2.5%
21 (= sum of rest)	452,497,947	440,993,202.09	428,679,060.38	12,314,141.71	12,314,141.71	2.7%

shpenzimet e alokuara	1,503,912,003	1,424,748,086	1,424,748,087	0.0	95,163,553
fondi rezervë	5,000,000	4,803,023			
shpenzimet totale	1,508,912,003	1,429,551,109			
devijimi i përgjithshëm (PI-1)					5.3%
mospërputhja në përbërje (PI-2)					6.7%
fondi rezervë si % buxhetit					0.3%

Burimi: SIMFK

(ii) Mesatarja e shpenzimeve aktuale të fondit rezervë (kontigjent) për ministrinë, departamentet dhe agjencitë, gjatë tri viteve të fundit

Në tri vitet e vlerësuara shpenzimet e pa-parashikuara nga fondi rezervë kanë qenë rreth 0.6% e buxhetit fillestar, që në bazë të kornizës vlerësuese PEFA e rangon këtë dimension në A. Ky dimension paraqet një zhvillim tutje të kornizës PEFA, pasi që si i tillë nuk ka qenë pjesë e kësaj kornize në vitin 2009. Rrjedhimisht nuk ka ndonjë bazë krahasimi me vlerësimin e bërë në vitin 2009..

PI-2	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Masa në të cilën mospërputhjet në përbërjen e shpenzimeve primare kanë tejkalluar devijimin e gjithmbarshëm në shpenzimet primare (definuuar në PI-1) gjatë tri viteve të fundit	Nota B (i) Variacioni në përbërjen e shpenzimeve tejkallon 10% në jo më shume se njërin nga tri vitet e kaluara.	B+
(ii) Mesatarja e shpenzimeve aktuale të fondit rezervë (kontigjent) për departamentet gjatë tri viteve të fundit	Nota A Shpenzimet faktike që i janë ngarkuar fondit për shpenzime të jashtëzakonshme ka qenë mesatarisht më pak se 3% e buxhetit fillestar.	

3.1.3 PI-3 Rezultati Agregat i Të hyrave

(i) Grumbullimi aktual i të hyrave të brendshme krahasuar me vlerësimet e të hyrave të brendshme në buxhetin origjinal të miratuar

Të dhënat agregate mbi të hyrat e qeverisë janë paraqitur në tabelën e mëposhtme, në bazë të burimit. Parashikimet e të hyrave për qeverinë e Kosovës janë gjeneruar në bazë të rezultateve të ofruara nga parashikimet e treguesve makroekonomik, lëvizjet e çmimeve të importit, çmimet dhe vlerësimet mbi rritjen e performansës së institucioneve përgjegjëse për mbledhjen e të hyrave, Dogana e Kosovës (DK) dhe Administrata Tatimore e Kosovës (ATK). Doganat dhe të hyrat nga Administrata tatimore janë burimet kryesore të mbledhjes së të hyrave dhe përbëjnë rreth 90% të të ardhurave totale.

Rritja e tatimeve të mbledhura në kufi ka pasur ndikim të madh pasi që përbën pjesën më të madhe të të hyrave, dhe sigurisht që kjo është nxitur me rritje të importit, për këtë periudhë, si rezultat i shtimit të konsumit si dhe rritjes së investimeve kapitale përgjatë këtyre viteve. Përveç kësaj edhe të hyrat tjera kanë shënuar rritje.

Krahasuar me vlerësimin 2009, metodologjia e ndryshuar e PEFA-së dhe e aplikuar për vitin 2013 mundëson që nënvlerësimet dhe mbivlerësimet sa i përket tatimeve të notohen, gjë që nuk është aplikuar në vitin 2009 në bazë të kornizës së atëhershme vlerësuese.

Gjithashtu, të dhënat të prezantuara më poshtë tregojnë se parashikimet e të hyrave përgjatë periudhës 2010-2012 janë realiste në krahasim me periudhën vlerësuese 2009, por që në vitet në vijim duhet të aplikohet qasje më konzervative në parashikimin e të hyrave, që të mundësonte ruajtjen e notës aktuale.

Tabela 9: Plani buxhetor për të hyrat e qeverisë dhe realizimi aktual 2010-2012, në milion euro

	2010			2011			2012		
	buxheti	realizimi	%	buxheti	Realizimi	%	buxheti	Realizimi	%
Doganat	683,600	700,657	102.5%	831,000	827,704	99.6%	867,000	844,861	97.4%
Dividentat	85,000	85,000	100.0%	45,000	60,000	133.3%	35,000	45,000	128.6%
Administrata Tatimore	235,000	221,234	94.1%	261,000	261,134	100.1%	288,000	283,915	98.6%
THV nga organizatat buxhetore qendrore	30,100	48,451	161.0%	55,000	59,912	108.9%	61,000	44,835	73.5%
Te hyrat jo tatimore nga OB qendrore	57,100	47,412	83.0%	45,000	45,525	101.2%	46,000	41,145	89.4%
Totali	1,090,800	1,102,754	101%	1,237,000	1,254,275	98%	1,297,000	1,259,756	97%

Burimi: Raportet financiare nga MeF

Nota A

PI-3	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Grumbullimi aktual i të hyrave të brendshme krahasuar me vlerësimet e të hyrave të brendshme në buxhetin origjinal të aprovuar	Nota A (i) Të hyrat vendore faktike kanë qenë mes 97% dhe 106% të të hyrave vendore të parashikuara në buxhet në së paku dy nga tri vitet e kaluara.	A

3.1.4 PI-4 Vonesat në Pagimin e Shpenzimeve

(i) **Gjendja e detyrimeve të pashlyera (si përqindje e shpenzimeve aktuale totale për vitin përkatës fiskal) dhe çdo ndryshimi kohës së fundit mbi gjendjen**

Sipas Rregullës financiare të Thesarit nr. 04/2011 për raportimin e obligimeve të papaguara të organizatave buxhetore, kërkohet që të gjitha kërkesat që pranohen nga organizatat buxhetore duhet të paguhen brenda afateve të përcaktuara në kontratë e që zakonisht janë në afat prej 30 ditësh pas pranimi të faturës. Obligimet e pashlyera në fund të vitit fiskal kërkohet të: (a) raportohen tek Thesari dhe Departamentet e Buxhetit në MF; (b) të raportohen në raportet financiare; dhe (c) të pasqyrohen si zotime në SIMFK.

Vonesat në pagimin e shpenzimeve të raportuara në fund të vitit fiskal, në tri vitet e vlerësimit janë relativisht të ulëta.

Tabela 10: Vlerësimi i Pagesave të Vonuara 200-2012

	Përshkrimi	Koment	2010 (euro)	2011 (euro)	2012(euro)
A	Ndarja totale buxhetore	Deri më 31 Dhjetor	1,134,485,318	1,419,927,737	1,508,912,003
B	Shpenzimet totale buxhetore	Deri më 31 Dhjetor	1,195,448,916	1,346,319,159	1,429,551,110
C	Pagesat e vonuara	Kumulative deri më 31 Dhjetor	15,912,555	21,072,570	13,875,771
D	Pagesat e vonuara si % shpenzimeve totale	D=C/B, %	1.33%	1.57%	0.97%

Burimi: Raportet Vjetore Financiare nga MeF 2010-2012, lista e borxheve të pashlyera

Nota A

(ii) Disponueshmëria e të dhënave në monitorimin e stoqeve të shpenzimeve të papaguara

Ka pasur një progres të dukshëm në regjistrimin dhe monitorimin e obligimeve për pagesave, me qëllim të shmangies akumulimit të vonimit të pagesave të brendshme. Thesari në vitin 2011 ka krijuar një Njësi të posaçme për Monitorimin e Shpenzimeve, që është përgjegjëse për monitorimin e obligimeve për pagesa në të gjitha organizatat buxhetore dhe për fuqizimin e LMFPP dhe rregulloreve financiare përkatëse.

Të dhënat e besueshme dhe të plota në lidhje me stokun e pagesave të vonuara gjenerohen përmes procedurave rutinore në fund të vitit fiskal dhe në baza tre mujore si pjesë e raportimit të rregullt për zbatimin e Marrëveshjes „Stand-By“ me FMN-në.

Shqyrtimi i fundit i FMN-së merr parasysh përpjekjet e autoriteteve të Republikës së Kosovës për zbatimin e planit të veprimit për adresimin e mangësive të mbetura në monitorimin e vonesave në pagesa. Thesari ka rishikuar Rregullën 02 për Shpenzimin e Parasë Publike ku do të kërkohet konfirmimi i zotimit të fondeve në kuadër të kontratave me furnizuesit. Thesari gjithashtu do të ndryshojë rregullat e brendshme financiare në mënyrë që të fuqizohet regjistrimi me kohë i dokumenteve që kanë të bëjnë me pagesa në sistemin e TI-së të Thesarit. Sistemi i avancuar i TI-së gjithashtu pritet të mundësojë gjenerimin automatik të raporteve për vonesat në pagesat, me fjalë tjera, duke mos u mbështetur në raportet e organizatave buxhetore.

Nota A

PI-4	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Stoqet dhe monitorimi i vonesave në pagimin e shpenzimeve (si përqindje e shpenzimeve aktuale totale për vitin korrespondues fiskal) dhe ndryshimet eventuale më të reja në stoqe.	Nota A (i) Stoku i detyrimeve të pashlyera është e ulët (pra është nën 2% të shpenzimeve të përgjithshme).	A

(ii) Disponueshmëria e të dhënave për monitorimin e stokeve të shpenzimeve të papaguara	Nota A (ii) Të dhënat e besueshme dhe të plota mbi gjendjen e detyrimeve të pashlyera gjenerohen përmes procedurave rutinore së paku në fund të çdo viti fiskal (dhe përfshijnë një profil të vjetërsisë).	
---	--	--

3.2 Gjithëpërfshirja dhe Transparenca

3.2.1 PI-5 Klasifikimi i Buxhetit

(i) Sistemi i klasifikimit i përdorur për formulimin, ekzekutimin dhe raportimin e buxhetit të qeverisë

Klasifikimi i buxhetit/regjistri kontabël bazohen në statistikat financiare të qeverisë (GFS) 2001 dhe janë në pajtueshmëri me COFOG. Sistemi i klasifikimit administrohet nga Thesari/Ministria e Financave duke përdorur SIMFK (Freebalance). Prej vitit 2012, Thesari i Kosovës është në proces të ngritjes së kapaciteteve nga versioni aktual në versionin 7.0 të programit Freebalance. Versioni 7.0 do t'u mundësojë të gjithë përdoruesve duke përfshirë të gjitha organizatat buxhetore të Kosovës, qasjen përmes internetit (ueb based), e cila nuk ka qenë në dispozicion me versionin e mëhershëm. Plani kontabël ofron kategoritë e klasifikimit si në vijim:

- Klasifikimi burimor
- Klasifikimi administrativ
- Klasifikimi në nivel të Programit/Departamentit
- Klasifikimi ekonomik
- Klasifikimi sipas projekteve

Klasifikimi funksional Organizatat Buxhetore mund të bëjnë regjistrimet e nevojshme, mirëpo nuk lejohen të bëjnë korigjime në SIMFK, pasi që Thesari sipas kërkesave të OB-ve, mund të kryej këto korigjime.

Dokumentacioni buxhetor prodhohet në mënyrë konsistente për klasifikimet e mëposhtme:

1. Formulimi i buxhetit: pasqyrat e hollësishme buxhetore përgatiten dhe prodhohen në përputhje me klasifikimet administrative dhe ekonomike. Ndonëse dokumentet buxhetore nuk përmbajnë një pasqyrë të veçantë ku prezantohet klasifikimi funksional, kjo mund të prodhohet pasi që kodet funksionale përkatëse janë të bashkërenduara me klasifikimin administrativ dhe tregohen në dokumentet buxhetore.
2. Ekzekutimi i buxhetit: realizimi aktual, përfshirë këtu ndarjet buxhetore, alokimet, zotimet dhe shpenzimet e deritanishme, regjistrohen në përputhje me klasifikimet e lartcekura. Raportimi i buxhetit: raportet mund të gjenerohet në mënyrë elektronike në përputhje me të gjitha klasifikimet dhe mundësojnë krahasimin e planit buxhetor me realizimin e buxhetit.

Ngjashëm me vlerësimin 2009, klasifikimi funksional për formulimin e buxhetit mund të bëhet vetëm në mënyrë manuale pasi që në formulimin e buxhetit administrata e një OB është e njëjtë sikur të ishte funksion dhe si rrjedhim nuk mund të bëhet gjenerimi automatik i raporteve sipas klasifikimit funksional.

Pavarësisht kësaj, dokumentacioni i buxhetit mund përgatitet sipas GFS 2001 dhe COFOG-ut, mirëpo regjistrimi i buxhetit në SIMFK, sipas klasifikimit funksional nuk bëhet, dhe rrjedhimisht kjo pamundëson gjenerimin e raporteve dhe krahasimin e buxhetit me realizimin sa i përket klasifikimit funksional. Kjo mundëson notë A, mirëpo pavarësisht notës, adresimi i çështjes së kodimit për nxjerrjen e shifrave agregate sipas funksioni si dhe lokacionit për transferet kapitale do të përmirësonte cilësinë e këtij aktiviteti.

Nota A

PI-5	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Sistemi i klasifikimit i përdorur për formulimin, ekzekutimin dhe raportimin e buxhetit.	Nota A Formulimi dhe ekzekutimi i buxhetit bazohet në klasifikimin administrativ, ekonomik dhe nën-funksional duke përdorur standardet GFS/COFOG.	A

3.2.2 PI-6 Gjithëpërfshirja e informatave të përfshira në dokumentacionin buxhetor

(i) Pjesa e informatave të përmendura më sipër në dokumentacionin buxhetor të lëshuar së fundi nga qeveria (për t'u përfshirë në vlerësim, duhet plotësuar specifikacioni i plotë i kriterit të informatave.

Dokumentacioni buxhetor i përdorur për qëllimet e këtij vlerësimi përfshin dokumentin e buxhetit vjetor 2012 të qeverisë së Kosovës i aprovuar nga Kuvendi i Republikës së Kosovës në dhjetor 2011.

Elementet e mëposhtme janë përfshirë në dokumentacionin buxhetor 2012:

Tabela 11: Shtirja e dokumentacionit buxhetor, 2012

	KASH	Aktualisht të përdorura	Komente
1. Supozimet makroekonomike, përfshirë këtu të paktën vlerësimet e rritjes agregate dhe të inflacionit, si model përfaqësues për Kosovën	Po	Po	Indikatorët kryesorë makroekonomik dhe parashikimet afatmesme prezantohen në tabelat kryesore në dokumentin e buxhetit të qeverisë së Kosovës. Kjo shihet qartë në librin buxhetit të vitit 2012. Si dhe mbështeten me analizat përkatëse mbi trendet fiskale, makroekonomike, etj.
2. Bilanci fiskal, i definuar sipas GFS apo standardeve të tjera të njohura ndërkombëtarisht	Po	Po	Bilanci fiskal – i definuar si të hyrat totale minus shpenzimet totale – prezantohet në pasqyrat buxhetore të dokumentit buxhetor i aprovuar në kuvendin e Kosovës
3. Financimi i deficitit, me përshkrim të përbërjes së pritur	Po	Po	Tabelat e buxhetit paraqesin deficitin për vitin aktual dhe vitet e ardhshme me zërat e financimit nga burimet e jashtme dhe të brendshme.
4. Stoku i borxhit, përfshirë detajet të paktën për fillimin e vitit aktual	Jo	Jo	Detajet e stokut të borxhit nuk janë të paraqitura në tabelat e përgjithshme të të hyrave dhe shpenzimeve
5. Asetet financiare (sikur që janë të hyrat vetanake të bartura), përfshirë detajet të paktën për fillimin e vitit aktual	Jo	Jo	Deklarimi i aseteve financiare nuk është i përfshirë në dokumentacionin buxhetor; megjithatë kjo është pjesë e pasqyrave financiare vjetore.

6. Rezultati buxhetor i vitit paraprak, i prezantuar në format të njëjtë sikurse propozim buxheti	Jo	Jo	Pasqyrat buxhetore përfshijnë informata për shumat buxhetore të të hyrave dhe shpenzimeve nga rezultati buxhetor i vitit paraprak në format agregat mirëpo nuk janë të prezantuara në format të njëjtë sikurse propozim buxheti.
7. Buxheti i vitit aktual (qoftë buxheti i rishikuar apo rezultati i prituri), i prezantuar në format të njëjtë sikurse propozim buxheti	Po ³	Po	Informatat për buxhetin e vitit aktual – që rezultojnë nga rishikimi i buxhetit në gjashtëmujor – përfshijnë informatat në format agregat mirëpo nuk janë të prezantuara në format të njëjtë sikurse propozim buxheti.
8. Të dhënat e përmbledhura buxhetore për të hyrat dhe shpenzimet sipas zërave kryesore të klasifikimeve të përdorura (ref. PI-5), përfshirë të dhënat për vitin aktual dhe atë paraprak	Po ⁴	Po ⁵	Të dhënat e përmbledhura për buxhetin, që përfshijnë kategoritë kryesore të të hyrave dhe shpenzimeve sipas klasifikimit ekonomik janë të përfshira në dokumentet buxhetore dhe theksohen në një pasqyrë buxhetore të veçantë.
9. Shpjegimi i implikimeve buxhetore të iniciativave për politika të reja (sipas nivelit qendror e komunal), me vlerësime të ndikimit buxhetor të të gjitha ndryshimeve kryesore në politikat e të hyrave dhe/apo të disa ndryshimeve kryesore në programet e shpenzimeve	Jo	Jo	Në përgjithësi, iniciativat e qeverisë për politikat e reja që mund të kenë implikime buxhetore nuk shpjegohen në dokumentin e buxhetit vjetor të pregaditur nga qeveria.

Burimi: Buxheti i Qeverisë së Kosovës – Dhjetor 2011

Nota B

PI-6	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Pjesa e informatave të përmendura më sipër në dokumentacionin buxhetor të lëshuar së fundi nga qeveria lokale	Nota B Dokumentacioni Buxhetor plotëson 5-6 nga 9 kriteret e informacionit	B

3.2.3 PI-7 Operacionet Qeveritare të Paraportuara

(i) Niveli i shpenzimeve jashtëbuxhetore (përveç projekteve të financuara nga donatorët) që është i paraportuara d.m.th. nuk është përfshirë në raportet fiskale

Qeveria e Kosovës funksionon me Llogarinë së vetme të Thesarit. Ligji për Menaxhim të Financave Publike dhe Përgjegjësitë (LMFPP) kërkon që të gjitha paratë publike që mbledhen nga të gjitha organizatat buxhetore – qendrore dhe lokale – të depozitohen në LLVTH dhe nuk mund të shpenzohen deri sa të jetë bërë ndarja e tyre. Nuk ka ndonjë dëshmi për shkeljen e kësaj kërkesë ligjore nga ana e organizatave buxhetore. Me fjalë të tjera nuk ka fonde të qeverisë qendrore të cilat nuk raportohen.

Nota A

(ii) Informatat për të hyrat/shpenzimet për projektet e financuara nga donatorët që janë përfshirë në raportet fiskale

³KASH i përmbanë këto informata mirëpo vetëm në nivel agregat të OB-ve.

⁴Pjesërisht, vetëm ekonomik dhe administrativ

⁵Pjesërisht, vetëm ekonomik dhe administrativ

Tërë financimi nga donatorët që pranohet nga Qeveria e Kosovës – si nga qeveria qendrore ashtu edhe nga qeveritë lokale – nga donatorët në para të gatshme kanalizohet përmes llogarive të Thesarit/LLVTH të MeF-it në Bankën Qendrore dhe përfshihen në SIMFK. Nuk ka llogari bankare që operohen jashtë LLVTH-së nga njësitë implementuese të projekteve apo nga organizatat buxhetore për implementimin e projekteve të financuara nga donatorët. Të gjitha grantet e përcaktuara të donatorëve ndahen pas pranimit nga donatorët në llogaritë e Thesarit. Rrjedhimisht, të gjitha shpenzimet e granteve të përcaktuara të donatorëve përfshihen në raportet e rregullta të ekzekutimit të buxhetit gjatë vitit dhe në raportet fiskale në fund të vitit.

Qeveria e Kosovës ka pranuar fonde nga donatorët në vitin 2011 dhe 2012. Tabela e mëposhtme ofron të dhëna për grantet e përcaktuara të donatorëve që janë pranuar dhe shpenzuar, krahasuar me shpenzimet totale buxhetore të qeverisë dhe të gjitha këto raportohen në pasqyrat financiare në fund të vitit fiskal.

Tabela 12: Grantet e Përcaktuara të Donatorëve, 2011-2012

	2011	2012
Grantet e përcaktuara të donatorëve (euro)	23,350,000	23,238,000
Grantet e përcaktuara të donatorëve që janë shpenzuar (euro)	16,927,000	14,937,000
Shpenzimet buxhetore totale (euro)	1,346,319,159	1,429,551,109
Grantet e përcaktuara të donatorëve të shpenzuara si përqindje e shpenzimeve buxhetore totale (%)	1.25%	1.04%

Nota A

PI-7	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Niveli i shpenzimeve ekstra-buxhetore (përveç projekteve të financuara nga donatorët) që janë të pa raportuara, d.m.th., nuk janë të përfshira në raportet fiskale.	Nota A (i) Niveli i shpenzimeve ekstra-buxhetore të pa raportuara (përveç projekteve të financuara nga donatorët) është tepër i vogël (nën 1% të shpenzimeve totale).	A
(ii) Informatat për të hyrat/shpenzimet për projektet e financuara nga donatorët që janë të përfshira në raportet fiskale.	Nota A (ii) Informatat komplete për të hyrat/shpenzimet për 90% (nga vlera) të projekteve të financuara nga donatorët janë të përfshira në raportet fiskale, përveç kontributeve të dhëna në natyrë APO shpenzimet për projektet e financuara nga donatorët dhe niveli është tepër i vogël (nën 1% të shpenzimeve totale).	

3.2.4 PI-8 Marrëdhëniet Fiskale Ndërqeveritare

(i) Sistemet transparente dhe të bazuara në rregulla në ndarje horizontale ndërmjet qeverive lokale të transfereve të pakushtëzuara dhe të kushtëzuara nga qeveria qendrore (si atyre të buxhetore ashtu edhe të alokimeve aktuale)

Që nga vlerësimi PEFA i vitit 2009 sistemi i raporteve fiskale ndërqeveritare dhe financat e komunave nuk kanë pësuar ndryshime. Rregullat për financat publike komunale janë të rregulluara me Ligjin për Financat e Pushtetit

Lokal (LFPL) përmes të cilit është siguruar baza ligjore që përcakton definimin e transfereve nga niveli qendror i qeverisjes, formula për ndarje të granteve dhe standardet mbi bazën e të cilave bëhet ndarja e granteve.

Ligji specifikon kriteret si më poshtë, për alokimin transparent dhe objektiv të transfereve:

- Granti i pakushtëzuar i përgjithshëm: popullata, popullata minoritare, madhësia e territorit komunal;
- Granti kushtëzuar/shenjëzuar i shëndetësisë: popullata;
- Granti i kushtëzuar/shenjëzuar i arsimit: numri i nxënësve, numri i shkollave

Alokimet e buxhetuara të granteve qeveritare bazohen në rregullat e përcaktuara në ligj. Komisioni i Granteve, një trupë ndërqeveritare, e mbikëqyre përmbushjen dhe transparencën e këtij procesi.

Si shtesë, qeveria alokon edhe fonde të tjera për qëllime specifike për komuna të përzgjedhura, siç janë ndarjet buxhetore për financim të tërësishëm apo bashkëfinancim të projekteve kapitale në nivel komunal nga Ministria e Infrastrukturës me 10.8 mil. dhe Ministria e Pushtetit Lokal 4.5 mil. euro që është sa 5.07% e totalit të grantit qeveritar për komuna e që megjithatë nuk përbën përqindje të konsiderueshme të buxheteve komunale. Kjo ndodhë për komuna të veçanta dhe nuk mbështetet nga ndonjë sistem i hapur dhe transparent i parimeve të alokimit.

Gjatë vitit të fundit fiskal (2012) ndarja e granteve ka qenë e bazuar në vlerat e buxhetuara fillimisht duke ruajtur kështu distribuimin original të transfereve.

Nota A

(ii) Afatet kohore të informatave të besueshme për qeveritë lokale në lidhje me alokimet e tyre nga qeveria qendrore për vitin vijues

Ligji për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë përmban afatet kohore ligjore për hapat kryesor të buxhetimit për komunat:

- Deri më 30 Prill Ministria e Financave është e obliguar t'u ofrojë komunave informatat për ndarjet e transfereve nga qeveria kombëtare duke përfshirë këtu planin për vitin vijues si dhe parashikimet për dy vitet e tjera;
- Deri më 31 Gusht administrata komunale është e obliguar për të prezantuar propozimin e draft buxhetit tek Asambleja Komunale për shqyrtim dhe aprovim;
- Deri më 30 Shtator Asambleja komunale është e obliguar ta aprovojë propozim buxhetin komunal dhe ta dorëzojë në MeF.

Ministria e Financave gjatë vitit 2012, për përgatitjen e buxhetit 2013-2015, ka komunikuar me organizatat buxhetore komunale përmes dy qarkoreve buxhetore. Qarkorja e parë buxhetore për komuna është nxjerrë më 10 maj 2012 dhe ka përfshirë parashikimet fillestare të transfereve për komuna duke përfshirë këtu planin për vitin e ardhshëm (ndërsa parashikimet, për dy vitet e tjera nuk janë përfshirë). Qarkorja e dytë buxhetore dhe e fundit është nxjerrë më 26 korrik 2012 dhe ka përfshirë instruksionet për finalizim të procesit buxhetor komunal ku përfshihet financimi final dhe kufijtë e shpenzimeve buxhetore. Në qarkoren e dytë buxhetore të MeF-së, gjithashtu, janë njoftuar komunat, për mundësinë e lëshimit të një qarkore të tretë buxhetore, që do të njoftonte në lidhje me ndryshimet e financimit si rezultat i centralizimit duke përfshirë këtu shërbimet e zjarrfikësve dhe inspektorët e tregut. Qarkorja e tretë buxhetore komunale, megjithatë, nuk është nxjerrë, dhe ndryshimet në

financimin e buxhetit komunal nuk janë bërë gjithashtu. Sidoqoftë kjo rrethanë ka rezultuar me një konfuzion të komunikimit të zhvilluar në mes të MeF dhe komunave.

Krahasuar me vlerësimin PEFA të bërë në vitin 2009, kur ky dimension ishte notuar me D, disa përmirësime janë bërë në aspektin kohor të ofrimit të informatave dhe besueshmërisë së tyre, sa i përket ndarjes të transfereve nga MeF në komuna gjatë vitit 2012. Ta zëmë komunave u janë ofruar informatat sa i përket alokimeve brenda afateve kohore të përcaktuara me ligj, që përndryshe edhe ka mundësuar kohë të mjaftueshme për përgatitjen e buxheteve komunale. Me gjithë këtë përparim krahasuar me vonesat në dhënien e informatave, sa i përket alokimeve, edhe pas afateve të fundit për aprovim të buxheteve komunale siç ishte rasti në 2009, ende duket se progresi është i pamjaftueshëm për t'u notuar me A, duke pas parasysh vonesat dhe pasigurinë rreth financimit që autoritetet komunale provuan deri në fund të procesit buxhetor – sidomos të informatave që pretendoheshin të dërgoheshin me qarkoren e tretë buxhetore komunale e cila në fakt nuk u shpërnda asnjëherë, me gjithë paralajmërimet.

Nota B.

(iii) Shtrirja e mbledhjes dhe raportimit të të dhënave fiskale të konsoliduara (së paku të hyrat dhe shpenzimet) për qeverinë e përgjithshme sipas kategorive sektoriale

Ashtu sikurse nga vlerësimi PEFA në vitin 2009, formulimi i buxhetit komunal, ekzekutimi dhe raportimi, bëhen me anë të Sistemit të vetëm të Informativ Menaxherial Financiar (SIMFK). Të hyrat vetanake të komunave konsolidohen në kuadër të Llogarisë së Vetme të Thesarit (LLVTH), ekzekutimi i buxhetit dhe raportimi u nënshtrohet rregullave të ngjashme me ato të organizatave buxhetore të qeverisë qendrore, ndërsa raportimi i buxhetit bëhet në kuadër të planit kontabël. Informatat fiskale komunale konsolidohen në raportet e rregullta që bëhet nga Departamenti i Thesarit, ku përfshihen raportet tremujore të ekzekutimit të buxhetit dhe pasqyrat financiare vjetore.

Nota A

PI-8	Shpjegimi	Nota – M2
(i) Transparenca dhe objektiviteti në ndarjet horizontale në qeveritë NN	Nota A (i) Ndarja horizontale i thuajse të gjitha transfereve (të paktën 90% sipas vlerës) nga qeveria qendrore, konstatohet nga sistemet transparente dhe të bazuara në rregulla.	A
(ii) Afatet kohore të informatave të besueshme për qeveritë e NL në lidhje me alokimet e tyre nga qeveria qendrore për vitin vijues.	Nota B (ii) Qeverive NN të nivelit më të ulët u ofrohen informata të besueshme mbi alokimet që do të ju transferohen pra përfundimit të propozimeve të tyre buxhetore, në mënyrë që ndryshimet domethënëse në propozimet e tyre janë ende të mundshme	

(iii) Shtrirja e mbledhjes dhe raportimit të të dhënave fiskale të konsoliduara (së paku të hyrat dhe shpenzimet) për qeverinë e përgjithshme sipas kategorive sektoriale.	Nota A (iii) Informatat fiskale (ex-ante dhe ex post) që janë në përputhje me raportimin fiskal të qeverisë qendrore grumbullohen në masën 90% (sipas vlerës) të shpenzimeve të qeverisë të NL dhe konsolidohen në raportet vjetore në afat prej 10 muajsh nga mbarimi i vitit fiskal.	
--	--	--

3.2.5 PI-9 Rreziku Fiskal

(i) Niveli i monitorimit qeveritar i agjencive autonome qeveritare (AAQ) dhe NPP-ve

Monitorimi i performancës operative dhe financiare të qeverisë nacionale të Republikës së Kosovës shtrihet në 17 ndërmarrje më pronësi publike⁶siç janë PTK, KEK, ndërmarrja për ujëra dhe ujëti etj. Monitorimi i tyre qeveritar kryhet përmes Njesisë për Politika dhe Monitorimin e Ndërmarrjeve Publike (NJPMNP-të). E fundit është krijuar nga viti 2009 në Ministrinë e atëhershme të Ekonomisë e Financave (MEF), për t'u zhvendosur si rezultat i riformatimit qeveritar, në Ministrinë e re të krijuar të Zhvillimit Ekonomik, në vitin 2011, ku është funksionale edhe sot, ndonëse me kapacitete të limituara.

Sipas NJPMNP, të gjitha NP-të për vitin e fundit fiskal (2012) kanë qenë të rregullta me raportimin duke përfshirë këtu performancën fiskale dhe atë programore. NP-të kanë dorëzuar raportet e tyre tre mujore, si dhe vjetore, bazuar në kërkesat ligjore, gjë që ka shënuar një përmirësim të dukshëm nga vlerësimi PEFA ibërë në vitin 2009, kur raportimi nuk ka qenë i rregullt. Kualiteti i raportimit megjithatë mbetet për t'u përmirësuar në të ardhmen.

Gjithashtu, sipas NJPMNP, të gjitha NP-të kanë dorëzuar raportet e auditorit të jashtëm për pasqyrat e tyre financiare për vitin e fundit fiskal (në këtë rast 2011, meqë auditimi për vitin 2012 nuk ka përfunduar ende).

Ndërsa NJPMNP nga ana e saj përgatitë përmbledhje vjetore të performancës operative dhe financiare të NP-ve duke u bazuar në raportet që vetë NP-të përgatisin për bordet udhëheqëse përkatëse si dhe Njësine, opinionet e zyrave përkatëse rregullative si dhe opinionet e dhëna të auditorit të jashtëm, në pasqyrat vjetore të audituara. Kjo përmbledhje i dorëzohet për diskutim Komisionit ndërministror për monitorimin e NP-ve të udhëhequr nga Ministria e Zhvillimit Ekonomik (MZHE); Komisionit për Mbikëqyrjen e Financave Publike në Parlamentin e Republikës së Kosovës si dhe është në dispozicionin e publikut në ueb faqen përkatëse të Njesisë për Monitorim të NP-ve: http://mzhe.rks-gov.net/npmnp/repository/docs/Ndermarrjet_Publike_raporti_vjetor_2011.pdf.

⁶Duhet të nënvizohet se në këtë grup nuk janë të përfshira NP-të të cilat me Ligjin për ndërmarrjet publike, që ka hyrë në fuqi më 2008, kanë kaluar në pronësi dhe përgjegjësi të një numri të caktuar të komunave të Kosovës. Për numër të konsideruar të këtyre NP mbikqyrja nga ana e Komunes ka filluar të ushtrohet nga viti 2009.

Ndonëse në dukje të parë përmbledhja e konsoliduar e pozicionit/performancës financiare të NP-ve, e cila përgatitet në baza vjetore nga NJPMNP, duket gjithëpërfshirëse, në fakt ajo nuk konsideron një aspekt të rëndësishëm që është specifikimi/elaborimi i riskut fiskal që lidhet me këto ndërmarrje.

Si shtesë, ndonëse raportimi financiar i NP-vë raportohet si i rregullt nga NJPMNP, Zyra e Auditorit të Jashtëm, në raportin e bërë në vitin 2011, mbi efikasitetin në menaxhimin dhe monitorimin e kompanive të ujërave (fq.5, http://www.oag-rks.org/repository/docs/RaportiAuditimit_Ujerat_2011_Shqip_185551.pdf), ka nënvizuar se Ministria e Zhvillimit Ekonomik si përfaqësuese e aksionarit në raport me Ndërmarrjet Regjionale të Ujërave nuk ka siguruar një monitorim efektiv dhe nuk ka arritur, që përmes njësisë për politika dhe monitorim të ndërmarrjeve publike (NJPMNP), të zhvillojë transparencën e duhur lidhur me publikimin e tërësishëm të të dhënave të kërkuara në ligjin e Ndërmarrjeve Publike. Tutje ZAP (fq.5 Raporti mbi efikasitetin në menaxhimin e monitorimin e kompanive të ujërave për vitin 2011) konstaton se edhe NP-të nga ana e tyre nuk kanë vepruar në përputhje me Marrëveshjen për Monitorim dhe Kontroll (MMK) duke shmangur raportimin e rregullt në këtë njësi.

Ndonëse ZAP nuk ka bërë të njëjtin auditim edhe për NP-të e fushave të tjera përgjithësisht vërehet hapësirë e dukshme për përmirësime në atë që quhet roli mbikëqyrës dhe monitorues i Qeverisë karshi NP-ve.

NJPMNP po shqyrton krijimin e një bazë të të dhënave elektronike që do të mundësonte qasje direkte qeveritare për të ndjekur performancën në çdo moment të NP-ve, por kjo është ende në fazën ideore. Kjo do të ishte parakusht që qeveria të mund të ushtronte një mbikëqyrje dhe monitorim më të mirë të NP-ve, si dhe të fillonte të bënte analiza sa i përket riskut fiskal dhe t'i konsolidonte ato në një raport analize të posaçme, marrë parasysh nivelin e subvencionimit qeveritar karshi NP-ve.

Mund të konkludohet se është shënuar progres në përmbushjen e kriterit të raportimit të rregullt financiar që NP-të bëjnë tek Qeveria, megjithatë pasqyra e konsoliduar e qeverisë për këto ndërmarrje si dhe prezantimi i riskut fiskal që lidhet me këto ndërmarrje, ende nuk është adekuat.

Sa i përket agjencive të pavarura qeveritare ato operojnë financat e tyre duke përdorur Llogarinë e Vetme të Thesarit dhe janë pjesë e raportimit financiar vjetor të Thesarit. Disa trupa autonom siç është rasti me bankën qendrore, mediat publike (siç është RTK) operojnë jashtë Thesarit dhe raportojnë direkt në Asamblenë e Kosovës, ashtu që financat e tyre nuk përfshihen në pasqyrat e konsoliduara financiare vjetore.

Nota C

(ii) Shtrirja e monitorimit të qeverisë qendrore rreth pozitës fiskale të qeverive të nivelit më të ulët

Nga viti 2009 kur është bërë vlerësimi i fundit PEFA, është krijuar korniza ligjore e cila do të mundësonte për komunat hyrjen në aranzhime huamarrëse. Me gjithë faktin se mundësia është hapur, edhe në vitin 2013 asnjë nga qeveritë e nivelit më të ulët, përkatësisht komunat nuk kanë hyrë në aranzhime të huamarrjes, bazuar në Ligjin për Borxhet, të nxjerrë në fund të vitit 2009, gjë që potencialisht do të mund të krijonte detyrime fiskale për qeverinë qendrore. Deri në momentin e vlerësimit vetëm 2 nga komunat e Kosovës kanë përmbushur kriterin bazë – pasqyra të pakualifikuara financiare vjetore - që qeveria qendrore t'i shqyrtonte ato në kërkesën e tyre për huamarrjen eventuale. Bazuar në Ligjin për Borxhet qeveritë të nivelit më të ulët duhet të marrin një aprovim paraprak të qeverisë nacionale – Ministrisë së Financave- për hyrje në borxhe eventuale, ndonëse aprovimi i MeF nuk do të përbënte garanci e as ndonjë detyrim për qeverinë qendrore të kryej pagesën rreth borxhit të nivelit më të ulët të qeverisë, duke mos paraqitur kështu ndonjë obligim direkt për qeverinë, përveq rasteve kur qeveria vetë është garantuesi me shkrim.

Ndryshe, të gjitha OB/komunat i depozitojnë mjetet e tyre (përveç granteve nga qeveria e Serbisë) në Llogarinë e Vetme të Thesarit (LLVTH). Pozicioni fiskal i qeverive të nivelit më të ulët monitorohet dhe raportohet rregullisht, si dhe konsolidohet në raportet tremujore dhe vjetore të përgatitura nga Thesari. Qeveritë e nivelit më të ulët dorëzojnë pasqyrat e tyre financiare vjetor në Thesar, çdo herë. Nota A

PI-9	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Shtrirja e monitorimit nga qeveria qendrore të Agjencive autonome qeveritare (AAQ) dhe e NPP-ve	Nota C (i) Shumica nga AAQ/NPP-të kryesore dorëzojnë raporte fiskale tek qeveritë e tyre lokale të paktën një herë në vit, por një raport i konsoliduar mungon apo është në masë të madhe jo komplet.	C+
(ii) Shtrirja e monitorimit nga qeveria qendrore të pozitës fiskale të qeverive të nivelit më të ulët	Nota A (ii) Pozicioni neto fiskal monitorohet së paku në baza vjetore për të gjitha nivelet e NL dhe qeveria qendrore I konsolidon rreziqet fiskale në baza vjetore (ose më shpesh) në një raport vjetor	

3.2.6 PI-10 Qasja në informata fiskale

(i) Numri i elementeve të lartpërmendura të përmbushura të qasjes së publikut në informata

Procedurat për hartimin, miratimin dhe publikimin e informatave kyçe fiskale janë të përcaktuara me Ligjin për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë.

Nr.	Informata	Në dispozicion	Komentet
1.	Dokumentacioni vjetor i buxhetit: Një komplet i dokumenteve buxhetore të dorëzuara në Kuvend të cilat janë në dispozicion për publikun përmes metodave të përshtatshme.	X	Linku më poshtë ju drejton tek ligji i buxhetit, tabela agregate me parashikimet afatmesme të të hyrave/shpenzimeve/balancit, si dhe në formë tabelare ndarjet e detajuara buxhetore në nivelit qendror dhe lokal: http://www.assembly-kosova.org/?cid=1,191,942 . Megjithatë dokumentacioni buxhetor (referoju PI-6) është pjesërisht i kompletuar prandaj si i tillë nuk është në dispozicion të publikut në formën e kompletuar sipas kërkesave të PI-6. Elementet, pjesë e dokumentacionit buxhetor siç përshkruhet në PI-6, janë të përfshira pjesërisht dhe të ofruara për qasje nga publiku.

2.	Raportet e ekzekutimit të buxhetit gjatë vitit: raportet në mënyrë rutinore vëhen në dispozicion të publikut përmes metodave të përshtatshme brenda një muaji nga kompeltimit i tyre ⁷ .	√	Raportet e konsoliduara të ekzekutimit të buxhetit përgatiten rregullisht dhe publikohen ne baza tremujore nga Thesari në Ministrinë e Financave. Raportet e ekzekutimit të buxhetit komunikohen përmes konferencave për shtyp si dhe në web faqen zyrtare të MeF: http://mf.rks-gov.net/sq-al/ministriaefinancave/raportedhepublikime/raportetdhepasqyratfinanciare.aspx .
3.	Pasqyrat vjetore financiare: pasqyrat vëhen në dispozicion të publikut brenda gjashtëmuajve të parë të vitit të audituar	√	MeF nxjerrë pasqyrat vjetore financiare brenda tre muajve pas përfundimit të vitit kalendarik. Pasqyrat financiare të vitit 2012 janë përgatitur brenda këtij afati kohor dhe janë nënshkruar nga Ministri dhe Drejtori i Përgjithshëm i Thesarit më 20 Mars 2012. Pasqyrat financiare të vitit 2012 janë të publikuara në web faqen: http://mf.rks-gov.net/sq-al/ministriaefinancave/raportedhepublikime/raportetdhepasqyratfinanciare.aspx
4.	Raportet e Auditimit të Jashtëm: Të gjitha raportet e auditorit të jashtëm bëhen publike brenda gjashtë muajve nga kompletimi i auditimit	√	Pasqyrat e audituara më të fundit janë ato të vitit 2011 dhe ofrohen në të tri gjuhët zyrtare në faqen e internetit të Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm: http://ëëë.oag-rks.org/sq/Raportet-e-Auditimit
5.	Dhënia e kontratave: Dhënia e kontratave me vlerë mbi 100 000 Euro janë të publikohet së paku çdo tremujor përmes metodave të përshtatshme	√	Të gjitha kontratat janë publike dhe mund të gjenden në web-faqen komisionit rregullativ të prokurimit publik https://krpp.rks-gov.net/Default.aspx?PID=Notices&LID=1&PCID=-1&CtlID=SearchNotices&ind=1&PPRCMenu_OpenNode=76 .
6.	Resurset në dispozicion të njërive të shërbimeve primare: Informatat në burimet në dispozicion për shërbimet e njërive primare janë të publikuara në frekuenca vjetore, por janë në dispozicion varësisht kërkesës për njësitë e resurseve primare në nivel kombëtar në së paku dy sektorë.	X	Decentralizimi i procesit të buxhetimit në nivel të shkollave nga viti 2009 ka kontribuar në përmirësimin e informatave sa i përket parametrevë kryesorë buxhetor. Buxhetet planifikohen dhe ekzekutohen në nivel të shkollave individuale. Informatat për resurset në dispozicion për shkollat dhe shtëpitë e shëndetit mund të merren me kërkesë nga Drejtoritë e Arsimit dhe Shëndetësisë në nivel të komunave dhe nivel të Ministrive përkatëse. Sidoqoftë, kjo nënkupton që për marrjen e informatave të tilla duhet të bëhet nismë e posaçme dhe si e tillë nuk mund të konsiderohet qasje publike.

Nota B

PI-10	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Numri i përmbushur i elementeve të përmendura si më lartë në lidhje me qasjen publike në informatat fiskale (për t'u përfshirë në vlerësim, specifikacioni i plotë i kriterit të informatave duhet të përmbushet)	<p>Nota B</p> <p>(i) Qeveria vë në dispozicion të publikut 3-4 nga të 6 llojet e listuara të informatave.</p>	B

3.3 Buxhetimi i Bazuar në Politika

3.3.1 PI-11 Rregullsia dhe pjesëmarrja në buxhetin vjetor

(i) Ekzistimi dhe respektimi i një kalendari të përcaktuar buxhetor

Neni 20 i LMFP e autorizon Ministrinë e Financave që deri më 30 prill të nxjerrë Kornizën Afatmesme të Shpenzimeve (KASH), në bazë të së cilës pastaj nxjerrët qarkorja e parë buxhetore, ndërsa sipas nevojës nxjerrjet edhe qarkorja dy, tre etj.

Qarkoret për planifikimin buxhetor përmbajnë udhëzimet e nevojshme për kufijtë e shpenzimeve për vitin e ardhshëm fiskal dhe vlerësimet për dy vitet pasuese. Në kuadër të saj definohet kalendari buxhetor i cili më pastaj i komunikohet Organizatave Buxhetore (OB).

Në nivelin qendror janë nxjerrë tri qarkore buxhetore ndërsa dy të tjera janë nxjerrë për nivelin lokal të qeverisjes.

Për nivelin qendror, qarkorja e parë buxhetore është nxjerrë me 07.05. 2012, e dyta me 16.08. 2012 dhe e treta më 20. 09. 2012. OB-të kanë respektuar afatet e përcaktuara në qarkoren e parë buxhetore për dorëzim të kërkesave buxhetore, afat ky deri më 18 qershor 2012 (6 javë për përgatitje të kërkesave nga OB-të). Në Qarkoren e II-të nuk është caktuar afati kohor i dorëzimit të kërkesave buxhetore, por është caktuar afati i dëgjimeve buxhetore, ku OB-të kanë bërë dorëzimet e kërkesave në kohë. Afati i fundit i përcaktuar në qarkoren e tretë për dorëzim të kërkesave buxhetore ka qenë 28 shtator 2012 (një javë nga nxjerrja e qarkores), ku të gjitha OB-ve e kanë dërguar kërkesën e tyre me kohë.

Për nivelin lokal, qarkorja e parë buxhetore është nxjerrë me 10 Maj 2012, ndërsa e dyta me 26 korrik 2012 ndërkaq që dorëzimi i kërkesave buxhetore apo i Kornizës Afatmesme Buxhetore Komunale (KAB Komunale)ka qenë 30 korrik, ndërsa i buxhetit vjetor 2013 ka qenë 30 shtator duke ofruar kohë të mjaftueshme për komunat që të dorëzojnë kërkesat e tyre në MeF. Në nivelin komunal, të gjitha komunat i kanë respektuar afatet kohore.

Krahasuar me vlerësimin PEFA 2009 është shënuar përmirësim në aspektin e ofrimit të kohës së mjaftueshme, (afërsisht gjashtë javë) për OB-të në përgatitjen e tyre për dorëzim të kërkesave buxhetore.

Nota A

(ii) Qartësia/gjithëpërfshirja – përfshirja politike në drejtimin e përgatitjes së kërkesave buxhetore (qarkorja buxhetore ose diçka ekuivalente).

Ashtu sikur në vlerësimin PEFA të kryer në vitin 2009, qarkoret buxhetore të lëshuara nga MeF për ciklin buxhetor 2013-2015, si pjesë e këtij vlerësimi, kanë pasur përmbajtje të ngjashme. Një risi pozitive në procesin e buxhetimit që nga vlerësimi i vitit 2009, është krijimi i Zyrës për Planifikim Strategjik, në kuadër të Zyrës së Kryeministrit, në vitin 2010 (shih PI-12), roli i të cilës, përveç tjerash, është përcaktimi i prioritetëve qeveritare, të draftuara në një deklaratë prioritetesh të cilën nga viti 2013 e aprovon Qeveria e Kosovës, në kuadër të procesit vjetor të buxhetimit. Këto prioritete, pastaj, shoqërohen me buxhetet përkatëse sipas procedurave të udhëhequra nga Ministria e Financave.

Ndikimi i këtij zhvillimi në procesin e buxhetimit, mbetet të shihet në vitet në vijim, sidoqoftë, edhe në këtë periudhë vlerësimi, praktikat e ngjashme të buxhetimit sikurse në vitin 2009, influencojnë edhe notimin për PEFA 2013:

- Ndonëse në shumën agregate buxheti i aprovuar vjetor 2013 ndryshon shumë pak nga shumën agregate të prezantuar në KASH, sidoqoftë ndryshimi në përbërje të buxhetit paraqitet i lartë, sidomos në disa prej OB-ve. Pasi që MeF ka nxjerrë kufijtë final me Qarkoren e tretë buxhetore 2013, janë bërë ndryshime thelbësore të shpenzimeve në nivel të OB-ve. Për njërin nga Ministritë buxheti i aprovuar për 2013 është afërsisht 12% më i lartë se sa kufijtë final që MeF ka dërguar përmes qarkores buxhetore 03.
- Kabineti qeveritar nuk ka shqyrtuar dhe miratuar kufijtë para dërgimit të qarkores së tretë buxhetore te OB-të; involvimi i kabinetit qeveritar është bërë pas dërgimit të kufijve final.

Nota C

(iii) Miratimi me kohë i buxhetit nga legjislativi ose në një organ me autorizime të ngjashme (brenda tre viteve të kaluara)

Buxheti për vitin 2011 është aprovuar me vonesë më 31.03.2011 (për shkak të ngërçit politik, derisa është krijuar qeveria e re e vendit), buxheti i vitit 2012 është aprovuar para përfundimit të vitit fiskal më 20.12.2011 ndërsa buxheti i vitit 2013 është aprovuar më 17.12.2013.

Duke qenë se në një nga tri vitet e fundit vonesa në aprovimin e buxhetit ka qenë tre mujore nota e justifikuar është B.

PI-11	Shpjegimi	Nota – M2
(i) Ekzistimi dhe respektimi i një kalendarit të fiksuar buxhetor.	Nota A (i) Ekziston një kalendar i qartë buxhetor, përgjithësisht i respektueshëm nga të gjitha OB-të dhe u lejon OB-ve kohë të mjaftueshme (së paku gjashtë javë nga pranimi i qarkores buxhetore), që t'i përfundojnë vlerësimet e tyre të detajuara me kohë.	B
(ii) Udhëzimet rreth përgatitjes së parashtrimeve buxhetore	Nota C (ii) Qarkorja buxhetore lëshohet për OB-të, për njësitë individuale administrative dhe fushat funksionale. Vlerësimet buxhetore janë shqyrtuar dhe aprovuar nga Kabineti vetëm pasi që ato të jenë kompletuara me të gjitha detajet nga OB-të, kështu duke e ngushtuar dukshëm mundësinë e Kabinetit që të bëjë përshtatjet.	
(iii) Aprovimi me kohë i buxhetit nga legjilativi	Nota B (iii) Legjislativi aprovon buxhetin para fillimit të vitit fiskal por në njërin nga tre vitet fiskale ka pasur vonesë dy mujore muajsh nga mbarimi i vitit fiskal	

3.3.2 PI-12 Perspektiva shumëvjeçare

(i) Përgatitja e parashikimeve fiskale shumëvjeçare dhe ndarjeve funksionale

Sikurse në vlerësimin e bërë PEFA në vitin 2009, dokumenti i KASH-it 2013-2015 paraqet parashikimin trevjeçar (në baza vjetore) të të hyrave dhe shpenzimeve, bazuar në klasifikimin ekonomik si dhe në nivel të organizatës buxhetore, por ende jo në baza shpalosëse apo të përsëritshme vit-pas-viti (njëjtë sikur është vërejtur edhe në vlerësimin PEFA të vitit 2009). Dokumenti i KASH-it 2012-2014 dhe ai për vitet 2013-2015 dallon sa i përket shumave agregate të projektuara të shpenzimeve në vitet përkatëse për më shumë se 5% ku ndryshimet më të mëdha të prezantuara janë në pjesën e shpenzimeve operative dhe subvencioneve e transfereve, ndërsa këto ndryshime nuk janë të prezantuara/justifikuara në dokumentin më të fundit të KASH-it 2014-2016.

Sa i përket alokimeve funksionale dokumenti i KASH-it 2013-2015 përfshinë kufijtë buxhetor vetëm në nivel të organizatës buxhetore (p.sh. në nivel të ministrisë), përveç prezantimit në bazë të klasifikimit ekonomik, ndonëse janë bërë disa përpjekje për prezantim të tyre në nivel të sektoreve gjatë draftimit të KASH-it 2014-2016.

Dokumenti i KASH-it 2013-2015 në shumat agregate ka pësuar ndryshime minore nga buxheti i aprovuar vjetor 2013, si rezultat i azhurnimeve të kornizës makro-fiskale dhe negociimit të buxhetit nga momenti i nxjerrjes se

KASH-it deri në nxjerrjen e buxhetit vjetor, sidoqoftë devijimi në përbërjen e shpenzimeve (në nivel të OB-ve) vazhdon të jetë i lartë. Ndryshimet e bëra nuk janë të sqaruara në dokumentacionin e buxhetit vjetor 2013 dhe për më tepër, disa prej tyre, nuk përkojnë me deklaratën e prioriteteve të Qeverisë e cila edhe ashtu vazhdon të jetë e përgjithësuar⁸.

Si shtesë korniza makrofiskale në kuadër të dokumentit të KASH-it nuk paraqitet gjithëpërfshirëse pasi që në të vazhdojnë të mungojnë burimet e tjera të financimit siç janë zotimet e donatorëve (ato që dihen) dhe huamarrja, e bazuar në planin për huamarrje në institucionet e ndryshme financiare, që Qeveria aprovon çdo vit. Ndonëse kjo çështje është përmirësuar gjatë buxhetimit 2014-2016, ku qeveria në deklaratën e prioriteteve ka përfshirë të gjitha burimet e financimit, megjithatë, kjo periudhë kohore, përfshirë vitin 2013, nuk është focus i këtij vlerësimi.

Për më tepër dokumenti i KASH-it më shumë përqendrohet në planin vjetor buxhetor ndërsa dy vitet e projektuara në fakt pothuajse janë të njëjta si shumta, me përjashtim të vetëm ndonjë projekti të madh (p.sh. shpenzimet për autostradë) ku saktësisht dihen shpenzimet për periudhën afatmesme dhe ajo paraqitet në mënyrë të qartë. Financimi i projekteve kapitale i përfshirë në dokumentacionin buxhetor 2013, pasqyrohet për tri vite, mirëpo projektet vazhdojnë të mos jenë të shoqëruara edhe me koston e tyre periodike, në periudhën afatmesme.

Në dokumentin e fundit të KASH-it 2013-2015, pjesa sa i përket financimit të komunave, nuk përfshihen fare informatat për periudhën afatmesme, njëjtë ka ndodhur edhe me qarqoret buxhetore komunale të cilat nuk kanë paraqitur kufijtë shumëvjeçar për shpenzimet e komunave por vetëm për pjesën e të hyrave vetanake. Dokumenti përfshinë të dhënat sa i përket financimit për vitin 2013, duke minuar kështu përpjekjet për planifikim afatmesëm buxhetor edhe në nivel të komunave⁹.

Nota C

(ii) Përbajtja dhe frekuenca e analizave të qëndrueshmërisë së borxhit

Krahasuar me vitin 2009 kur është kryer vlerësimi PEFA, Qeveria ka shënuar progres në konsolidimin e Njësisë për Menaxhimin e Borxheve në Thesar dhe krijimin e kapaciteteve të nevojshme që të bëhen analizat rreth qëndrueshmërisë së borxhit, dhe ato të realizohen së paku dy herë në vit. Për analizën gjithëpërfshirëse, të borxhit të brendshëm dhe të jashtëm, që përgatitet së paku dy herë në vit, të dhënat që përdoren janë të azhurnuara dhe bashkërendohen pas çdo marrëveshje të re financiare. Ndërsa analizat që bëhen publike përfshijnë treguesit më të rëndësishëm siç janë raporti i Borxhit total i shprehur si përqindje (%) e Bruto Produktit Vendor, niveli i shpenzimeve për kamatën e paguar i shprehur si përqindje (%) e të hyrave të përgjithshme, si dhe shpenzimet totale vjetore për borxhet krahasuar me të hyrat e përgjithshme vendore. Këta tregues përfshihen në Strategjinë Vjetore të Borxhit e cila publikohet çdo vit pas aprovimit në Qeveri. Po ashtu, Njësia për Menaxhimin e Borxheve monitoron, analizon, dhe raporton përmes Drejtorit të Përgjithshëm të Thesarit tek Ministri i Financave lëvizjen e disa prej treguesve në baza mujore.

Nota A

⁸Vërejtje: Zyra për Planifikim Strategjik në kuadër të KM ka përgatitur deklaratën e prioriteteve të Qeverisë së Kosovës për vitin 2014-2016 e cila përfshinë në mënyrë më të zgjeruar edhe prioritetet për secilin sektor dhe si e tillë ajo është aprovuar për herë të parë (në bazë të rregullores së nxjerrë) ndarasi nga dokumenti i KASH-it (të cilin e nxjerrë MeF) i cili rrjedhimisht do të duhej tutje të bazohej në këtë deklaratë.

⁹ Gjatë procesit buxhetor 2014-2016, janë ofruar parashikimet shumëvjeçare të hyrave dhe shpenzimeve për komuna

(iii) Ekzistimi i strategjive sektoriale me koston shumëvjeçare të caktuar për shpenzimet rrjedhëse dhe investive

Nga vlerësimi i fundit PEFA i realizuar në 2009, Qeveria e Kosovës ka ndërmarrë disa iniciativa sa i përket krijimit të parakushteve për një planifikim më strategjik të politikave afatmesme dhe afatgjata të vendit të cilat do të mbështesin po ashtu planifikimin e buxhetit.

Së pari, në vitin 2010 është krijuar Zyra për Planifikim Strategjik në kuadër të Zyrës së Kryeministrit e cila ka mandatin e koordinimit, por jo vetëm, të strategjive sektoriale dhe konsolidimin në një strategji të vetme zhvillimore të Republikës së Kosovës. Shumica e organizatave buxhetore kanë krijuar Njësitë për Koordinimin e Politikave dhe Integritime Evropiane. Gjithashtu janë krijuar pika kontakti në të gjitha komunat e Kosovës përmes zyrtarëve për integritime evropiane dhe koordinim të politikave. Gjatë kësaj periudhe Qeveria e Kosovës përmes Zyrës së Planifikimit Strategjik ka punuar në vendosjen e procedurave siç është Udhëzimi administrative 02/12 për hartimin e strategjive të kostuara dhe me plan të veprimit për implementim, si dhe është punuar në nxjerrjen e manualit për strategji sektoriale e cila do t'u hyjë në punë ministrive të ndryshme të linjës gjatë procesit të hartimit të këtyre strategji. Qeveria në vitin 2012, përmes Zyrës për Planifikim Strategjik, ka filluar të punojë gjithashtu në konsolidimin e prioriteteve strategjike të ministrive të linjës, dhe prioritizimin e tyre, si bazë për përpilimin e KASH-it dhe buxhetet vjetore si dhe financimin eventual nga donatorët dhe huamarrja. Ndërsa rezultatet e implementimit të kësaj iniciative mbetet të shihen në vitet në vijim.

Së dyti, në vitin 2012 është krijuar po ashtu Grupi për Planifikim Strategjik në përbërjen e të cilit përfshihen sektorët e ndryshëm të Ministrisë së Financave por edhe të ministrive të tjera.

Me gjithë progresin nga viti 2009, në krijimin e strukturave përkatëse dhe të procedurave e dokumenteve relevante -sipas Zyrës për Planifikim Strategjik- Qeveria vazhdon të operojë me numër të madh të strategjive që aktualisht numërohen 50 dhe është shumë e vështirë që të njëjtat të përdoren në procesin e hartimit të politikave rrjedhimisht buxheteve përkatëse. Qëllimi është që këto strategji të kompresohen tutje siç është rasti me 7 strategjitë sektoriale të cilat janë duke u rishikuar (disa prej tyre rishikuar tërësisht), si dhe që këto strategji, për të pasur relevancën e duhur, të mos jenë më të shkurtra se për 5 vitet e ardhshme. Gjithashtu këto strategji janë duke përfshirë edhe koston përkatëse investive dhe atë periodike. I njëjti proces pritet të ndodhë edhe me strategjitë e tjera (aty ku ekzistojnë) gjatë viteve në vijim. Deri tash dy sektorët që kanë përfunduar në aspektin e draftit të këtyre dokumente të kostuara janë arsimit dhe minierat.

Zyra për Planifikim Strategjik në kuadër të KM, i duhet ende të konsolidohet në radhët e veta dhe të fillojë të ushtrojë një funksion të rëndësishëm të saj që është zhvillimi i mekanizmave përkatës për monitorimin e implementimit të strategjive të ministrive të ndryshme, ndërsa për vitin 2013 të punojë tutje me Komisionin e Evropian në draftimin e Strategjisë Zhvillimore të Kosovës.

Nota C

(iv) Lidhja në mes të buxheteve investuese dhe vlerësimeve të hershme të Shpenzimeve

Planifikimi i buxhetit të Republikës së Kosovës menaxhohet përmes dy sistemeve elektronike – Sistemi për Menaxhimin e Zhvillimit të Buxhetit (SMZHB) dhe Programi për Investime Publike (PIP) zhvillimit i të cilit ka filluar në vitin 2005 ndërsa është vënë në përdorim në vitin 2008 me mbështetjen BE-së. Përmes të fundit planifikohen projektet kapitale ndërkaq që pjesa tjetër e kategorive buxhetore planifikohen në kuadër të SMZHB.

Që nga vlerësimi PEFA i bërë në 2009 kur Kosova ka pasur një Program të zhvilluar të Investimeve Publike (PIP), përdorueshmëria e këtij sistemi ka shënuar rritje nga ana e Organizatave Buxhetore (OB). Ministria e Financave ka bërë obligative që dorëzimi i kërkesave buxhetore nga OB-të të bëhet përmes sistemit (duke përdorur tabelat që i ofron PIP dhe BDMS) duke qenë se ka bërë edhe integrimin automatik të dy sistemeve të planifikimit të buxhetit. OB-të e nivelit qendror kanë dorëzuar kërkesat e tyre buxhetore për 2012 dhe 2013 duke përdorur sistemin, ndërkaq që në nivel të komunave kjo përpjekje ka qenë më e vonshme në vitin 2013.

Sistemit të PIP-it i është shtuar edhe funksioni i monitorimit të progresit të zbatimit të projekteve (të dhënat financiare importohen nga SIMFK në PIP), i cili ende nuk gjënjë përdorueshmëri të gjerë në mesin e OB-ve duke bërë që sistemi të mos përdoret në kuadër të potencialit që ofron. Kjo kryesisht për shkak se ende nuk ka pasur trajnime të vazhdueshme për përdorimin e kësaj vegle të re të zhvilluar brenda PIP.

Ndonëse është shënuar progres në aspektin e përdorimit të sistemit dhe zgjerimit të funksionalitetit të tij, kualiteti i të dhënave ose planifikimi afatmesëm nga OB-të lë për të dëshiruar pasi që dokumentimi për projekte shpeshherë nuk është i kompletuar. Në përgjithësi vazhdojnë të mos merren parasysh ndikimet e kostos periodike në buxhetet pasuese dhe mungesa e strategjisë koherente të sektorit (siç u nënvizua në dimensionin (iii) nënkupton zhvillimin e projekteve në kushte izolimi. Kjo vlen për të dy nivelet e qeverisë, ndonëse në masë më të madhe në nivel të komunave.

Tutje, një vlerësim auditorit të jashtëm i bërë për sistemin e PIP-it, sa i përket përshtatshmërisë së procedurave të buxhetimit të projekteve kapitale nëpërmes këtij sistemi dhe performancës së shpenzimeve për to, për vitin 2011-2012 ka nxjerrë në pah disa dobësi të listuara (fq. 4)¹⁰

- Projektet në proces të implementimit janë të regjistruara si projekte të reja në vitet në vijim;
- Mungesë e analizës se kosto/përfitimit për projektet e mëdha;
- Komisioni për Investime Publike (KIP) nuk ka arrit të shqyrtojë të gjitha projektet e mëdha publike;
- Progresi fizik dhe financiar i projekteve nuk është evidentuar dhe raportuar, për të siguruar se ai është monitoruar si duhet;
- Nuk janë vendosur të gjitha informatat në PIP për sa i përket transferëve të ndodhura nga një projekt në tjetrin;
- Nuk janë të azhurnuara raportet e bazuara në periudha, raportet e monitorimit të projekteve dhe ato të bazuara në prioritetet e qeverisë; dhe
- Vërehet mungesë e kontrollit dhe mbikëqyrjes së sistemit PIP përgjatë tërë procesit.

Një pjesë e problemeve që kanë të bëjnë me aspektin teknik të sistemit janë adresuar megjithatë, të tjerat që kanë të bëjnë me pjesën e procesit biznesit mbetet të adresohen tutje nga MeF dhe organizatat buxhetore.

Nota D

¹⁰ZAP. "Raporti i Auditimit për Programin për Investime Publike," Mars 2012 fq 4, <http://www.oag-rks.org/repository/docs/RaportiAuditimit_PIP_2011_Shqip_498348.pdf>.

PI-12	Shpjegimi	Nota – M2
(i) Përgatitja e parashikimeve fiskale shumëvjeçare dhe ndarjeve funksionale	Nota C (i) Parashikimet e shumave fiskale agregate (në bazë të kategorive kryesore të klasifikimit ekonomik) përgatiten për të paktën dy vite në bazën shpaluese vjetore	C+
(ii) Përmbajtja dhe frekuenca e analizave të qëndrueshmërisë së borxhit	Nota A (ii) AQB për borxhin e jashtëm dhe të brendshëm ndërmerret çdo vit	
(iii) Ekzistenca e kostos për strategjitë sektoriale (apo planet zhvillimore)	Nota C (iii) Deklarimet e strategjive ekzistojnë për disa nga sektorët kryesorë por kanë kosto të përcaktuar substanciale vetëm për sektorët që përbëjnë deri në 25% të shpenzimeve primare apo strategjitë me koston përkatëse mbulojnë me tepër sektorë por nuk janë në përputhje me parashikimet fiskale agregate	
(iv) Lidhja në mes të buxheteve investuese dhe vlerësimeve të hershme tëshpenzimeve	Nota D (iv) Buxhetimi për investimet dhe për shpenzimet periodike janë procese të ndara, pa këmbim të vlerësimeve të kostos periodike	

3.4 Parashikueshmëria dhe Kontrolli i Ekzekutimit të Buxhetit

3.4.1 PI-13 Transparenca e obligimeve dhe detyrimeve të tatimpaguesve

ATK-ja ka të njëjtat përgjegjësi legislative që ka pasur në kohën kur është bërë vlerësimi i fundit PEFA në vitin 2009. Megjithatë, të gjitha ligjet kryesore për tatimin janë azhurnuar me ligjin për tatimin mbi të ardhurat personale (ligji nr. 03/L-161), ligji mbi tatimin në të ardhura të korporatës (ligji nr. 03/L-162) në fuqi që nga 1 janari 2010, ligji mbi TVSH-në (ligji nr. 03/L-146) në fuqi që nga 1 korriku 2010 dhe ligji mbi administratën tatimore dhe procedurat (ligji nr. 03/L-222) në fuqi që nga gushti 2010. Pako e amendamenteve të ligjit mbi TVSH-në për përputhje më të mirë me ligjin e BE-së është aprovuar që nga 2012 së bashku me disa amendamente të vogla të ligjeve tjera.

Secili ligj është plotësuar përmes udhëzimeve administrative, akteve nën-ligjore që qartësojnë më tej aplikimin e ligjit së bashku me shembujt. ATK ka prodhuar gjithashtu “udhëzuesit” për secilin lloj të tatimit së bashku me fletushkat që përmbajnë pikat kryesore.

Ligjet janë të disponueshme në uebfaqet e qeverisë dhe ligjet e udhëzimet administrative janë në dispozicion në gjuhën serbe, shqipe dhe angleze në ueb faqen e ATK-së dhe në “librin e legjislacionit”. Udhëzuesit dhe fletushkat janë po ashtu në dispozicion në uebfaqe ose në formë të dokumentit të shtypur në çdo zyre të ATK.

Për sa i përket shërbimit doganor të Kosovës përgjegjësitë e njëjta legjislative aplikohen sikurse në vlerësimin e mëhershëm të PEFA-së. Tarifa e akcizës së paguar për mallra specifike është rritur në 2012. Përveç për një numër të caktuar të mallrave, akciza është paraqitur rishtazi gjatë 2012 ashtu siç definohet me legjislacionin në fuqi. Nuk ka ndonjë dispozitë për përjashtime diskrecionale.

Të gjitha ligjet mbi tatimin janë të disponueshme në uebfaqet zyrtare të qeverisë dhe kuvendit të Kosovës.

Nota A

(ii) Qasja e tatimpaguesit në informatat për detyrimet tatimore dhe për procedurat administrative

Aktualisht, ATK siguron një gamë të materialeve informative për të ndihmuar taksapaguesit të përmbushin obligimet e veta. Këtu përfshihen:

- Udhëzimet për: TVSH, tatimi mbi të ardhurat e korporatës (TAK), tatimi mbi të ardhurat personale (TAP) dhe udhëzuesi i punëdhënësve
- Broshurat:
 - Pyetje dhe përgjigje për TVSH
 - Pyetje dhe përgjigje për TAK
 - Informata të përgjithshme për ATK
 - Informata për borxhin tatimor
 - Informata për auditimin tatimor
 - Informata për raportim të korrupsionit
 - Regjistrimi, deklarimi dhe pagesa e tatimit

Në krahasim me vlerësimin e vitit 2009 tërë struktura e uebfaqes së ATK-së ka ndryshuar. Në ditët e sotme uebfaqja është shumë e lehtë për përdorim, përmban tërë legjislacionin tatimor duke përfshirë ligjin mbi kontributin pensional, shërbimet elektronike sikurse EDI dhe raportimi për blerje me vlerë mbi 500 Euro, lajmet e azhurnuara dhe lajmërimet, materialet informative, vendimet publike, informatat për taksapaguesit pasiv etj. Gjithashtu përfshin pyetjet e shpeshta dhe mundëson që taksapaguesit të parashtrojnë pyetje për ATK përmes emailit.

ATK-ja vazhdon të rrisë numrin e taksapaguesve (p.sh. punëtori të rregullta për taksapagues dhe paraqitje në TV programe) si dhe TAK dhe kampanjat në media (duke përfshirë lajmërimet e publike për shërbime të transmetuara në TV lokale dhe rajonale dhe lajmërimet në gazeta). Bashkëpunimi i afërt me përfaqësues të komunitetit afarist po mirëmbahet edhe me Odat Ekonomike dhe shoqatën e kontabilitetit SCAAK.

Zhvillimet tjera rreth shërbimeve të taksapaguesve kanë përfshirë:

- Mbatjen e pozicionit të avokatit të taksapaguesit. Përveç shqyrtimit të rasteve të taksapaguesve, avokati gjithashtu plotëson anketat për taksapagues – plotësohen tri anketa të ndryshme që mbulojnë lëmitë e shërbimit të taksapaguesit, auditimit të taksapaguesit dhe grumbullimit të detyruar – taksapaguesit kanë vlerësuar ATK-në dhe shërbimet e tyre me notën 4.1 prej 5 pikëve totale.
- Azhurnimin dhe promovimin e statutit të ATK-së për taksapagues dhe në lidhje me këtë ATK ka përcaktuar afatin kohor prej 15 ditësh pune për të reaguar në kërkesat me shkrim të taksapaguesve.
- Themelimi i qendrës së shërbimit për taksapagues në vitin 2012 në qendër të Prishtinës që i shërben shumicës së taksapaguesve të Kosovës.
- Paraqitje dhe zgjerim i shërbimeve elektronike – taksapaguesit tani duhet të shkarkojnë format e tyre të tatimit prej uebfaqes së ATK-së (format e shtypura nuk ofrohen më), punëtorët tani duhet të deklarojnë tatimin në paga/ kontributin pensional (që janë bashkuar në 2012) në mënyrë elektronike dhe personat e regjistruar për TVSH gjithashtu duhet të dorëzojnë deklaratimet e tyre në mënyrë elektronike. Mbi 20,000 punëtorë dhe mbi 8,000 persona të regjistruar për TVSH tani përdorin mënyrën elektronike të deklaratimit mujor.
- Krijimi i “këshilltarëve për tatim” në secilin prej grupeve të specializuara për auditim të tatimit të njësive të mëdha të taksapaguesve dhe një në secilën zyre rajonale të ATK-së.
- Themelimi i qendrës së thirrjeve në nëntor të vitit 2011 përderisa kjo qendër deri më tani ka bërë vetëm thirrje tani në 2013 pritet të fillojë të përdoret kapaciteti i pranimit të thirrjeve

Për sa i përket shërbimit doganor importuesit kanë qasje në informata gjithëpërfshirëse që i siguron ligji i shërbimeve doganore. Ueb faqja e doganës është përmirësuar në vitin 2010 me shtim të karakteristikave shtesë me një qasje më të lehtë për përdorim në tri gjuhët zyrtare. Pas këtij përmirësimi të ueb faqes në vitin 2010 zyra e doganës për marrëdhënie me publikun është fokusuar në vizibilitetin e informative që në ueb faqet e mëparshme janë vizituar më shpesh dhe kështu është krijuar një qasje më e lehtë për shumicën e informative të nevojshme. Taksapaguesit gjithashtu mund të kenë qasje në informatat që lidhen me detyrat dhe procedurat e doganës që janë të postuara në ueb faqe edhe pse aktualisht nuk azhurnohen rregullisht.

Zyra e MP e Doganës ka fokusuar kampanjën në 400 bizneset më të mëdha që sjellin rreth 90% të totalit të të ardhurave. Dogana bashkëpunon me odat ekonomike në organizimin e punëtorive dhe konferencave për benefit të shpërndarjes së informatave për biznese.

Vlen të theksohet se ndryshimet e shpjeguara në shërbimet e taksapaguesve adresojnë disa mangësi në procese dhe staf të ATK-së që sipas vlerësimit të FMN-së në 2008, nuk ka plotësuar kërkesat e legjislacionit ose praktikave të mira të administrimit të tatimit. Këto përmirësime duket se garantojnë tani përmirësimin e notës për dimensionin prej asaj C që është dhënë në të kaluarën në A.

Nota A

(iii) Ekzistimi dhe funksionimi i mekanizmit të ankesave tatimore

Procesi i kontesteve tatimore siç përshkruhet në vlerësimet e mëparshme të PEFA-së mbetet i pandryshuar (me përjashtim se procedurat tani rregullohen me ligjin e azhurnuar për administrim dhe procedura të tatimit). Numri i stafit të ATK-së që punon në njësinë e ankesave është rritur në 13 duke përfshirë menaxherin i cili tani i raporton drejtorit për çështje ligjore dhe ankesa e jo drejtpërdrejte drejtorit të përgjithshëm të ATK-së.

Gjatë 2012, rreth 483 ankesa janë pranuar dhe 13 raste janë bartur prej vitit 2011. Gjatë vitit 483 raste janë rishikuar. Rezultatet e rasteve të rishikuara ishin:

- 287 (59.4%) vendime negative të taksapaguesve
- 61 (12.6%) vendimet të aprovuara plotësisht për taksapagues
- 83 (17.2%) vendime të aprovuara pjesërisht për taksapagues
- 13 (2.7%) janë kthyer prapa për ri-auditim
- 26 (5.4%) janë anuluar për shkak se ankesat janë dorëzuar shumë vonë.
- 13 (2.7%) të tjera

Gjatë 2012, 132 raste të reja kontestuese janë dërguar më tej në BPR si shtesë 612 rasteve për tatim me të cilat ishin duke punuar në fund të vitit 2011. 223 raste ishin rishikuar prej BPR gjatë 2012 që do të thotë se ende ishin edhe 521 raste në proces e sipër në fund të vitit 2012. Rezultatet e rasteve të shqyrtuara nga BPR ishin:

- 90 (40.4%) vendime negative për taksapaguesit
- 64 (28.7%) kthyer prapa në ATK për ri-auditim
- 35 (15.7%) vendime të aprovuara plotësisht për taksapagues
- 22 (9.9%) vendime të aprovuara pjesërisht për taksapagues
- 6 (2.7%) të anuluar për shkak se kërkesat për ankesë janë dorëzuar shumë vonë
- 6 (2.7%) të tjera

Siç shpjegohet më lartë, BPR ka qenë jo-efektiv në ballafaqimin me rastet kontestuese tatimore (dhe doganore) dhe vazhdon të ketë numër të madh të rasteve kontestuese që presin të rishikohen. Një këshilltar i TAIEX-it/BE ka bërë një rishikim të BPR gjatë vitit 2011 dhe si rezultat qeveria e Kosovës ka vendosur të zëvendësojë rolin e BPR për dëgjimin e rasteve kontestuese tatimore/doganore në gjykatën themelore të Prishtinës prej fundit të 2012. Janë bërë ndryshimet legjislative që i japin efekt këtij ndryshimi dhe ato gjithashtu mundësojnë BPR të vazhdojë me rishikimin e rasteve (me qëllim të eliminimit të ngarkesës me raste) deri në fund të 2013. Trajnimi për tatim dhe dogana është siguruar për gjykatës prej Gjykatës Themelore dhe Gjykatës së Apelit që do të mund të involvoheshin në dëgjimin e rasteve kontestuese tatimore dhe doganore.

Për sa i përket doganës së Kosovës procesi i ankesës bazohet në nenin 291 të kodit doganor. Gjatë 2012 dogana e Kosovës ka amendamentuar kodin doganor duke zbritur vlerën e gjobës prej €5000 në €500 për të gjithë taksapaguesit që shkelin procedurat. Kjo ishte arsyeja kryesore që numri i ankesave të dorëzuara në doganën e Kosovës në 2102 ka rënë për 35% në krahasim me vitin e kaluar.

Dogana e Kosovës ka pranuar rreth 900 ankesa prej të cilave:

- 587 (65.2%) vendime/reagime negative për taksapagues
- 143 (15.9%) vendime/reagime negative për taksapagues
- 42 (4.7) aprovime të pjesërishtme në favor të taksapaguesve
- 15 (1.7%) raste të kthyer prapa për shqyrtim
- 28 (3.1%) të anuluar për shkak se kërkesat për ankesë janë dorëzuar shumë vonë
- 85 (9.4%) bartur prej 2011
- 1 (0.1%) të tjera

Edhe pse në të dyja organizatat ATK dhe Doganë numri i ankesave të pranuar po bjen dukshëm megjithatë përgjigjet negative për taksapagues po mbeten në numër të madh. Po ashtu mosfunksionimi i BPR siç përmendet më lartë vë në pyetje gjithë mekanizmin e apelit. Pasi të kenë efekt ndryshimet e fundit me gjykatat që do të marrin rolin e BPR, ka gjasa që kjo notë të përmirësohet.

Nota B

PI-13	Shpjegimi	Nota – M2
(i) Qartësia dhe gjithëpërfshirja e detyrimeve tatimore	<p>Nota A</p> <p>Legjislacioni dhe procedurat për të gjitha tatimet kryesore janë gjithëpërfshirëse dhe të qarta, me autorizime diskrecionale rreptësisht të limituara të entiteteve qeveritare të përfshira.</p>	
(ii) Qasja e tatimpaguesve në informatat për detyrimet tatimore dhe procedurat administrative,	<p>Nota A</p> <p>Ligjet dhe procedurat administrative janë të bëra publike në mënyrë të qartë dhe disponueshme në forma të ndryshme që i ofron lehtësira në qasje të informative për tatimpaguesin.</p> <p>Dobia e këtyre informata përforcohet me krijimin e sistemit të ri të deklarimit tatimor dhe ofrimin e shërbimit për vështirësitë dhe pyetjet që tatimpaguesit mund ti kenë për të cilat ofrohen edhe përgjigjet në mënyrë elektronike/ on-line.</p>	A
(iii) Ekzistimi dhe funksionimi i mekanizmit të ankesave tatimore	<p>Nota B</p> <p>Procedurat transparente administrative të sistemit të ankesave tatimore është plotësisht i themeluar dhe funksional, por janë disa çështje që duhet të adresohen e që kanë të bëjnë me qasjen, efikasitetin, drejtësinë dhe zbatimin efektiv të vendimeve. Megjithatë, ndryshimet e ndërmarra së fundmi në mekanizmin e ankesave mbetet të shihet në të ardhmen.</p>	

3.4.2 PI-14 Efektiviteti i masave për regjistrimin e tatimpaguesve dhe vlerësimin e tatimeve

(i) Kontrollat në sistemin e regjistrimit të tatimpaguesve

Procesi i regjistrimit të tatimit ka pasur dy ndryshime të rëndësishme që ka vlerësimi i mëparshëm i PEFA-së.

Së pari, ATK-ja është bartur prej mbështetjes në procesin e MTI-së për regjistrim të bizneseve dhe tani i përdorë numrat e vet fiskal për të gjithë taksapaguesit. Mbi 80,000 numra fiskal janë alokuar. Përdorimi i numrave fiskal do të thotë se taksapaguesit individual me biznese të shumta tani kanë vetëm një numër fiskal (në krahasim me procesin e regjistrimit të biznesit që vazhdon të alokojë numra të shumtë për regjistrim të biznesit në raste të tilla). Procedurat e numrave fiskal janë paraqitur në Ligjin për administratën tatimore dhe procedurat që gjithashtu përfshijnë sanksione për taksapagues që operojnë pa numra fiskal. Dogana e Kosovës tani gjithashtu përdorë numrat fiskal si numra primarë për importues dhe ka kërkesa që importuesit “afarist” kanë nevojë të kenë numra fiskal para se të importojnë. Politika për çregjistrim të taksapaguesit do të thotë se taksapaguesi i

cili nuk ka operuar me biznes gjatë vitit fiskal transferohet në taksapagues jo-aktiv gjë që është publikuar në uebfaqen e ATK-së dhe azhurnohet vazhdimisht.

Së dyti, procesi për lëshim të numrave fiskal bizneseve të reja është automatizuar dhe thjeshtësuar. Ky proces tani menaxhohet në masë të madhe përmes “one stop shop”-eve (deri më sot 28 janë themeluar) në komuna (përveç MTI-së në Prishtinë) që udhëhiqen përmes Agjencisë për regjistrim të bizneseve që në të njëjtën kohë lëshojnë numrin për regjistrim të biznesit dhe numrat fiskal zakonisht brenda 24 orëve pas pranimit të kërkesës duke marrë parasysh se informatat e nevojshme janë siguruar. Kërkesa e mëparshme për ATK që të vizitojnë objektet para se të alokojnë numrin fiskal është zëvendësuar me një mundësi për bizneset e reja që do të kërkojnë një vizitë” informative” përderisa ATK gjithashtu ka mundësinë për të bërë vizita në çfarëdo kohe pas regjistrimit. Rishtazi kanë filluar të zhvillohen diskutime me Agjencionin e regjistrimit të bizneseve me qëllim të thjeshtësimit të procedurave të çregjistrimit duke përfshirë eliminimin e tarifave të çregjistrimit dhe menaxhimin e çregjistrimeve tatimore/ afariste përmes një agjencie.

Për sa i përket Doganës së Kosovës që nga vlerësimi i PEFA-së i bërë në 2009, regjistrimi i bizneseve për aktivitete importi/ eksporti është thjeshtuar dhe tani ky proces është shumë më i lehtë për një numër arsesh: i) bizneset nuk duhet më të shkojnë deri në kryeqytet me qëllim të marrjes së certifikatës së eksportit/ importit të lëshuar nga dogana, ashtu siç kanë vepruar në të kaluarën, ata mund të regjistrojnë biznesin për të njëjtin qëllim në të gjitha zyret e doganës (në të gjitha rajonet) përmes përdorimit të softuerit ASICUDA me numrin e tyre fiskal të cilin e lëshon ATK-ja për ata kur regjistrohen në MTI; ii) Bizneset nuk duhet të paguajnë më vlerën prej 12.5 Euro për të marrë certifikatën e eksportit/ importit iii) certifikata e eksportit/ importit është pothuajse eliminuar pasi që dogana përdorë sistemin e avancuar për procedura doganore ku regjistrohen të gjitha bizneset. Gjithashtu, dogana e Kosovës dhe ATK-ja kanë vendosur një aplikacion të ri me një ndërlidhje që mundëson gjurmimin e bizneseve të regjistruara në të dyja institucionet.

Edhe pse progresi është shumë i madh që nga viti 2009 në lëmin e sistemeve të regjistrimit të taksapaguesve, thjeshtësimi i procedurave të çregjistrimit duke përfshirë heqjen e tarifave të çregjistrimit dhe menaxhimin e çregjistrimeve tatimore/ afariste përmes një agjencie vlerësohet me B

Nota B

(ii) Efektiviteti i ndëshkimeve për mosveprim në pajtim me obligimet për regjistrim dhe deklarim

Situata e përgjithshme e përshkruar në vlerësimin e mëparshëm PEFA mbetet i njëjtte. Gjykatat mbeten si mekanizëm me jo-efektivitet të lartë për trajtim të mospërputhjes tatimore dhe ATK-ja vazhdon të ketë mundësinë për të ndërmarrë veprime për zbatim (bllokimi i llogarive bankare, konfiskimi dhe shitja e aseteve borxhlinjve dhe mallrave pa dokumentacion të origjinës, mbyllja e bizneseve, parandalim i largimit prej Kosovës etj) pa ndonjë involvim të Gjykatës. Gama e gjobave për mospërputhje megjithatë është zgjeruar dhe tani fokusi është më i madh (për shembull nivelet e gjobave për biznese më të mëdha) përmes ligjit të azhurnuar të administratës tatimore dhe procedurave.

Prej vitit 2012 ATK-ja ka përfshirë brenda planit të tyre të reagimit në rreziqe gjithashtu rreziqet që shfaqen në rast se nuk bëhet regjistrimi, nuk bëhet deklarimi dhe kur deklarimi nuk është i sinqertë dhe kanë ndërmarrë aktivitete – vizita për të adresuar ato rreziqe. Një vazhdim më efektiv i deklarimeve të fundit planifikohet të paraqitet gjatë 2013 përmes një procesi të lajmërimeve automatike përcjellore me kontakte personale (fillimisht përmes telefonatave) dhe potencialisht me vlerësime të rregullta.

Në lidhje me doganën, një ndryshim i madh që nga vlerësimi PEFA 2009 është amendamenti i aprovuar i dispozitave ligjore të doganës për gjobat minimale të kundërvajtjes doganore prej €5,000 deri €10,000 janë reduktuar në 500 Euro. Zyrtarët e doganës mendojnë se ky ndryshim është i përshtatshëm dhe i drejtë për biznese megjithatë sipas vlerësimit të tyre kjo nuk ka pasur ndonjë ndikim në gjobat e lëshuara dhe të grumbulluara gjatë vitit fiskal.

Vlera e gjobave administrative për kundërvajtje doganore në pikat kufitare të kalimit për 2010-2012 është 4.873.299,86 € dhe vlera e mallrave të konfiskuara për të njëjtën periudhë është 2.861.707,84 €. Përveç kësaj, prej procesit të auditimit vlera e gjobave të lëshuara prej 2010-2012 është 680.231.336 Euro, me vetëm 270,468,824 Euro të grumbulluara. Pjesa tjetër e rasteve që nuk janë grumbulluar janë dërguar në gjykata lokale ku ka vonesa ekstensive në ekzekutimin e vendimeve për grumbullim. Bizneset që janë subjekt i këtij procesi mund të vazhdojnë më tej me importim të operimeve të veta derisa gjykata të merr vendimin. Më nuk ishte rasti në vlerësimin PEFA kur importuesit me qëllim që ti shmangen pagesave për obligime doganore kanë vazhduar bizneset e veta përmes kompanive të reja të regjistruara nga personat tjerë që kishin numra të ri të biznesit (prej MTT-së), certifikata të reja të TVSH-së (prej ATK-së) dhe certifikata të reja për eksport – import.

Përderisa situatë e përshkruar reflekton situatë të ngjashme me vlerësimin e fundit PEFA, nota C mbetet e garantuar.

Nota C

(iii) Planifikimi dhe monitorimi i programeve të auditimit tatimor dhe i programeve për hetimin e mashtremeve

Procesi i auditimit tatimor ka ndryshuar në masë të madhe që nga vlerësimi i fundit PEFA.

Me asistencën e FMN-së në 2011 ATK-ja ka përfunduar strategjinë e përputhshmërisë për 2012-2015. Kjo strategji është operacionalizuar përmes zhvillimit dhe implementimit të planeve për reagim ndaj rrezikut që parashikojnë rreth 70% të burimeve të fushës së ATK-së që përdoren gjatë ballafaqimit me lëmitë e rreziqeve prioritare. Plani për reagim ndaj rrezikut për 2012 mbulon 13 rreziqe dhe është implementuar deri diku gjatë 2012. Që nga atëherë ATK-ja ka përgatitur dhe po e implementon planin për reagim ndaj rrezikut për 2013 duke u bazuar në 11 rreziqe.

Procesi për zhvillim dhe matje të progresit të planeve për reagim ndaj rrezikut menaxhohet prej njësisë për menaxhim të rrezikut në ZK të ATK-së që është themeluar në fund të 2011. Kjo njësi bazohet në të njëjtën lëmi për të cilën bëhet azhurnimi dhe monitorimi i planeve strategjike të ATK-së. Gjatë 2012 sistemi i raportimit të punës ishte zhvilluar për stafin e ATK-së si mjet të matjes për regjistrim të progresit përkundër planit për reagim ndaj rrezikut.

Për të plotësuar njësinë e menaxhimit të rrezikut gjatë 2012 është krijuar njësi e inteligjencës në ATK. Njësia e inteligjencës është pjesë e njësisë për hetime tatimorë që është themeluar me 23 anëtarë stafi në mars 2011 për të hetuar rastet potenciale të evazionit tatimor. (Njësia e hetimit tatimor ka pasur autoritet zbatues me qëllim të zhvillimit të funksioneve dhe lidhet ngushtë me agjencitë zbatuese sikurse Njësia e krimit ekonomik brenda Forcave Policore të Kosovës). Qëllimi i Njesisë së Inteligjencës është të rishikojë burimet ekzistuese të informatave në ATK dhe të identifikojë burimet e reja të informatave të cilat ATK-ja mund ti përdorë për të identifikuar më mirë ata që nuk veprojnë në përputhje me këtë ose për referim specifik prej Njesisë së hetimit tatimor ose për referim të Njesisë së Menaxhimit të Rrezikut për konsiderim të rrezikut në të ardhmen.

Përderisa ATK-ja ka përdorur për një kohë të gjatë informatat e disponueshme prej doganës së Kosovës dhe Thesarit në punën e tyre për përputhje, ATK tani ka qasje në informatat e regjistrimit të veturave dhe tatimit në pronë si dhe merr informata prej taksapaguesve për bartjen prej regjistrave fiskal të keshit ose prej raportimeve të tyre vjetore mbi transaksionet me vlerë mbi 500 euro.

Në lidhje me këto ndryshime, numri i “auditimeve” të kryera çdo vit ka reduktuar dhe është zëvendësuar me një rritje të madhe të numrit të “vizitave” të përputhshmërisë. Gjatë 2012, 890 taksapagues janë audituar dhe tatimi shtesë i vlerësuar ishte 31,637,600 Euro. Numri i rritur i vizitave i ka ofruar ATK-së një vizibilitet më të madh në komunitet dhe nuk ka identifikuar vetëm raste për punë të mëtejme të auditimit mirëpo ka ndihmuar në përmirësimin e vlerës së tatimit të grumbulluar prej taksapaguesve vullnetarë.

ATK-ja vazhdon të përdorë modelin e selektimit të rrezikut për auditim në identifikimin e rasteve në të mira për auditim. Modeli është zgjeruar dhe nuk mbulon vetëm korporatat taksapaguese por edhe individët të cilët janë në biznes. Numri i rasteve të auditimit të selektuar për të përdorur modelin është rritur shumë me rreth 2/3 e rasteve të audituara gjatë 2013 që janë zgjedhur në atë mënyrë. Tatimi shtesë mesatar i vlerësuar për auditim është rritur, rezultat ky i cili mund të merr kreditin pjesërisht për përdorim të modelit.

Asistenca prej ZK të ATK-së gjithashtu ka përfshirë prodhimin e manualit për auditim të taksapaguesve dhe trajnimin në këtë temë dhe operimin e vazhdueshëm të programit për matje të cilësisë së auditimit që vlerëson mostra të auditimeve dhe tani edhe vizitat e përputhshmërisë përkundër një grupi standardesh. Planet gjithashtu janë bërë me donator për të paraqitur teknikat e auditimit me anë të kompjuterëve, fillimisht në Njësinë e taksapaguesve të mëdhenj.

Në nivel të zyrës rajonale, ekipet e auditimit të taksapaguesve në zyre rajonale fokusohen në taksapaguesit e TVSH-së pra fokusohen në bizneset e mëdha jashtë rrethit të 480 taksapaguesve më të mëdhenj që mbulohen prej njësisë së taksapaguesve të mëdhenj që paguajnë pothuajse 2/3 të totalit të tatimit në Kosovë.

Sa i përket doganës së Kosovës një plan vjetor i auditimit lëshohet në fillim të vitit dhe përshkruan procedurat relevante për auditim të rasteve, specifikon kriteret për selektim të rasteve si shtesë kriterëve për vlerësim të rrezikut bazuar në aplikimin e softuerit që e përdorë Dogana e Kosovës për këtë qëllim. Njësia për para-auditim në doganën e Kosovës është krijuar së fundmi në vitin 2013, e cila do të bëjë një para-auditim në zyre duke u bazuar në dokumentacionin relevant që e disponojnë për biznesin. 8000 biznese janë planifikuar për para-auditim në vitin 2013, e cila do të përfshijë biznese për tri vitet e shkuara 2010-2012. Më pas një numër prej këtyre rasteve do të kalohen në sektorin e auditimit të doganës së Kosovës për qëllime auditimi ku përveç auditimit në zyre auditorët e doganës dalin në vizita në terren. Në të kaluarën, para se kjo njësi të ishte krijuar, Doganat e Kosovës kanë kryer auditime përmes njësisë për kontroll dhe auditim pas importit, e cila në vitin 2012, ka audituar 400 raste.

Përmirësime të mëdha janë bërë që nga 2009 me paraqitjen e planit të auditimit dhe hetimet e mashtrimeve duke u bazuar në grupin e kritereve të qarta të rrezikut që mbulojnë jo vetëm taksapaguesit e korporatës mirëpo edhe individët që janë në biznes. Nota A është e garantuar

Nota A

PI-14	Shpjegimi	Nota – M2
(i) Kontrolllet në sistemin e regjistrimit të tatimpaguesve	Nota B Tatimpaguesit janë të regjistruara në sistemin komplet të bazës së të dhënave, me disa lidhje me sistemet tjera relevante qeveritare	B
(ii) Efikasiteti i ndëshkimeve për mosveprim në pajtim me obligimet për regjistrim dhe deklarim të tatimit	Nota C (ii)Gjobat për mospërputhje në përgjithësi ekzistojnë mirëpo ndryshime esenciale në strukturën e tyre, nivele ose administratë janë të nevojshme për ti shtyrë ata drejt përputhjes	
(iii) Planifikimi dhe monitorimi i programeve të auditimit tatimor.	Nota A iii) Auditimi i tatimit dhe hetimet e mashtrimit janë menaxhuar dhe raportuar sipas planit të gjithëpërfshirës dhe të dokumentuar të auditimit, me kritere të qarta për vlerësim të rrezikut për të gjitha tatimet e mëdha që aplikojnë vetë-vlerësimin.	

3.4.3 PI-15 Efektiviteti i mbledhjes së pagesave tatimore

(i) Proporcioni i arkëtimit të bruto borxheve të tatimeve, që është përqindja e borxhit tatimor në fillim të vitit, i cili është arkëtuar gjatë këtij viti fiskal (mesatarja e dy viteve të fundit fiskal)

Vlera totale e tatimit dhe pensioneve të paguara me 1 janar 2012 ishte 215,848,021 Euro. Kjo vlerë përfshin të ardhurat e pambledhura (tatimin, gjobat dhe interesin) prej 2011 dhe viteve të mëparshme. Gjatë 2012, aktivitetet e ATK-së për mbledhjen e detyruar kanë rezultuar me mbledhjen e 36,981,964 Eurove të borxheve mirëpo kur janë shtuar borxhet e shfaqura gjatë 2012 totali i borxheve të tatimit dhe pensioneve me 31 dhjetor 2012 ishte 207,864,494 Euro (prej totalit të 31 dhjetorit 2012 komponenta e borxhit të pensioneve ishte pak më tepër se 36 milion Euro). Trendet gjatë 2010 deri 2012 kanë reduktuar modelet e mëparshme ku totali i vlerës së borxhit është rritur çdo vit. (Borxhet e paguara në fund të vitit kanë arritur kulmin prej 256 milion Euro sipas gjendjes së 31 dhjetorit 2009 dhe janë reduktuar në 231 milion Euro me 31 dhjetor 2010).

Asistenca në këto rezultate të përmirësuara është operimi i qendrës së thirrjeve në ATK. Që nga themelimi në nëntor 2011, qendra e thirrjeve është fokusuar në thirrje të borxhlinjve tatimor me vlera ndërmjet 300 dhe 3,000 Euro (rastet me mbi 3,000 Euro menaxhohen prej zyrave rajonale të ATK-së). Gjatë periudhës deri me 31

dhjetor 2012 qendra e thirrjeve ka siguruar pagesë të suksesshme me mbi 2 milion Euro si dhe ka përcjellur mosdeklarimet e tatimit prej atyre taksapaguesve.

Analizat e vjetërsisë së borxhit kanë treguar se mbi 150 milion Euro (73%) prej 207.9 milion të borxhit të papaguar të tatimit dhe pensionit me 31 dhjetor 2012 ishin 2 vjeçare. Në të vërtetë vlera e borxhit që është më i vjetër se 6 vjet dhe ka statusin e borxhit të shlyer (përveç në raste kur procedurat kontestuese e kanë zgjatur statusin e shlyerjes) ishte 79.8 milion Euro. Analizat e mëtejme tregojnë se më tepër se gjysma e rasteve të “ borxhit të vjetër” janë borxhe më të ulëta se 200 Euro. Pasi këto raste janë anuluar/ fshier, pozicioni i borxhit tatimor do të bëhet më i qartë duke mundësuar theks më të madh në borxhin e “mbledhshëm” mirëpo çështjet politike kanë penguar që menaxhmenti i ATK-së të ndërmarrë këtë veprim. Një mision i fundit tatimor i FMN-së ka diskutuar këtë çështje me zyrën e auditorit të përgjithshëm dhe kjo zyre është pajtuar të asistojë ATK-në me këtë veprim.

ATK-ja ka përmirësuar proceset e veta të menaxhimit të rasteve të borxhit tatimor dhe ka filluar implementimin e fazës kryesore të sistemit kompjuterik të mbledhjes si zëvendësim për proceset manual që përdoren aktualisht. Sistemi i ri po pilotohet aktualisht në zyrat e ATK-së në Prishtinë dhe do të implementohet edhe në zyrat tjera rajonale të ATK-së në prill të vitit 2013. Po ashtu, ATK-ja aktualisht po planifikon lëshimin automatik të lajmërimeve përkujtuese për taksapagues (përmes letres, mesazhit për deklaram elektronik dhe/ ose mesazhit SMS) të cilët nuk kanë bërë deklaramin elektronik dhe i kanë kaluar afatet e pagesës. Të dyja këto iniciativa janë të përfshira në planin gjithëpërfshirës të mbledhjes së detyruar që po zbatohet aktualisht.

Moratoriumi që ndalon ATK-në të veprojë me mbledhje të borxheve të ndërmarrjeve shoqërore tani ka përfunduar dhe pasi ATK-ja ka filluar të ndërmerr veprime të tilla kundër disa ndërmarrjeve që nuk janë planifikuar të privatizohen apo ti nënshtrohen procesit të likuidimit, me Agjencinë e Privatizimit është arritur marrëveshja që ata të përmbushin detyrimet e ndërmarrjes së tillë. Ratifikimi i kësaj marrëveshjeje megjithatë është për shkak të mungesës së Bordit të AKP-së. Po ashtu nuk ka ndonjë pengesë drejtë mbledhjes së detyruar në ndërmarrjet publike. ATK rishtazi ka krijuar një njësi të vogël në zyrën kryesore brenda njësisë së mbledhjes së detyruar për t'u fokusuar në mënyrë specifike në çështjet rreth borxheve tatimore të ndërmarrjeve shoqërore, publike dhe organizatave buxhetore.

ZK e ATK-së gjithashtu ka asistuar stafin e vet për mbledhje të tatimit përmes përfundimit të manualit për mbledhje dhe trajnimin përkatës (që plotëson dispozitat e mbledhjes në ligjon e administratës tatimore dhe procedurat dhe udhëzimin administrative që e shoqëron) përmes përgatitjes së broshurës për borxhlinjtë tatimor ku përfshihen opsionet e tyre nëse ata kanë ndonjë borxh për tatim dhe përmes programit të vazhdueshëm të vizitave të zyrave rajonale.

Edhe pse procesi drejt mbledhjes së borxheve tatimore është i madh megjithatë racionet e mbledhjes së borxheve janë ende të ulëta gjatë 2012, nën 60% dhe vlera totale e borxheve tatimore është e madhe (më tepër se 2% e totalit të mbledhjeve vjetore). Me fjalë tjera rritja prej €28,998,437 në borxhet e ATK-së në 2012 ka arritur deri 10% të totalit të mbledhjes vjetore gjatë vitit të njëjte fiskal.

Procedura e doganës kërkon që tatimi i aplikueshëm të vendoset para se të lëshohen mallrat. Kështu borxhet në përgjithësi gjenerohen me gjoba që i vihen importuesve. Një ndryshim i madh në procedurat e doganës, pas 2009, është fakti se importi nuk do të bllokohet më tej nëse gjobat nuk paguhen. Dogana do të transferojnë gjykatë e kjo gjë bën që përpjekjet për mbledhje të dobësohen. Në këtë mënyrë, në 2012, prej 2,421,823.86 Eurove të gjobave të vëna vetëm 307,466.44 Euro janë mbledhur.

Edhe nëse borxhet e doganës janë zero në 2012, mbledhja e borxheve tatimore prej ATK-së është ende në nivel në ulët edhe pse përpjekje të mëdha janë bërë në këtë drejtim që nga 2009.

Nota D

(ii) Efikasiteti në transferimin e tatimeve të arkëtuara në Thesar nga administrata e të hyrave

Procesi është i njëjte siç dokumentohet në vlerësimin e mëparshëm PEFA. Gjatë 2012 shumë banka komerciale kanë filluar t'i ofrojnë klientëve të tyre aftësinë për të paguar tatimin e tyre në mënyrë elektronike. Kjo ndodhë pas paraqitjes së suksesshme të e- deklarimit.

Nota A

(iii) Shpeshësia e bashkërendimit të plotë të llogarive ndërmjet vlerësimeve të tatimeve, mbledhjeve, borxheve të regjistruara dhe pranimeve nga Thesari

Procesi i njëjte sikurse dokumentohet në raportin vlerësues PEFA 2009. Bashkërenditja e të ardhurave nga bankat komerciale sikurse në rastin e ATK-së bëhet në baza ditore përderisa bashkërenditja e plotë me Thesarin bëhet në baza mujore. Bashkërenditja me Thesarin bëhet në ditën e katërt të muajit pasues.

Bashkërendimi i të ardhurave (të mbledhura prej doganës) me bankat komerciale dhe Thesarin përmes Bankës Qendrore janë bartur në baza ditore dhe bashkërendimi final bëhet çdo muaj brenda Thesarit. Raporti i të ardhurave është prezantuar në baza javore dhe mujore.

Nota A

PI-15	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Proporcioni i arkëtimit të bruto borxhit të tatimeve, që është përqindja e borxhit tatimor në fillim të vitit, i cili është arkëtuar gjatë atij viti fiskal.	Nota D (i) Proporcioni i mbledhjes së borxhit në vitet e fundit ishte nën 60% dhe totali i borxheve tatimore është shumë i madh (pra më tepër se 2% të totalit të mbledhjeve tatimore vjetore).	D+
(ii) Efektiviteti i transferit të tatimeve të arkëtuara në Thesar nga administrata e të hyrave.	Nota A (ii) Të gjitha të ardhurat tatimore paguhen drejtpërdrejte në llogarite e kontrolluara nga Thesari ose transferet në Thesar bëhen në baza ditore.	
(iii) Shpeshësia e barazimit të plotë të llogarive ndërmjet vlerësimeve tatimore, arkëtimeve, evidencave të borxheve dhe të pranimeve nga Thesari.	Nota A (iii) Bashkërendimi i plotë i vlerësimeve tatimore, mbledhjeve, borxheve dhe transfereve në Thesar bëhet së paku një herë brenda muajit, zakonisht në fund të muajit.	

3.4.4 PI-16 Parashikueshmëria e Disponueshmërisë së Fondeve për Zotim të Shpenzimeve

(i) Masa në të cilën parashikohet dhe monitorohet rrjedha e parasë së gatshme

Thesari bën monitorimin dhe ekzekutimin e buxhetit. Këtu përfshihen monitorimi i të hyrave dhe shpenzimeve, parashikimi i parasë së gatshme, menaxhimi i borxhit dhe ruan likuiditetin e buxhetit përmes menaxhimit të alokimeve gjatë vitit, me qëllim që të sigurohet se buxheti ekzekutohet brenda shumave të parasë së gatshme në dispozicion. Sipas Rregullës Financiare të Thesarit për fillimin e vitit të ri fiskal, të gjitha organizatat buxhetore duhet të përgatisin dhe të dorëzojnë në Thesar projeksionet e rrjedhës së parasë së gatshme. Rrjedhimisht, Thesari në muajin janar bën përpilimin e planit të rrjedhës së parasë në bazë të ndarjeve totale dhe bën azhurnizimin e atij plani në baza mujore dhe tremujore.

Thesari në vitin 2011 ka përgatitur një softuer për Planin e Rrjedhës së Parasë dhe udhëzimet shoqëruese janë publikuar në uebfaqen MeF-it¹¹. Ky softuer është një databazë në të cilin organizatat buxhetore paraqesin planin për zotimin e fondeve të planifikuara dhe të shpenzimeve, dhe i njëjti dorëzohet në Thesar. Ky plan pastaj shqyrtohet nga Divizioni i Menaxhimit të Parasë së Gatshme dhe përdoret për informimin e procesit të alokimit të fondeve në KFMIS

Nota A është e justifikuar.

(ii) Besueshmëria dhe horizonti i informatave periodike gjatë vitit për MDA-të në lidhje me kufijtë për zotimin e shpenzimeve

Parashikimi i rrjedhës së parasë, duke përfshirë përditësimet është i përgatitur në bazë të planit të përshkruar në PI 16 (i) më sipër, dhe shërben si bazë për alokimin e fondeve nga Thesari. LMFPP i mundëson organizatave buxhetore për të planifikuar rrjedhën e parasë për periudhën 12 mujore, brenda kufijve të ndarjeve buxhetore. Siç është kategoria e pagave dhe mëditjeve, që përbën një përqindje të madhe të buxhetit për organizatat buxhetore. Në mënyrë të ngjashme, nuk ka asnjë afat kohor të imponuar nga Thesari për zotimin e fondeve nga THV e bartura më tej, të cilat mund të zotohen deri në 12 muaj. Fondet e të THV të vitit aktual, kur depozitohet në të vërtetë dhe të regjistrohen në SIMFK, mund të kryhet në përputhje me kufijtë e ndarjes për pjesën e mbetur të vitit fiskal.

Tabela 13: Struktura e burimeve të financimit, 2010-2012

	Horizonti I zotimit	2010		2011		2012		Mesatare
		mln euro	%	mln euro	%	mln euro	%	
Grantet qeveritare	Deri ne 12 muaj	878.9	97.6%	964.2	97.8%	1,039.8	98.2%	97.9%
THV te bartura	Deri ne 12 muaj	2.5	0.3%	3.0	0.3%	2.1	0.2%	0.3%
THV aktuale	Deri ne 12 muaj varesisht nga	18.8	2.1%	19.2	1.9%	17.1	1.6%	1.9%
Total		900.2	100.0%	986.4	100.0%	1,059.0	100.0%	100.0%

Burimi: SIMFK

Nota A

¹¹Softueri për planifikimin e Cash Planit është publikuar në ueb faqen e MeF-it: <http://mf.rks-gov.net/sq-al/departamentet/departamentiithesarit/softveriperplaninekeshitdhetehyrave.aspx>

(iii) Shpeshhtësia dhe transparenca e përshtatjeve në alokimet buxhetore, që janë vendosur mbi nivelin e menaxhmentit të MDA-ve

Thesari, që menaxhon më të gjitha alokimet buxhetore, ka bërë ndryshime në alokimet buxhetore vetëm kur iniciohen dhe kërkohen nga organizatat buxhetore me anë të dorëzimit të përshtatjeve në planet e tyre të parasë së gatshme. Për organizatat buxhetore, çfarëdo ndryshimi në ndarjet buxhetore fillestare duhet të bëhet në përputhje me procedurat e procesit buxhetor të përcaktuara në LMFPP, ku janë të qartësuara mekanizmat e aprovimit të rregullimit të shpenzimeve të tilla si dhe prioritizimit të tyre.

Gjatë vitit 2012, ka pasur gjithsej 139 përshtatje buxhetore në mes të kategorive ekonomike që kanë pasur ndikim në ndarjet buxhetore me një total prej 41.5 milion euro.

Nota A

PI-16	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Masa në të cilën parashikohet dhe monitorohet rrjedha e parasë së gatshme	Nota A (i) Parashikimi i rrjedhës së parasë së gatshme përgatitet për vitin fiskal dhe azhurnohet çdo muaj në bazë të prurjeve dhe daljeve të parasë së gatshme.	A
(ii) Besueshmëria dhe horizonti i informatave periodike gjatë vitit për MDA-të në lidhje me kufijtë për zotim të shpenzimeve	Nota A (ii) MDA-të janë në gjendje të planifikojnë dhe të zotojnë shpenzimet për të paktën gjashtë muaj përpara, në përputhje me ndarjet buxhetore.	
(iii) Shpeshhtësia dhe transparenca e përshtatjeve në alokimet buxhetore, që janë vendosur mbi nivelin e menaxhmentit të MDA-ve	Nota A (iii) Përshtatjet e konsiderueshme në alokimet buxhetore gjatë vitit bëhen vetëm një apo dy herë në vit, dhe bëhen në mënyrë transparente dhe të parashikueshme.	

3.4.5 PI-17 Evidentimi dhe menaxhimi i balanceve të parasë së gatshme, borxhit dhe garancive

(i) Cilësia e evidentimit dhe raportimit të të dhënave për borxhin

Ky dimension nuk ka qenë i zbatueshëm në kohën kur është bërë vlerësimi PEFA në vitin 2009. Kosova ka siguruar qasje në financimin e jashtëm në formë të huamarrjes – afatgjate dhe afatshkurtër- në fillim të vitit 2010 përmes nxjerrjes dhe hyrjes në fuqi të Ligjit për Borxhin Publik. Gjithashtu, nga ajo periudhë, Thesari-Njësia për Menaxhimin e Borxheve, ka ngritur kapacitet e saj dhe tutje është përgjegjëse për menaxhimin e borxhit, regjistrimin dhe raportimin duke përdorur një softuer për menaxhim të borxhit (CS-DRMS).

Qeveria në bazë vjetore aprovon Strategjinë e Borxheve, dhe në parim vendos disa caqe, që po ashtu, i dërgohet edhe Parlamentit të Kosovës. Aktualisht borxhi total i qeverisë së Kosovës është 7.86% e BPV, prej të cilës 80% është borxh i jashtëm. Institucionet kryesore kreditore nga jashtë janë: FMN, BB dhe Banka Gjermane për Zhvillim. Huamarrja vendore kryesisht është bërë me bankat komerciale si dhe fondin pensional, përmes nxjerrjes së letrave me vlerë. Edhe në këtë periudhë vlerësimi, qeveritë komunale të Kosovës, ende nuk kanë shfrytëzuar në praktikë këtë formë të financimit përmes huamarrjes nga jashtë, duke pasur parasysh kufizimet e caktuara. Për të pasur të drejtë huamarrje komunat duhet të kenë së paku 2 vite/raporte vjetore të një-pasnjëshme me opinion të pakualifikuar nga auditimi. Këtë kriter, deri tani, e kanë plotësuar vetëm 2 komuna nga 38 gjithsej.

Thesari përmes Njësisë për Menaxhimin e Borxheve menaxhon të dhënat duke përfshirë: Borxhet/GDP, shuma e kreditit, norma e interesit, tarifa në zotimin e fondeve, tarifa në shërbime/menaxhim të kreditit, dënimet eventuale.

Të dhënat azhurnohen bashkërendohen dhe raportohen në baza mujore. Njëkohësisht kjo është edhe kërkesë nga marrëveshja me FMN – SBA- e cila kërkon barazim dhe raportim mujor të borxheve. Të dhënat e njëjta përdoren për përgatitjen e dokumentit vjetor që quhet Strategjia vjetore e borxheve. Thesari raporton te Ministri i Financave lidhur me një numër të caktuar të indikatorëve që kanë për qëllim monitorimin e qëndrueshmërisë në servisimin e borxhit si p.sh. borxhi/BPV, borxhi/të hyrat, borxhi/eksportin etj.

Portfolio qeveritar i borxheve është i limituar dhe relativisht i thjeshtë në strukturë. Procedurat aktuale të zbatuara nga Thesari për të menaxhuar, regjistruar dhe raportuar borxhet duken adekuate dhe nota është A.

Nota A

(ii) Shtrirja e bilanceve të qeverisë në para të gatshme

Sikurse edhe nga vlerësimi PEFA i vitit 2009, Qeveria ka të krijuar një Llogari të Vetme të Thesarit e cila përdoret për menaxhimin e të gjitha transaksioneve të Qeverisë dhe këto konsolidohen për çdo ditë. Prandaj si e tillë ky dimension vazhdon të jetë i notuar me A.

Nota A

(iii) Sistemet për kontraktimin e huave dhe për lëshimin e garancive

Ky dimension nuk ka qenë i aplikueshëm në vitin 2009. Parlamenti i Kosovës ka miratuar në dhjetor të vitit 2009 Ligjin për Borxhin Publik Nr. 03/L – 175 dhe ka hyrë në fuqi në vitin 2010. Përmes këtij ligji është krijuar mundësia e huamarrjes dhe dhënia e garancive për hua, për të paguar shpenzimet për marrjen e borxhit dhe për të paguar kryegjënë dhe interesin e Borxheve të saja Shtetërore.

Neni 3 i ligjit në mënyrë të qartë parasheh kriteret dhe qëllimin për të cilin shteti mund të hyjë në huamarrje. Gjithashtu neni 5 i ligjit përshkruan kufizimet në borxhin total që mund të merret: (1) gjatë vitit fiskal, dhe (2) shumën agregate të borxhit total që mund të mbetet i papaguar në vit. Garancionet trajtohen si borxh për qëllimet e matjes së borxhit total dhe për të përcaktuar limitet. Në asnjë rrethanë shuma totale e borxhit nuk mund të kalojë 40% të BPV. Korniza ligjore parasheh masat e posaçme për t'u rikuperuar nëse ky nivel tejkalohet.

Qeveria mund të lëshojë garancion për entitetet publike ose private që financojnë projekte infrastrukturore apo projekte që lidhen sektorin e ekonomisë dhe që kanë rëndësi strategjike për Kosovën.

Ministria e Financave është entiteti i vetëm qeveritar i autorizuar të hyjë në huamarrje në emër të shtetit apo të ofrojë garancione shtetërore për të. Ministri në kapacitetin e agjentit të autorizuar është përgjegjës për të gjitha negociatat, nënshkrimin e huave dhe dokumenteve për garantim. Qeveria e Kosovës, duke pasur parasysh objektivin parësor për ruajtjen e qëndrueshmërisë buxhetore dhe fiskale, ka punuar edhe në drejtim të adoptimit të një rregulle fiskale, e cila do të përcaktonte nivelin e deficitit buxhetor të Qeverisë, në linjë me limitin e përgjithshëm të borxhit ndaj BPV-së dhe me projeksionet afatmesme të rritjes ekonomike. Kësisoj më 29 Mars 2013, Qeveria i ka dërguar Kuvendin të Kosovës amendamentet në LFPP përmes të cilave ka krijuar një rregull fiskale. Elementi kryesor i kësaj rregulle është limiti prej 2% borxhit qeveritar karshi BPV, në bazë vjetore.

Sipas FMN-së, rregulla fiskale tenton të sigurojë që borxhi publik të mbetet në nivel apo më i ulët se 30% e BPV në periudhën afatgjatë. Gjithashtu ofron fleksibilitet për të reaguar ndaj dinamikës së ciklit biznesor¹²

Nota A

PI-17	Shpjegimi	Nota – M2
(i) Cilësia e regjistrimit dhe raportimit të të dhënave për borxhin	<p>Nota A</p> <p>(i) Regjistrat e borxhit të brendshëm dhe të jashtëm janë complete, të azhurnuara dhe të bashkërenduara në bazë mujore me të dhënat e konsideruara të integritetit të lartë. Raportet gjithëpërfshirëse të menaxhimit dhe ato statistikore (që mbulojnë shlyerjen e borxhit, stoqet dhe operacionet) prodhohen të pakten në çdo tremujor.</p>	A
(ii) Shtrirja e konsolidimit të balanceve të qeverisë në para të gatshme	<p>Nota A</p> <p>(ii) Të gjitha bilancet e parasë së gatshme kalkuloohen dhe konsolidohen në bazë ditore</p>	
(iii) Sistemet për kontraktim të huave dhe për lëshim të garancive	<p>Nota A</p> <p>(iii) Kontraktimi i huave dhe lëshimi i garancive nga qeveria NN bëhet në bazë të kriterëve transparente dhe caqeve fiskale, dhe gjithëherë aprovohet nga një entitet i vetëm përgjegjës qeveritar</p>	

3.4.6 PI-18 Efikasiteti i Kontrollit të Listës së Pagave

(i) Shkalla e integritetit dhe e bashkërendimit ndërmjet regjistrave të personelit dhe të dhënave për listën e pagave

Ndonëse nga vlerësimi i bërë PEFA në vitin 2009, Qeveria e Kosovës ka futur në përdorim një sistem të menaxhimit të informatave për resurset njerëzore (SIMBNJ), i cili menaxhohet dhe mirëmbahet nga Ministria e Administratës Publike (MAP), përdorueshmëria e këtij sistemi ka mbetur e limituar vetëm me 2-3 organizata buxhetore ku ky sistem është menduar të pilotohet. Për më tepër sistemi i zhvilluar nuk është kompatibil me ndryshimet legjislative (gradimet e reja dhe klasifikimet e vendeve të punës për shërbyesit civil) që kanë ndodhur

¹² FMN Raporti për vendin, 13/113, Maj 2013, fq.8

me nxjerrjen e dy ligjeve bazë që është Ligji për Shërbyesit Civil si dhe Ligji për pagat e Shërbyesve Civil të hyrë në fuqi në vitin 2013, si dhe legjislacionin përcjellës sekondar. Ky sistem vjen si shtesë ndaj veglave që stafi në MAP (Departamenti për Administrimin e Shërbyesve Civil) ka aktualisht në përdorim siç janë tabelat e Excel etj.

Përveq menaxhimit të resurseve MAP bën menaxhimin dhe mirëmbajtjen edhe të listës së pagave. Ndërkaq që të dyja nuk janë të lidhura dhe nuk komunikojnë në mënyrë automatike me njëra tjetrën.

Ndonëse zhvillimi i sistemit për menaxhimin e resurseve njerëzore në dukje paraqet një progres të arritur që nga vlerësimi i fundit PEFA, mos-hyrja në funksion e tij nga ana e OB-ve, zbehë progresin. Për më tepër OB-të dhe vetë MAP ka vazhduar në mënyrë duale të përdorë veglat e mëhershme të regjistrimit të të dhënave për resurset (siç janë tabelat Excel) si dhe sistemin e ri të zhvilluar, duke treguar qartë jo besueshmërinë në sistemin e zhvilluar.

Kësisoj të përkrahur nga Banka Botërore, MAP, përmes një tenderi të hapur, ka përzgjedhur në fillim të vitit 2013, një kompani që do të funksionalizojë sistemin aktual të menaxhimit të resurseve, me qëllim që ta bëjë atë të përdorshëm dhe të bëjë integrimin automatik të tij me listën e pagave. Mbetet të shihet si do të dizajnohet tutje ky proces.

Deri atëherë, secila OB menaxhon ndaras të dhënat e personelit nga lista e pagave duke lënë të hapur mundësinë për mospërputhje në mes të dhënave në të dy databazat e ndara, pavarësisht faktit se të dhënat përgjithësisht tregojnë se regjistri i personelit azhurnohet rregullisht dhe informatat reflektohen në listën e pagave.

Nota D

(ii) Përshtatshmëria kohore e ndryshimeve në regjistrat e personelit dhe në listën e pagave

OB-të përgjithësisht respektojnë procedurat e përgjithshme për menaxhim të ndryshimeve të regjistrat të personelit dhe listës së pagave. MAP mbledhë listat e personelit nga të gjitha organizatat buxhetore deri në datën 11 të çdo muaji. Deri më 18 të çdo muaji, këto të dhëna futen në databazën e listës së pagave. Ndërmjet datës 20 dhe 23 të çdo muaji, lista e pagave kalkulohet dhe përgatiten listat e pagesave. Deri më datën 23 të çdo muaji, Thesarit i ofrohet lista finale e pagave për të procesuar pagesën e pagave. Ndryshimet eventuale që janë paraqitur pas mbylljes së listës së pagave merren parasysh gjatë periudhës së ardhshme të pagesave – muajin vijues. Pasi që organizatat buxhetore azhurnojnë listën e pagave për çdo muaj, para ekzekutimit të listës së pagave, ndryshimet bëhen në kohën e duhur dhe përshtatjet retroaktive janë jodomethënëse. Nga fatura totale bruto e pagave për vitin 2012 që është 406,553,481.60 Euro shuma totale e pagesave retroaktive është 1,406,544.64 Euro ose 0.34%.

Sikurse edhe në vitin 2009, kur është bërë vlerësimi i fundit PEFA, fakti që situata nuk ka ndryshuar në aspektin integritetit të dy sistemeve të menaxhimit të pagave dhe atij të personelit, krijon dyshime në efikasitetin kohor të përcjelljes së ndryshimeve me kohë, nga njëri sistem tek tjetri, dhe rrjedhimisht e justifikon të njëjtën notë sikurse në 2009.

Nota B

(iii) Kontrollat interne të ndryshimeve në regjistrat e personelit dhe në listat e pagave

Procedurat e kontrollit të brendshëm në të dhënat e personelit (siç janë dhënia e avanseve, pushimi mjekësor, pushimi i lindjes etj.), dhe kontrolli në inkuorporimin e tyre në listën e pagave janë të të ngjashme me ato që kanë qenë në vitin 2009 kur është bërë vlerësimi ifundit PEFA.

Ndryshimet në të dhënat e personelit zakonisht përcillen brenda OB-së (te personat përkatës) për autorizim dhe konfirmim nga zyrtari për burime njerëzore brenda (në shumicën e rasteve). Departamentit të Administratës në secilën OB. Të gjitha ndryshimet në të dhënat e personelit regjistrohen në një databazë që në shumicën e rasteve është një tabelë Excel (në mungesë të një databaze gjithëpërfshirëse për menaxhimin e resurseve njerëzore), me ç'rast është sfiduese që të mundësohet një gjurmë e auditimit dhe të sigurohet se të dhënat e regjistruara mund të kontrollohen dhe gjurmohen te ata që kanë futur dhe regjistruar ato.

Para datës 11 të çdo muaji, ndryshimet në të dhënat e personelit dërgohen në MAP për inkuorporim në listën e pagave. Inkuorporimi i këtyre të dhënave është punë që kërkon angazhim pasi që ato futen manualisht në sistem nga Departamenti për Administrimin e Shërbyesve Civil në MAP, ku mundësia për gabime dhe vonesa është e madhe.

Pas kësaj në parim, zyrat e personelit në OB verifikojnë listën e pagave sipas mënyrës që MAP e ka përpiluar si dhe e krahason me regjistrat e personelit – nëse ndryshimet përkatëse janë inkuorporuar. Për më tepër, fatura e pagave është e prodhuar çdo muaj për të gjithë punëtorët dhe qarkullohet në mes tyre për nënshkrim si formë e kontrollit nga secili punëtorë, para se ajo të procesohet nga MAP te Thesari për ekzekutim.

Edhe pse në pamje të parë duket se këto format e kontrollit funksionojnë si duhet, raporti i ZAP për pasqyrën e konsoliduar financiare të qeverisë për 2011 (fq. 31) nënvizon faktin se “janë identifikuar një numër sfidash në çështjet e administrimit të personelit dhe shumica sosh janë të lidhura me rekrutimin si dhe mirëmbajtjen dhe azhurnimin e të dhënave të personelit”. Këto të gjetura janë një indikator i ekzistencës së parregullsisve në OB individuale në ndryshimet/amandamentimet e regjistrave të personelit dhe të listës së pagave, pavarësisht faktit se rregullat e qarta ekzistojnë.

Për më tepër një çështje që vazhdon të mbetet sfiduese nga PEFA 2009 është mungesa e kontrollit buxhetor gjatë procesimit të listës së pagave.

Duke qenë se sistemi i listës së pagave në MAP (deri në fund të vitit 2012) nuk ka pasur të vendosur lidhje automatike me sistemin e ekzekutimit të pagesave në Thesar¹³(Freebalance), MAP përmes formave të tjera të komunikimit ika dorëzuar Thesarit në Ministri të Financave listën me llogarinë mujore të pagave, pa kontrolluar nëse shumata totale e faturuar e pagave mujore i përgjigjet alokimeve në linjat buxhetore. Thesari në Ministrinë e Financave ka gjetur në mënyrë të vazhdueshme raste kur fatura mujore e pagave të dërguara nga OB-të në MAP, është dorëzuar nga kjo e fundit (MAP), duke tejkaluar alokimet dhe rrjedhimisht është dashur të bllokojë këto pagesa. Kësisoj në mungesë të një kontrolli nga MAP janë krijuar rrethana kur është dashur të inicohen alokime të parakohshme me qëllim të ekzekutimit të pagesave në kohë. Kjo pastaj shkakton minuse, për muajt në vijim, në kategorinë ekonomike të pagave, sidomos për dy sektorë ku ky problem është i vazhdueshëm: arsimit dhe shëndetësia.

Sistemi i listës së pagave përveç se duhet të lidhet në mënyrë automatike me sistemin për menaxhimin e resurseve (siç përshkruan në dimension i) me qëllim të zvogëlimit të mundësive për gabime dhe vonesa, përmes

¹³Në shkurt 2013 ka filluar për herë të parë të testohet aprovimi i listës së pagave për pagesë në mënyrë automatike nga Thesari duke vendosur kështu një lidhje automatike me listën e pagave, e cila megjithatë mbetet të shihet si do të funksionojë.

një projekt të mbështetur, po ashtu nga BB, do të lidhet edhe me Thesarin si dhe do të bëhen modifikime substanciale që ky sistem të mbështesë kërkesat e reja të dalta nga legjislacioni që ka hyrë në fuqi në 2013. Kjo mbetet të vlerësohet në të ardhmen.

Bazuar në gjendjen aktuale ndonëse kontrollet e brendshme për ndryshime në listën e pagave dhe regjistrin e personelit ekzistojnë, procesi megjithatë shoqërohet me numër parregullsish siç janë sqaruar në tekstin më lartë.

Nota D

(iv) Ekzistenca e auditimeve të listës së pagave për të identifikuar mangësitë në kontrolle dhe/apo punëtorët fantazmë

Zyra e Auditorit të Përgjithshëm ka zhvilluar auditimin e fundit të listës së pagave në vitin 2007 dhe 2008 i cili është theksuar edhe në vlerësimin e fundit PEFA të kryer në vitin 2009. ZAP në mungesë të kapaciteteve nuk është duke praktikuar auditime të rregullta periodike të sistemit të listës së pagave.

Mirëpo në vend të saj, ZAP ka kryer një studim të listës së pagave që është bërë në kuadër të auditimit të rregullsisë së pasqyrave financiare vjetore (2011) të MAP, e cila menaxhon dhe mirëmban listën e pagave. Ndërsa gjetjet kryesore të këtij studimi janë pjesë e raportit të auditimit të pasqyrës së konsoliduar financiare të qeverisë për vitin 2011.

Nga raporti i publikuar i ZAP në vitin 2012 (fq.30) e gjetura kryesore ka qenë fakti se 26 OB gjatë vitit 2011 kanë kryer pagesa jashtë listës së pagave, duke i procesuar ato direkt përmes sistemit të ekzekutimit të pagesave në Thesar (SIMFK). Këto shuma, sipas ZAP, u janë paguar i) punonjësve që marrin një pagë të rregullt përmes sistemit të listës së pagave, ii) personave të angazhuar përkohësisht për të kryer një punë, dhe iii) për shërbime afariste. Sipas ZAP kjo praktikë tregon se sistemi i listës së pagave nuk po përdoret si duhet dhe se këto pagesa jashtë listës së pagave nuk janë transparente.

Nota C

PI-18	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Shkalla e integritimit dhe e bashkëndimit ndërmjet regjistrave të personelit dhe të dhënave për listën e pagave	Nota D (i) Integriteti i listës së pagave dëmtohet në masë të madhe nga mungesa e regjistrave të plotë të personelit dhe bazës së të dhënave të personelit, ose mungesa e barazimit ndërmjet tri listave.	D+
(ii) Përshtatshmëria kohore e ndryshimeve në regjistrat e personelit dhe në listën e pagave	Nota B (ii) Ndodhin tre muaj vonesa në azhurnimin e ndryshimeve të të dhënave të personelit dhe listës së pagave, mirëpo ka të bëjë vetëm me një pjesë të vogël të ndryshimeve. Nganjëherë bëhen edhe ndryshime retroaktivë	
(iii) Kontrollet interne të ndryshimeve në regjistrat e personelit dhe në listën e pagave	Nota D	

	(iii) Kontrolli ndryshimit të të dhënave është i mangët dhe lejon gabime në pagesa	
(iv) Ekzistenca e auditimeve të listës së pagave për të identifikuar mangësitë në kontrolle dhe/apo punëtorët fantazmë	Nota C (iv) Gjatë tri viteve të fundit janë bërë auditime dhe shqyrtime të pjesërishtme të listës së pagave.	

3.4.7 PI-19 Konkurrenca, vlera për para dhe kontrollet në prokurim

(i) Transparenca, gjithëpërfshirja dhe konkurrenca në kornizën ligjore dhe rregullatorë të prokurimit

Që nga vlerësimi i PEFA-s në vitin 2009, korniza ligjore dhe rregullatore për prokurimin publik ka shënuar përmirësime të konsiderueshme. Më 1 dhjetor 2010, ka hyrë në fuqi ligji i ri. Megjithatë, ligji shihej si i mangët në sigurimin e transparencës adekuate dhe llogaridhënies së procesit të prokurimit. Më pas, një numër i amendamenteve u miratuan në formën e Ligjit për Prokurim Publik Nr 04/L-042 (LPP) të datës 29 gusht 2011, e cila e radhitë atë më afër me direktivat e prokurimit të BE-së.

Vlerësimi më i fundit fiduciar i vendit, i kryer nga Banka Botërore në mars 2012, raporton që LPP aktual "ka pasqyruar në mënyrë adekuate parimet kryesore të një sistemi të shëndoshë të prokurimit publik dhe ishte në përputhje me praktikën e mira ndërkombëtare në prokurimin publik (faqe vii)".

Më tej, Komisioni i BE-së vlerëson në raportin e progresit 2011 për Kosovën se "një version i ri i ligjit, i miratuar në gusht 2011 ka adresuar shumicën e mangësive të ligjit të mëparshëm dhe ka rritur në mënyrë të konsiderueshme përputhshmërinë me standardet e BE-së" (faqe 37), megjithëse "në përgjithësi, legjislacioni i prokurimit nuk është ende në përputhje me standardet evropiane" (faqe 38).

Tabela në vijim paraqet elementet kyçe të sistemit të prokurimit siç është vlerësuar në përputhje me standardin e PEFA-s.

Tabela 14: Përfshirja e elementeve të listuara në kuadrin ligjor të prokurimit

1. Sistemi i prokurimit i organizuar në mënyrë hierarkike dhe precedenca është themeluar në mënyrë të qartë	PO	Kuadri aktual përbëhet nga legjislacioni primar në formë të LPP-së, Nr 04/L-042, i cili ka hyrë në fuqi në vitin 2011 dhe legjislacionit sekondar, duke përfshirë rregulloret e prokurimit publik dhe udhëzimet operacionale për prokurim publik të shkurtit të vitit 2012.
2. Të dhënat e prokurimit janë lirisht dhe lehtësisht të arritshme për publikun	PO	LPP u botua në Gazetën Zyrtare pas shpalljes së tij. Përveç kësaj, tërë korniza legjislative është publikuar në faqen e internetit të KRPP-së http://krpp.rks-gov.net dhe është në dispozicion për publikun.
3. Korniza ligjore zbatohet për të gjitha prokurimet e ndërmarrja duke përdorur fondet e qeverisë	PO	Sipas Nenit 2 të LPP, kuadri ligjor zbatohet për aktivitetet e prokurimit të të gjitha autoriteteve publike, operatorët e shërbimeve publike dhe ndërmarrjet publike, duke përfshirë ekzekutivin qendror, rajonal, komunal ose lokal, institucionet legjislative, rregullative, publike-administrative ose institucionet gjyqësore. LPP zbatohet për të gjitha prokurimet mbi vlerën prej 1000 euro.

4. Bërja e metodës së hapur konkurruese të prokurimit si metodë e parazgjedhur e prokurimit dhe përcaktimi në mënyrë të qartë i situatave në të cilat metoda të tjera mund të përdoren dhe si do të justifikohet kjo	Jo	LPP, Pjesa II, Kapitulli II parashikon llojet dhe zbatueshmërinë e procedurave të prokurimit, duke përfshirë procedurat e hapura dhe të kufizuara (neni 33); procedurën e negociuar pas publikimit të njoftimit të kontratës (neni 34); procedurën e negociuar pa publikimin e njoftimit të kontratës (neni 35); procedurat e kuotimit të çmimeve (neni 36); procedurat për vlerë minimale (neni 37); kontratat publike kornizë (neni 38); dhe kontratat për konkurs të projektimit (nenet 73-80). LPP-ja nuk përcakton procedurën e hapur si metodë e parazgjedhur e prokurimit dhe autoritetet kontraktuese mund të zgjedhin në mes të procedurave të hapura dhe të kufizuara pa nevojë për justifikim. Megjithatë, përdorimi i procedurave të negociuara dhe i metodës së kuotimit të çmimeve i nënshtrohet autorizimit të veçantë të përshkruar në nenet 34-37.
5. Sigurimi për qasjen të publikut në të gjithë informacionin e prokurimit në vijim: planet qeveritare të prokurimit, mundësitë e ofertimit, dhënie të kontratave, si dhe të dhënat për zgjidhjen e ankesave të prokurimit.	PO	LPP, Pjesa II, Kapitulli III parashikon rregullat mbi reklamimin dhe transparencën.
6. Sigurimi për një proces të pavarur administrativ për shqyrtimin e prokurimit, për trajtimin e ankesave të prokurimit nga pjesëmarrësit përpara nënshkrimit të kontratës.	PO	Organi Shqyrtues i Prokurimit është një organ i pavarur për shqyrtim administrativ. Ky është institucioni përgjegjës për administrimin dhe trajtimin e ankesave të prokurimit publik, ndërsa LPP, Titulli IX parashikon procedurat për shqyrtim të ankesave rreth prokurimit.

Burimi: KLPP

Nota D

(ii) Përdorimi i metodave konkurruese të prokurimit

Në vitin 2012 janë dhënë 12,045 kontrata të prokurimit publik me vlerë të përgjithshme prej 507,863,303.89 euro. Kontratat me konkurrencë të hapur kanë përbërë 84% të vlerës totale të kontratave, ndërsa përdorimi i procedurave të negociuara, sidomos ato pa publikimin e njoftimit të kontratës, kanë arritur në gati 11% (shih tabelën më poshtë). Pjesa e mbetur përfshin kontratat që janë negociuar pas publikimit të njoftimit të kontratës, me kuotim të çmimeve dhe kontratat me një vlerë minimale nën 1,000 euro.

Krahasuar me PEFA 2009, numri i kontratave të shpërblyera me metoda më pak konkurruese¹⁴ka rënë për rreth 3%. Ky zhvillim u vu re edhe nga Zyra e Auditorit Gjeneral në raportin vjetor të auditimit të pasqyrave financiare të konsoliduara të Qeverisë 2011 (faqe 25)¹⁵.

Pavarësisht faktit se ka rënë në vlerë dhe numri i kontratave të dhëna me metoda më pak konkurruese, justifikimi/arsyeshmëria për përdorimin e tyre mbetet një çështje për konsiderim.

Nuk është gjetur të ekzistojnë të dhëna për numrin e kontratave të dhëna me metoda më pak konkurruese dhe vlerat e tyre, në të cilat është dhënë justifikimi/arsyetimi i duhur. Që nga viti 2012, me ndryshimet në Ligjin e Prokurimit Publik, kompetenca dhe përgjegjësia për iniciimin dhe përdorimin e metodave më pak konkurruese është decentralizuar te autoritetet kontraktuese, pa kërkuar aprovim nga një nivel më i lartë/qendror, siç ka

¹⁴Negociuar pas publikimit të njoftimit të kontratës, e negociuar pa publikim të njoftimit të kontratës, me kuotim të çmimeve dhe me procedurat e vlerës minimale

¹⁵Zyra e Auditorit Gjeneral(2012). Raporti vjetor i auditimit për vitin 2011

qenë rasti para këtij ndryshimi. Kësisoj, e vetmja kërkesë ligjore, për autoritetet kontraktuese aktualisht është të njoftojnë Komisionin Rregullativ të Prokurimit Publik (KRPP) në qendër, në lidhje me prokurimet dhe metodën e përdorur, ndërkaq që mbetet me KRPP-në, për ato raste kur konsiderohet se nuk ka arsyeshmëri të mjaftueshme, të kërkojë të dhëna shtesë, pa ndonjë kompetencë të shtuar. KRPP nuk mban nga ana e saj të dhëna në lidhje me numrin e rasteve për të cilat ka kërkuar të dhëna shtesë, karakterin e të dhënave apo nëse këto të dhëna kanë pasur lidhje direkte me arsyeshmërinë e pamjaftueshme për përdorimin e metodave më pak konkurruese. Të dhënat e tilla vështirë se mund të gjenden edhe në nivel të autoriteteve kontraktuese.

Tabela 15: Kontratat e dhëna nga autoritetet kontraktuese dhe procedurat e përdorura gjatë vitit 2012

VLERA E KONTRATAVE TË NËNSHKRUARA NË BAZË TË PROCEDURAVE TË PROKURIMIT (€)		
Lloji i procedurës:	Vlera e kontratave 2012	Vlera e kontratave 2012 si %
Procedura e hapur	426,605,842.24	84%
Procedura e kufizuar	0.00	0.00%
Konkurrenca për projektim	1,193,137.72	0.2%
Negociuar pas publikimit të njoftimit për kontratë	507,289.75	0.09%
Negociuar pa publikim të njoftimit për kontratë	53,035,295.31	10.44%
Kuotim i çmimeve	24,124,914.80	4.75%
Procedura me vlerë minimale	2,396,824.07	0.47%
Total:	507,863,303.89	100%

Burimi: Raporti vjetor i punës së KRPP-së për vitin 2012

Nota D

(iii) Qasja e publikut në informata për prokurimin që janë complete, të besueshme dhe në kohë

Plani qeveritar i prokurimit

LPP, neni 39 kërkon që njoftimi indikativ i prokurimit të përgatitet nga çdo autoritet kontraktues që ka për qëllim dhënie, gjatë periudhës së ardhshme 12 - mujore, të një ose më shumë kontratave për furnizim, shërbime ose punë, që kanë një vlerë të parashikuar, vetëm apo në agregat, prej 500,000 Euro. Njoftimi i tillë paraprak duhet të përgatitet sa më shpejt të jetë e mundur pas fillimit të vitit fiskal.

Aktualisht, sistemi i publikimit të prokurimit nuk jep ndonjë informacion mbi mundësitë kontraktuese të ardhshme.

Mundësitë e tenderimit

Sipas nenit 42 të LPP-së të gjitha autoritetet kontraktuese janë të detyruara t'i publikojnë dokumentet e prokurimit, duke përfshirë njoftimet e kontratës dhe njoftimet për dhënie të kontratës. Një informacion i tillë

është në dispozicion nga publikimet e medias dhe është postuar rregullisht në faqen e internetit të Komisionit Rregullativ të Prokurimit Publik (KRPP), e cila përfaqëson sistemin e centralizuar elektronik të informacionit.

Dhënia e kontratave

Dhënia e kontratave për të gjitha llojet dhe procedurat e prokurimit bëhet publike në së paku një medium të shkruar (gazeta me tirazhin më të madh në vend); në faqen zyrtare të internetit të Komisionit rregullativ të Prokurimit Publik (KRPP): http://krpp.rks-gov.net/Default.aspx?PID=Notices&LID=1&PCID=-1&CtlID=SearchNotices&ind=1&PPRCMenu_OpenNode=63.

Të dhënat lidhur me zgjidhjen e ankesave

Të gjitha vendimet mbi zgjidhjen e ankesave janë në dispozicion në faqen e internetit të OSHP-së: <http://oshp.rks-gov.net/>

Duke pasur parasysh se tre prej elementeve kyçe të informacionit të prokurimit janë të plota dhe janë bërë publike në faqet zyrtare të qeverisë, nota B është e justifikuar.

Nota B

(iv) Ekzistenca e një sistemi të pavarur administrativ për ankesa rreth prokurimit

Organi Shqyrtues i Prokurimit (OSHP) është një organ i pavarur administrativ për shqyrtim, përgjegjës për shqyrtimin e ankesave lidhur me procesin e prokurimit publik. OSHP është themeluar me vendim të Kuvendit të Kosovës në vitin 2008.

Në vitin 2012, OSHP-ja ka marrë 379 ankesa nga operatorët ekonomikë, nga të cilat 331 janë shqyrtuar, 19 janë refuzuar për shkak të mos-pajtueshmërisë së tyre me afatin ligjor, 25 janë tërhequr nga operatorët ekonomik para se shqyrtimi i tyre të ketë filluar, dhe 4 ishin jashtë kompetencave të OSHP-së.

Nga 331 ankesa të shqyrtuara, 174 janë miratuar në favor të autoriteteve kontraktuese, 102 janë kthyer për rievlerësim tek autoritetet kontraktuese, dhe në 55 raste OSHP ka anuluar tërësisht aktivitetin e prokurimit dhe ri-tenderimi ishte këshilluar nga autoritetet përkatëse.

Tabela e mëposhtme përshkruan shkallën në të cilën OSHP plotëson kriteret e PEFA-s për një organ të pavarur të ankesave rreth prokurimit.

Tabela 16: Institucioni për shqyrtim të ankesave dhe plotësimi i kriterëve

Kriteret		Komentet
Organi shqyrtues përbëhet nga profesionistë me përvojë, të familjarizuar me kuadrin ligjor të prokurimit, dhe përfshin anëtarë që vinë nga sektori privat, shoqëria civile dhe qeveria.	Jo	OSHP përbëhet nga kryetari dhe pesë anëtarë të Bordit që emërohen për afat prej pesë vitesh. Secili anëtar i OSHP propozohet nga Qeveria dhe emërohet nga Kuvendi në bazë të rekomandimit të bërë nga një organ përzgjedhës i pavarur i themeluar nga Kuvendi. Anëtarët e Bordit shërbejnë si një panel shqyrtues. Në përputhje me kriteret e emërimit secili anëtar i Bordit ka një diplomë në drejtësi, i plotëson kriteret për t'u emëruar si gjykatës; ka një minimum prej tre vjet përvojë profesionale në fushën ligjore. Megjithatë, siç vërehet në raportin

		<p>e Bankës Botërore¹⁶ (faqe 18) "përfaqësues të sektorit privat dhe të komunitetit të zbatimit të ligjit kanë ngritur shqetësime se vendimet dhe emërimet e anëtarëve të Bordit rishikues të prokurimit nuk ishin transparente sa duhet".</p> <p>OSHP-ja ka 7 ekspertë të brendshëm të cilët kontribuojnë me ekspertizën e tyre në procesin e shqyrtimit dhe administrimin e nëpunësve civilë. OSHP-ja ka gjithashtu 12 ekspertë në dispozicion në bazë të nevojave.</p> <p>Ndonëse kërkesat ligjore në lidhje me përbërjen e bordit janë të plotësuara, sektori privat dhe shoqëria civile nuk janë të përfaqësuar në bord.</p>
Organi Shqyrtues i Prokurimit nuk është i përfshirë në ndonjë kapacitet në transaksionet e prokurimit ose në procesin që çon në dhënien e vendimit të kontratës	Po	Asnjë prej anëtarëve të OSHP-së që shërbejnë në panelet shqyrtuese nuk mbajnë pozita të tjera qeveritare në nivel qendror ose komunal.
Institucioni për shqyrtim të ankesave nuk ngarkon tarifa që ndalojnë qasjen nga palët e interesuara	Jo	<p>Sipas nenit 118 të LPP, të gjithë ankuesit duhet të paguajnë një tarifë të ankesave në OSHP në vlerë prej 500 eurosh, së bashku me paraqitjen e një ankese. OSHP do të refuzojë ankesën nëse ajo nuk shoqërohet me tarifën e paguar. Taksa i rimburohet parashtruesit të ankesës kurdo që OSHP miraton ankesën si të bazuar.</p> <p>Pagesa prej 500 euro për parashtrim të ankesave mund të konsiderohet penguese për kontratat me vlerë të ulët. Banka Botërore ka rekomanduar në mënyrë specifike që Qeveria mund të ketë nevojë të rishikojë nenin 118 në mënyrë për të ulur tarifën prej 500 euro për paraqitjen e një ankese, veçanërisht për kontratat me vlerë të ulët (Vlerësimi fiduciar i vendit 2012, faqe 19).</p>
Organi shqyrtues i ankesave ndjek proceset për dorëzimin dhe zgjidhjen e ankesave që janë të përcaktuara në mënyrë të qartë dhe në dispozicion të publikut.	Po	Procesi i shqyrtimit të ankesave, duke përfshirë edhe dorëzimin dhe zgjidhjen e ankesave, është përcaktuar në hollësi në "Rregulloren e Punës së Organit Shqyrtues të Prokurimit Publik të Kosovës", botuar në faqen e internetit të OSHP-së: http://oshp.rks-gov.net/repository/docs / Rules_of_the-prb.pdf
Organi për shqyrtim të ankesave ushtron autoritetin për të pezulluar procesin e prokurimit	Po	<p>Neni 112 i LPP parasheh që "përveç nëse dhe derisa paneli shqyrtues nuk merr një vendim tjetër, me shkrim, parashtrimi i ankesës automatikisht e obligon autoritetin kontraktues që të pezulloj zbatimin e aktivitetit të prokurimit me të cilin ka të bëjë ankesa në fjalë".</p> <p>Nëse kërkohet nga autoriteti kontraktues, Kryetari i OSHP mund të lëshojë një urdhër për heqjen e pezullimit automatik nëse, pas marrjes parasysh të pasojave të mundshme, Kryetari vendos se pasojat negative të pezullimit të tillë i tejkalojnë përfitimet. Para çdo veprimi, ankuesit do t'i jepet mundësia që të paraqesë argumentet me shkrim të Kryetari lidhur me atë pse pezullimi nuk duhet të hiqet.</p>
Institucioni për shqyrtim të ankesave nxjerr vendimet brenda afatit kohor të specifikuar në rregullat/rregulloret	Po	Afati për shqyrtimin e ankesave dhe vendimeve është specifikuar në LPP dhe Rregulloret e punës së OSHP-së. Sipas nenit 117 të LPP, OSHP do të nxjerrë vendimin e tij përfundimtar brenda 15 ditëve pas kalimit të afateve për të siguruar ndonjë informacion shtesë siç lejohet nga LPP. Në raste të ndërlikuara, afati mund të zgjatet edhe për 20 ditë të tjera.

¹⁶Vlerësimi fiduciar i shtetit, Banka Botërore, Mars 2012

		Këto afate konsiderohet që kryesisht janë respektuar.
Institucioni për shqyrtim të ankesave nxjerr vendime që janë të detyrueshme për të gjitha palët (pa penguar qasjen e mëvonshme pranë një autoriteti të jashtëm të lartë)	Po	Vendimet e OSHP-së janë administrativisht përfundimtare dhe detyruese. Në vitin 2012, disa autoritete kontraktuese nuk i kanë respektuar vendimet KRPP ka lëshuar dënime në vlerë prej 10,000 eurosh. Në përputhje me nenin 119 të LPP, nëse parashtruesi i ankesës mendon se vendimi përfundimtar ose konstatimi i OSHP-së është në kundërshtim me faktet ose me këtë ligj, parashtruesi i ankesës mund të kërkojë nga Gjykata Supreme shqyrtimin e vendimit.

Nota D

PI-19	Përshkrimi	Nota – M2
(i) Transparenca, gjithëpërfshirja dhe konkurrenca në kuadrin ligjor dhe rregullativ të prokurimit	Nota B (i) Korniza ligjore përmbush katër ose pesë nga gjashtë kërkesat e përmendura.	C
(ii) Përdorimi i metodave konkurruese të prokurimit	Nota D (ii) Kur kontratat janë dhënë me metoda të tjera përveç konkurrencës së hapur, ato janë justifikuar në përputhje me kërkesat ligjore për më pak se 60% të vlerës së kontratave të dhëna, OSE të dhëna të qëndrueshme nuk janë në dispozicion.	
(iii) Qasja e publikut në informacion të prokurimit që është i plotë, i besueshëm dhe në kohë	Nota B (iii) Të paktën tre elemente kryesore të elementeve të informacionit të prokurimit janë të plota dhe të besueshme për njësitë e qeverisjes që përfaqësojnë 75% të operacioneve të prokurimit (sipas vlerës) dhe vihen në dispozicion të publikut përmes mjeteve të përshtatshme.	
(iv) Ekzistenca e një sistemi të pavarur administrativ të ankesave të prokurimit.	Nota D (iv) Sistemi i ankesave të prokurimit nuk plotëson kriteret (i), (ii) dhe një kriter nga kriteret tjera	

3.4.8 PI-20 Efektiviteti i kontrolleve të brendshme për shpenzimet jopaga

(i) Efektiviteti i kontrolleve të brendshme për shpenzimet jopaga

Funksioni i kontrollit të brendshëm të financave publike është i definuar me Ligjin për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (LMFPP) dhe me Rregullat Financiare të Thesarit, dhe i njëjti është i elaboruar në dokumentin e politikave të KBFP. Në kuadër të Thesarit, është e themeluar Njësia Qëndrore Harmonizuese për Menaxhim Financiar dhe Kontroll.

Baza për kontroll të brendshëm financiar ofrohet edhe nga sistemi informativ menaxhial financiar (SIMFK):

- Së pari, ekziston kontrolli në nivelin kur buxheti alokohet për secilën Organizatë Buxhetore;
- Së dyti, ekziston kontrolli në nivelin e alokimit të fondeve, që duhet të jenë në pajtim me ndarjet buxhetore;
- Së treti, ekziston kontrolli në fazën e zotimit ku sigurohet vetëm shpenzimi i fondeve të alokuara. Sistemi kontrollon zotimet për të siguruar se ato janë brenda ndarjes buxhetore dhe nuk lejon zotim të fondeve të paalokuara;
- Në fund, fondet duhet të zotohet para fillimit të procesit të prokurimit, e që është sistem i katërt i kontrollit për menaxhimin e shpenzimeve publike.

Përdorimi i mirë i zotimeve parandalon grumbullimin e detyrimeve të papaguara në fund të vitit (PI-4). Kontrolli i zotimeve për shpenzimeve është i vendosur në aspektin procedural dhe në atë teknik.

Pavarësisht avancimit të sistemit të kontrollit nga ana e Thesarit, Organizatat Buxhetore në bazë të raporteve të tyre dëshmojnë se Organizatat Buxhetore nuk respektojnë në plotni Rregullat dhe Procedurat Financiare. Si rrjedhim, ka raste të faturave të papaguara që rezultojnë si rezultat i kontrolleve të brendshme të pamjaftueshme dhe pjesërisht si çështje prioritizimi. Kjo justifikon notën B që nuk paraqet ndonjë përmirësim në krahasim me vitin 2009.

Nota B

(ii) Gjithëpërfshirja, relevanca dhe të kuptuarit e rregullave/procedurave të tjera të kontrollit të brendshëm

Korniza për procedurat e kontrollit intern është përcaktuar në legjislacionin e aplikueshëm vendor. Regjimi i kontrollit intern është gjithëpërfshirës dhe jashtëzakonisht relevant, me harmonizim ndërmjet legjislacionit, legjislacionit sekondar dhe aplikimit të SIMFK (përfshirë këtu procedurat dhe manualët që zhvillohen dhe modifikohen vazhdimisht). Organizatat buxhetore nga viti 2009, me decentralizimin e ndërmarrë nga Thesari për pikën finale të kontrollit të shpenzimeve tek organizatat buxhetore, bëjnë procedimin e pagesave vetë, gjë që ka mundur kontrolle më të mira interne si dhe një autonomi dhe llogaridhënie më të lartë nga vetë organizatat buxhetore.

Deri në fund të vitit 2012, janë të trajnuar dhe certifikuar një numër i madh i zyrtarëve në të gjitha modulet e SIMFK-së. Tabela më poshtë ofron statistikën lidhur me trajnimin dhe certifikimin e zyrtarëve qeveritar.

Tabela 17: Statistikat e zyrtarëve të trajnuar dhe të certifikuar në module të SIMFK-së deri në fund të vitit 2012

MODULET	Numri i zyrtarëve të trajnuar dhe të certifikuar
Zotime	213
Prokurim	206
Të Hyra	750
Pasuri	331
Raportime	119
Auditim	227
Pranim	267
Shpenzime	282
Certifikime	280
Alokime	47

Përgjithësisht mund të konstatohet se organizatat buxhetore veprojnë në bazë të standardeve të përcaktuara dhe se ekziston një kuptueshmëri, gjithëpërfshirje dhe relevancë të procedurave ndaj kontrollit intern.

Nota A

(iii) Shkalla e pajtueshmërisë me rregullat për procesim dhe regjistrim të transaksioneve

Të gjitha çështjet për regjistrimin e transaksioneve janë të dhëna në Rregullën Financiare nr. 2 për shpenzimin e parasë publike. Organizatat Buxhetore nuk duhet të nënshkruajnë kontrata para futjes së zotimit në sistem.

Njësia Qendrore Harmonizuese për Menaxhim Financiar dhe Kontroll (NJQH/MFK), gjatë vitit 2012 ka përkrahur OB gjegjësisht menaxherët e lartë për t'i kuptuar përgjegjësitë e tyre lidhur me zbatimin e rregulloreve ekzistuese në tërësi.

NJQH/MFK ka përgatitur dhe shpërndarë listat kontrolluese vetë-vlerësuese tek OB për të ju mundësuar menaxherëve të lartë të përcaktojnë sa a janë duke përmbushur praktikat e mira të MFK-së si dhe për të siguruar një pikë referimi për auditorët e brendshëm dhe të jashtëm. Gjithashtu, qëllim tjetër i listave kontrolluese Vetë-Vlerësuese të cilat duhen të plotësohen nga menaxherët e organizatave buxhetore së paku një herë në vit dhe të njëjtat të dorëzohen tek NJQH-MFK, është për të marrë informatat në lidhje me përparimin e qeverisë në zbatimin e MFK-së. Gjatë vitit 2012 nga 95 OB, 66 prej tyre kanë plotësuar listat kontrolluese vetë-vlerësuese ose shprehura në përqindje rreth 69.5%.

Mund të konkludohet se, organizatat buxhetore, veprojnë në pajtim me rregullat e menaxhimit financiar dhe kontrollit, megjithatë raporti i fundit vjetor i ZAP-it për vitin 2011, flet për disa mospërputhje minore të regjistrimit të pasurive, vonesat në pagesat e shpenzimeve (PI-4) dhe pagesat për paga mujore nga 26 OB jashtë listës së pagave, përmes SIMFK-së, që e justifikon notën B.

Nota B

PI-20	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Efikasiteti i kontrolleve mbi zotimin e shpenzimeve	Nota B (i) Kontrollat e zotimeve për shpenzime ekzistojnë dhe në mënyrë efektive bëjnë kufizimin e zotimeve në kuadër të parave të gatshme që aktualisht janë në dispozicion dhe të alokimeve buxhetore të aprovuara për shumicën e llojeve të shpenzimeve, me disa fusha të vogla të përjashtimeve.	B+
(ii) Gjithëpërfshirja, relevanca dhe të kuptuarit e rregullave/procedurave të tjera të kontrollit intern	Nota A (ii) Rregullat dhe procedurat tjera të kontrollit intern janë relevante, inkorporojnë një seri gjithëpërfshirëse të kontrolleve dhe përgjithësisht me kosto efektive, që janë të kuptuara gjerësisht.	
(iii) Shkalla e pajtueshmërisë me rregullat për procesim dhe regjistrim të transaksioneve	Nota B (iii) Pajtueshmëria me rregullat është kryesisht e lartë, por procedurat e thjeshtuara/emergjente përdoren nganjëherë pa ndonjë justifikim adekuat.	

3.4.9 PI-21 Efikasiteti i auditimit të brendshëm

(i) Mbulueshmëria dhe cilësia e funksionit të auditimit të brendshëm

Që nga viti 2009, korniza ligjore për funksionin e auditimit të brendshëm ka shënuar ndryshime me qëllim të harmonizimit të tij me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit të Brendshëm

Si rezultat, Auditimi i Brendshëm në Kosovë aktualisht është i rregulluar me Ligjin nr. 03/L-128 për Auditimin e Brendshëm, i cili ka hyrë në fuqi më Shtator 2009. Për zbatimin e këtij ligji janë nxjerrë një varg udhëzimesh administrative dhe akte tjera nënligjore si në vijim:

- Udhëzimi Administrativ nr. 22/2009 për Përcaktimin e Kritereve dhe Procedurën e Pajisjes me Licencë të Përkohshme të Auditorëve të Brendshëm të sektorit publik;
- Udhëzimi Administrativ nr. 23/2009 për Themelimin dhe Funksionimin e Njërive të Auditimit të Brendshëm në Sektorit Publik;
- Udhëzimi Administrativ nr. 11/2010 për Funksionimin e Komiteteve të Auditimit në subjektin e sektorit privat.
- Udhëzimi Administrativ nr. 05/2012 për përcaktimin e kritereve dhe procedurën e pajisjes me licencë profesionale të auditorëve të brendshëm të sektorit publik 11.01.2013 i cili ka filluar të aplikohet.

Përveç kornizës së mësipërme ligjore, si bazë për auditim të brendshëm janë: Standardet Ndërkombëtare për Auditim të Brendshëm, kodi i etikës, praktikat e mira profesionale për auditim të brendshëm, model statuti për NJAB, praktikat e mira për komitetet e auditimit dhe modeli i statutit të komiteteve të auditimit.

Në vitin 2008 në kuadër të MF-së është themeluar Njësia Qendrore Harmonizuese për Auditim të Brendshëm (NJQAB) që është përgjegjëse për përgatitjen e rregullave, politikave, doracakëve, udhëzimeve, si dhe standardeve profesionale për ushtrimin e auditimit të brendshëm. Kjo njësi luan një rol aktiv në zhvillimin e profesionit të auditimit të brendshëm. Kuadri ligjor dhe mjetet metodologjike për aktivitetet e auditimit të brendshëm janë përcaktuar dhe vënë në praktikë.

Niveli qendror përbëhet nga 50 organizata buxhetore, prej të cilave 32 prej tyre janë të obliguara të krijojnë NJAB. Aktualisht, 31 prej tyre kanë themeluar NJAB, me përjashtim të një Ministrie të krijuar rishtazi.

Disa prej ministrive për shkak të specifikave kanë krijuar njësi të pavarura të AB-së për nën-njësitë e tyre. Si p.sh. MeF ka themeluar NJAB të pavarura për Administratën Tatimore dhe Doganat e Kosovës, Ministria e Shëndetësisë ka themeluar NJAB për Qendrën Klinike Universitare të Kosovës, Ministria e Punëve të Brendshme ka krijuar NJAB në Policinë e Kosovës dhe në Akademinë e Kosovës për Siguri Publike.

Më tej, 17 institucione të pavarura të nivelit qendror të cilat janë të vogla për nga madhësia organizative dhe buxhetore, dhe si rrjedhim nuk i plotësojnë kriteret e përcaktuara me UA nr. 23/2009 për themelimin e NJAB-ve. Për kundër kësaj, 7 institucione të pavarura me kërkesë të tyre janë audituar nga Departamenti i AB-së në kuadër të MF-së.

Sipas Raportit Vjetor të NJQHAB për vitin 2012, funksionimi i auditimit të brendshëm në 50 organizatat buxhetore të nivelit qendror është si në vijim:

- Janë themeluar 37 NJAB në nivelin qendror;¹⁷
- Numri total i auditorëve është 82;
- Numri total i auditorëve të trajnuar dhe certifikuar nga CIPFA sipas Standardeve Ndërkombëtare të Auditimit është 25;
- Numri i auditorëve të certifikuar për të vazhduar programin për trajnim dhe certifikim është 12;
- 22 auditor të brendshëm janë në proces të certifikimit;
- Në proces është përgatitja e trajnimeve për certifikimin e të gjithë auditorëve;
- 34 NJAB kanë përgatitur Planet Strategjike 2013-2015;
- 36 NJAB kanë përgatitur dhe dorëzuar raportet vjetore në NJQHAB;
- 26 Organizata Buxhetore kanë themeluar Komitetin e Auditimit.

Në përgjithësi Auditimi i Brendshëm në Kosovë është funksional dhe i plotëson standardet profesionale.

Nota A

(ii) Shpeshhtësia dhe shpërndarja e raporteve

¹⁷Presidencë 1, Kuvend 1, Kryeministri 1, Ministri 18, Agjencia të Pavarura 10, 6 Njësi Auditimi të veçanta për programe buxhetore me specifika në MF, MSH, MPB

Raportet e Auditimit të Brendshëm i dorëzohen njësisive të audituara dhe Komitetit të Auditimit dhe Menaxhmentit të Lartë. NJAB-të hartojnë raporte tremujore dhe vjetore për aktivitetet e auditimit të brendshëm të OB-ve të cilat dorëzohen në NJQH-të.

NJQH harton raport vjetor mbi aktivitetet dhe funksionimin e AB-ve dhe ia dorëzon Ministrin të MeF-it për shqyrtim. Raporti së bashku me komentet përkatëse e dorëzon raportin në Qeveri, Kuvend dhe ZAGJ.

Gjatë vitit 2012, NJQAB ka pranuar 34 raporte tremujore nga organizatat buxhetore të nivelit qendror

Nota A

(iii) Masa e reagimit të menaxhmentit ndaj gjetjeve të auditimit të brendshëm

Masat e reagimit të menaxhmentit ndaj rekomandimeve ndryshojnë, por gjatë viteve të fundit në përgjithësi është vërejtur një gatishmëri në rritje e menaxhmentit lidhur me zbatimin e rekomandimeve të Auditorit të Brendshëm.

Gjatë vitit 2012 numri i auditimeve të kryera në këto organizata buxhetore ka qenë 273. Numri total i rekomandimeve për vitin 2012 ka qenë 1475 prej të cilave 845 apo 57.3% e rekomandimeve janë zbatuar në krahasim nga viti 2011 që ka qenë 53.7%. Rekomandimeve që janë raportuar në fazën e zbatimit ishin 367 apo 24.9%, pra janë të pranura por për disa prej tyre kërkohet kohë më e gjatë për t'u implementuar plotësisht. Numri i rekomandimeve të paadresuara/pazbatuara ka qenë 263 apo 17.8% ku një pjesë e tyre janë dhënë në tremujorin e katërt të vitit 2012 dhe zbatimi i tyre pritet të bëhet gjatë vitit të ardhshëm.

Nota B

PI-21	Shpjegimi	(Nota- M1)
(i) Mbulueshmëria dhe cilësia e funksionit të auditimit intern	Nota A (i) Auditimi intern është operacional për të gjitha entitetet e qeverisë NN, dhe përgjithësisht plotëson standardet profesionale. Fokusohet në çështjet e sistemit (në të paktën 50% të kohës së stafit).	B+
(ii) Shpeshtësia dhe shpërndarja e raporteve	Nota A (ii) Raportet i përmbahen një orari të caktuar dhe i shpërndahen subjektit të audituar, Ministrisë së Financave dhe ZAP-it.	
(iii) Masa e reagimit të menaxhmentit ndaj gjetjeve të auditimit intern	Nota B (iii) Veprime të menjëhershme dhe gjithëpërfshirëse ndërmerren nga shumica (por jo të gjithë) e menaxherëve.	

3.5 Kontabiliteti, regjistrimi dhe raportimi

3.5.1 PI-22 Përshtatshmëria kohore dhe rregullsia e barazimit të llogarive

i) Rregullsia e bashkërendimeve bankare

Arkëtimi, ruajtja dhe shpenzimi i parasë publike bëhet përmes Llogarisë të Vetme të Thesarit (LLVTH) e cila barazohet çdo muaj.

LLVTH përbëhet nga një "llogari kryesore" dhe për identifikimin dhe barazim më të lehtë të të hyrave Thesari në kuadër të LLVTH ka krijuar nënlllogari për secilën organizatë buxhetore që mbledh të hyra publike. Klasifikimi i nënllogarive është si më poshtë:

- a) Nënllogaritë për të hyrat e arkëtuara nga organizatat buxhetore;
- b) Nënllogaria për paratë në mirëbesim; dhe
- c) Nënllogaritë për shpenzime (pagat, pensionet).

Pagesat nga tatimpaguesit bëhen në të gjitha bankat komerciale të licencuara në Kosovës me destinacion nënllogarinë e hapur për OB-në në BQK.

Të gjitha shpenzimet bëhen nga "llogaria kryesore" e LLVTH dhe barazimi i kësaj llogarie bëhet për çdo ditë.

Barazimi i nënllogarive bëhet për çdo muaj. Thesari i dërgon për çdo ditë Organizatave Buxhetore që arkëtojnë të hyra (niveli qendror dhe lokal) raportet e të gjitha nënllogarive në mënyrë elektronike. Këto raporte¹⁸ bankare në lidhje me gjendjen e llogarive i japin mundësi OB-ve që të hyrat e arkëtuara t'i futin në SIMFK duke i klasifikuar sipas llojit të të hyrave, kodit ekonomik dhe departamentit përkatës. Divizioni i të Hyrave në Thesar bën monitorimin e evidentimit të të hyrave dhe merr pjesë në barazimin mujor. Përveç barazimit ditor dhe mujor të llogarive bankare, Divizioni për Kontabilitet dhe Raportim kërkon nga OB-të barazim tremujor i evidencave të Thesarit (SIMFK) dhe OB-ve për të hyrat dhe shpenzimet dhe avanset. Procesi i barazimit nuk nënshkruhet ndërmjet OB-së dhe Thesarit në rast se ka mospërputhje qoftë edhe në shumën më të vogël. Si rrjedhim, procesi i barazimit kryhet në mënyrë shumë transparente dhe me kohë, ashtu siç kërkohet nga LMFPP në mënyrë që të mos mbetet e pashpjeguar asnjë dallim material.

Nota A

(ii) Rregullsia e barazimit dhe spastrimit të llogarive të përkohshme dhe paradhënieve

Thesari momentalisht nuk mbanë llogari të përkohshme për menaxhimin e parasë publike. Të gjitha pagesat apo daljet nga Buxheti i Konsoliduar i Kosovës bëhen nga Llogaria e Vetme e Thesarit. Raporti mbi të gjitha transaksionet e LLVTH pranohen në baza ditore në Thesar në mënyrë elektronike dhe kopje fizike. Të gjitha transaksionet e kësaj llogarie barazohen nga ana e Thesarit Qendror në baza ditore me të dhënat e gjeneruara nga SIMFK

¹⁸Thesari ka miratuar një Udhëzim Administrativ për implementimin e UNIREF – që mundëson identifikim të saktë dhe me kohë të të hyrave.

Thesari në kuadër të LLVTH ka edhe nën llogaritë e hapura për OB-të për para të imëta (Petty Cash) dhe avanse dhe barazimi bëhet në baza mujore. Avanset kryesisht për qëllimet e udhëtimit, përfshirë këtu edhe ato për petty cash, menaxhohen nga kategoria buxhetore mallra dhe shërbime. Hapja e avansit për petty cash bazohet në kërkesën për nevojat e shpenzimit të para të imëta (Petty Cash). Në raport me vlerësimin e PEFA të vitit 2009, është shënuar progres në përmirësimin e barazimit të llogarive të avansit.

Avanset për udhëtim bazohen në agjendat zyrtare dhe të aprovuara të udhëtimit dhe barazohen pas prezantimit të dokumenteve nga udhëtimi i kompletuar. Vlera e parasë së imët e shpenzuar në vitin 2011 ishte 788,719 euro. Niveli i tyre krahasuar me shpenzimet totale të qeverisë është jo domethënës dhe mbyllja e tyre është bërë në kohë.

Paraja e imët (Petty Cash) barazohet dhe mbyllet në fund të vitit fiskal në bazë të dëshmive të shpenzimeve të dorëzuara nga arkëtari dhe më pas bëhet kategorizimi dhe regjistrimi i shpenzimeve sipas klasifikimit ekonomik. Në rast se avansi i alokuar nuk shpenzohet në tërësi, fondet kthehen në fondin e konsoliduar, me dëshmitë përcjellëse.

Thesari ka nxjerrë rregullën financiare për mbylljen e vitit fiskal ku përhahen edhe avanset për udhëtime dhe petty cash-it dhe përgjithësisht ato janë të respektuara nga ana e organizatave buxhetore.

Nota A

PI-22	Shpjegimi	Nota – M2
(i) Rregullsia e barazimit bankar	Nota A (i) Barazimi bankar për të gjitha llogaritë bankare të qeverisë nën-nacionale bëhet të paktën një herë në muaj në nivele agregate dhe të hollësishme, zakonisht në afat prej 4 javësh nga fundi i periudhës.	A
(ii) Rregullsia e barazimit dhe spastrimit të llogarive të pezulluara dhe e avanseve	Nota A (ii) Barazimi dhe spastrimi i llogarive të pezulluara dhe i avanseve bëhet të paktën në baza periodike në afat prej një muaji nga mbarimi i periudhës. Disa llogari kanë balance të pa spastruara që barten më tej.	

3.5.2 PI-23 Disponueshmëria e informatave për burimet e pranuar nga njësitë për ofrimin e shërbimeve

Kujdesi primar shëndetësor dhe arsimit fillor dhe ai i mesëm janë përgjegjësi e qeverive komunale. Si rrjedhim, komunitat janë përgjegjëse për ofrimin e shërbimeve, financim, buxhetim dhe raportim. Ofrimi i shërbimeve në këta dy sektorë financohet kryesisht nga grantet specifike operative të cilat transferohen nga qeveria qendrore.

Veç kësaj, disa aktiviteteve të caktuara siç janë: investimet kapitale dhe shpërndarja e barnave, kryhen nga ministritë përkatëse në kuadër të programeve specifike buxhetore të tyre.

Drejtoritë e Arsimit në kuadër të qeverive lokale të Kosovës posedojnë informata për resurset e pranuar për të gjitha shkollat nën juridiksionin e komunave përkatëse. Drejtoria përkatëse ka informata të sakta për nivelin e planifikimit dhe ekzekutimit të buxhetit në nivel të çdo shkolle të mesme, fillore apo para-shkollorë. Kjo është bërë e mundur pas një iniciativë të ndërmarrë në vitin 2009 për decentralizimin e buxhetit bërë së fundi në nivel të shkollave individuale.

Decentralizimi i njëjtë nuk ka ndodhur edhe për njësitë e ofrimit të shërbimeve shëndetësore primare dhe si rezultat Komunitat nuk posedojnë planin buxhetor të ndarë në mënyrë eksplicite në nivel të njërive shpenzuese, ndonëse shpenzimet buxhetore aktuale regjistrohen në përputhje me regjistrin kontabël në SIMFK, që mundëson gjenerimin e të dhënave për shtëpitë shëndetësore individuale.

Informatat dhe hollësitë për resurset e vëna në dispozicion në natyrë – sikur që është programi farmaceutik i menaxhuar në nivel qendror apo blerjet me shumicë të naftës për ngrohje që distribuohen në shkollat individuale dhe shtëpitë e shëndetit – mund të sigurohen nga regjistri i raporteve për pranim të mallrave që nënshkruhen nga njësitë shpenzuese. Komunitat nuk kanë raporte përmbledhëse të burimeve të pranuar për shëndetësi e arsim sidomos të atyre në natyrë, në mungesë të informatave të besueshme nga njësitë pranuese të tyre.

Në parim, kushtet (veçmas pikat e forta dhe përparësitë e SIMFK) duket se ekzistojnë për notën A; megjithatë, mungojnë dëshmitë e besueshme për raportet vjetore të konsoliduara, prandaj nota është zbritur në B.

Nota B

PI-23	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Mbledhja dhe përpunimi i informatave për të demonstruar resurset që janë pranuar realisht (në para të gatshme apo në natyrë) nga njësitë ofruese të shërbimeve të linjës së parë (fokusi në shkollat fillore dhe në klinikat e shëndetësisë primare) në lidhje me resurset e përgjithshme që janë vënë në dispozicion të sektor(ëve), pa marrë parasysh cili nivel i qeverisë është përgjegjës për operimin dhe financimin e atyre njërive	Nota B (i) Mbledhja rutinore e të dhënave apo sistemet e kontabilitetit ofrojnë informata të besueshme për të gjitha llojet e resurseve të pranuar në para të gatshme dhe në natyrë, qoftë nga shkollat fillore apo nga klinikat e kujdesit shëndetësor primar në pjesën më të madhe të juridiksionit të qeverisë nën-nacionale, dhe informatat përpilohen në paktën një herë në vit.	B

3.5.3 PI-24 Cilësia dhe përshtatshmëria e kohore e raporteve buxhetore brenda vitit

(i) Shtirja e raporteve në aspekt të mbulimit dhe pajtueshmërisë me vlerësimet buxhetore

Llogaria e vetme e Thesarit dhe SIMFK mundësojnë qasjen dhe prodhimin e të dhënave buxhetore të azhurnuara në çdo moment. Organizatat buxhetore janë të lidhura në SIMFK, që mundëson gjenerimin e

raporteve të sakta buxhetore gjatë tërë vitit, për qëllime të menaxhimit dhe të raportimit të financave publike. Sistemi mundëson krahasimin e vlerësimeve origjinale buxhetore me informatat më të fundit për alokimet, zotimet, shpenzimet aktuale, bilancin e buxhetit dhe punësimin në përputhje me kërkesat e LMFPP-së. Nota A

(ii) Përshtatshmëria kohore e nxjerrjes së raporteve

Thesari në Ministrinë e Financave prodhon raporte të rregullta tremujore të buxhetit për ekzekutimin e buxhetit të konsoliduar të Kosovës. Këto raporte lëshohen në afat prej 30 ditësh nga përfundimi i çdo tremujori dhe dorëzohen në Qeveri dhe në Kuvendin e Kosovës (mund të merren gjithashtu nga uebfaqja e MeF-it). Raportet ofrojnë mbulimin e plotë të statusit të ekzekutimit të buxhetit të Qeverisë.

Nota A

(iii) Cilësia e informatave

Informatat e dhëna në raportet e prodhuara gjatë vitit janë të cilësisë së mirë. Raportet gjatë vitit përdorin të dhënat e SIMFK-së të barazuara me LLVTH dhe për raportet tremujore përdoret procesi i barazimit të raporteve të Organizatave Buxhetore me raportet e konsoliduara. Krahasuar me raportin PEFA 2009, është arritur performancë më e mirë në saktësinë dhe azhurnimin e të dhënave.

Nota A

PI-24	Shpjegimi	(Nota-M1)
(i) Shtrirja e raporteve në aspekt të mbulimit dhe pajtueshmërisë me vlerësimet buxhetore	<p>Nota A</p> <p>(i) Klasifikimi i të dhënave mundëson krahasimin direkt me buxhetin origjinal. Informatat përfshijnë të gjitha zërat e vlerësimeve buxhetore. Shpenzimet mbulohen si në fazën e zotimit ashtu edhe në atë të pagesës.</p>	A
(ii) Përshtatshmëria kohore e nxjerrjes së raporteve	<p>Nota A</p> <p>(ii) Raportet janë të përgatitura në bazë tremujore ose më shpesh dhe publikohen brenda katër javëve të përfundimit të periudhës.</p>	
(iii) Cilësia e informatave	<p>Nota A</p> <p>(iii) Nuk ka shqetësime materiale sa i përket saktësisë së informatave.</p>	

3.5.3 PI-25 Cilësia dhe përshtatshmëria kohore e raporteve financiare vjetore

(i) Plotësia e pasqyrave financiare

Pasqyrat e konsoliduara financiare përgatiten në baza vjetore nga Thesari sipas kërkesave të LMFPP-së, ku përcaktohen afatet për dorëzimin e raporteve financiare dhe përbërja e tyre.

Shqyrtimi i pasqyrave financiare të konsoliduara të Kosovës nga viti 2011 ka treguar që në pasqyra janë përfshirë informatat e plota të cilat i kanë mundësuar auditorit të jashtëm të japë një opinion për vitin 2011.

Pasqyrat financiare të konsoliduara përmbajnë informata të mjaftueshme për të arkëtueshmet, pagesat, pasuritë, detyrimet financiare, krahasime me vitet paraprake, obligimet e pashlyera, pasuritë kapitale, gjendjen e huave qeveritare, gjendjen e reformave qeveritare, gjendjen e në procesin e privatizimit, rekomadimet, etj.

Sipas mendimit të auditorit të jashtëm “Pasqyrat Vjetore Financiare të Buxhetit të Republikës së Kosovës prezantojnë, në të gjitha aspektet materiale, një pamje të drejtë dhe të vërtete të financave dhe gjendjes financiare për vitin fiskal 2011”. Ky është një Opinion i Pakualifikuar i Auditimit në pajtim me SNISA 400 (Raporti i Auditimit 2011, fq. 12).

Nota A

(ii) Përshtatshmëria kohore e dorëzimit të pasqyrave financiare

Neni 46 të LMFPP përcakton e afatin kohor për dorëzimin e pasqyrave vjetore financiare që është deri me datën 31 mars.

Dorëzimi i Pasqyrave vjetore financiare të konsoliduara të Republikës së Kosovës është bërë brenda afatit kohor të përcaktuar më ligj. Tabela në vijim prezanton dorëzimin e PVF të konsoliduara për tri vitet e fundit në qeveri dhe në ZAP.

Viti Fiskal	Dorëzimi i PVF në ZAP
2010	29 Mars 2011
2011	26 Mars 2012
2012	28 Mars 2013

Nota A

(iii) Standardet e përdorura të kontabilitetit

Në pajtim me LMFPP, Ministri i Financave është përgjegjës për përgatitjen e pasqyrave vjetore financiare të buxhetit të Republikës së Kosovës.

Vlerësimi i auditorit ka konfirmuar se Pasqyrat Vjetore Financiare për tri vitet e fundit janë përpiluar në pajtim me Standardet e zbatueshme për sektorin publik (SNKSP) si dhe ligjet dhe rregulloret në fuqi.

Nota A

PI-25	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Plotësia e pasqyrave financiare	Nota A (i) Pasqyra vjetore e qeverisë (përfshirë njësitë ofruese të shërbimeve që përfaqësojnë qendra të veçanta të kostos) është përgatitur në bazë vjetore dhe përfshinë informatat e plota për të hyrat, shpenzimet dhe asetet/detyrimet financiare.	A
(ii) Dorëzimi me kohë i pasqyrave financiare	Nota A (ii) Pasqyra dorëzohet për auditim të jashtëm në afat prej 6 muajsh nga përfundimi i vitit fiskal.	
(iii) Standardet e përdorura të kontabilitetit	Nota A (iii) ISPAS ose standardet nacionale janë aplikuar për të gjitha raportet.	

3.6 Shqyrtimi dhe Auditimi i Jashtëm

3.6.1 PI-26 Fushëveprimi, Natyra dhe Përcjellja e Auditimit të Jashtëm

(i) Shtirja/natyrë e auditimit të kryer (përfshirë këtu respektimin e standardeve të auditimit)

Pasqyrat vjetore financiare të buxhetit të Republikës së Kosovës auditohen çdo vit nga auditori i jashtëm i pavarur – Zyra e Auditorit të Përgjithshëm.

Auditimi më i fundit i bërë në lidhje me pasqyrat financiare për vitin që mbaron më 31 dhjetor 2011.

Auditimi është bërë në përputhje me standardet ndërkombëtare të auditimit të lëshuara nga SNISA dhe ka qenë auditim i rregullsisë i definuar si vërtetim i kontabilitetit financiar, me ekzaminim dhe vlerësim të pasqyrave financiare, të rregullsisë së transaksioneve financiare dhe të menaxhimit financiar. Nuk është bërë ndonjë auditim i performancës në Pasqyrat e Konsoliduara të Republikës së Kosovës.

Auditori i Përgjithshëm sipas Ligjit nr. 03/L-075 për themelimin e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm dhe Zyrës së Auditimit (Neni 2), ka pavarësinë dhe lirinë e plotë në ushtrimin e funksioneve dhe kompetencave të tij apo të saj. Në veçanti auditori i përgjithshëm nuk mund t'i nënshtrohet kurrfarë urdhri:

- Se a duhet apo nuk duhet të bëhet një auditim i caktuar?
- Për mënyrën si duhet të bëhet një auditim i caktuar?
- Për përparësinë që duhet dhënë ndonjë çështjeje të caktuar?

Nota B

(ii) Përshtatshmëria kohore e dorëzimit të raporteve të auditimit tek legjislativi

Raporti i fundit i Audimit të Zyrës së Auditorit Gjeneral për Pasqyrat Financiare të Buxhetit të Republikës të Kosovës për vitin që përfundon më 31 dhjetor 2011 është dorëzuar në Kuvendin e Kosovës nga ZAP-i më datën 31 gusht 2012. Duke qenë se raporti është dorëzuar në kuvend nga ZAP-i në fund të muajit gusht, që është 5 muaj nga përfundimi i periudhës së mbuluar, atëherë nota B është e justifikuar.

Nota B

(iii) Dëshmi për punën e bërë në bazë të rekomandimeve të auditimit

Në raportin vjetor të ZAGJ-it 2011 në kapitullin e progresit të rekomandimeve nga viti i kaluar për PVF-ve të vitit 2010 janë dhënë 11 rekomandime mbi pasqyrën vjetore financiare. Prej tyre, 4 janë adresuar plotësisht, 4 janë adresuar pjesërisht dhe 4 nuk janë adresuar fare.

Rekomandimet e adresuara pjesërisht sipas ZAGJ janë si në vijim:

- Adresimi i mangët i të hyrave, duke filluar që nga regjistrimi i të hyrave në kodet përkatëse ekonomike, e cila ka ndikuar në mbledhjen e ulët të të hyrave; dhe barazimin e mbledhjen e rregullt e të hyrave e cila nuk është bërë përmes xhirollogarive bankare;
- Implementimi i duhur i buxhetit të aprovuar dhe eliminimi i shmangieve buxhetore. Implementimin e legjislacionit në lidhje me shpenzimet e parasë publike ende nuk është në nivelin adekuat në lidhje me planin e investimeve, dokumentimin dhe ekzekutimit më tutje duhet të përmirësohet;
- Çështja e dividendëve të Qeverisë (MEF) ende nuk përmirësuar krejtësisht. Nuk ekziston një shpjegim i qartë për qëllimin dhe nuk ishin bërë shpalosje të duhura në pasqyrat financiare në lidhje me rezultatet e vlerësimit të dividendës nga MEF. Më tutje vendimet në lidhje me këtë nuk ishin të dokumentuara mjaftueshëm dhe funksionim transparent.

Rekomandimet e pa adresuara sipas ZAGJ-it janë si në vijim:

- Proceset e prokurimit të cilat nuk janë zhvilluar në pajtim me ligjet në fuqi, pengesat kryesore të cilat kanë dëshmuar për tu adresuar janë të ndërlidhura me mbikëqyrjen e investimit kapital, çertifikimin e pagesave dhe rritjen e llogaridhënies;
- Mbikëqyrja efektive dhe menaxhimi i Ndërmarrjeve Publike dhe menaxhimi i privatizimit të Ndërmarrjeve Shoqërore nuk është në nivelin e duhur. Konsistenca ligjore midis LMFPF dhe ligjit për NP mungon.
- Monitorimi i subvencioneve të dhëna nga Qeveria nëpërmes ish MEF-it, nuk është në nivelin e duhur dhe ka hapësirë për përmirësim. Mungesa e analizave adekuate në lidhje me subvencionet, kontrollet dhe monitorimi është i dobët, si dhe transparencja nuk është e zhvilluar; dhe
- Niveli i cilësisë së raportimit financiar në lidhje me komunat mbetet shumë i ulët dhe as afër në pajtim me kërkesat, si dhe mungonin sistemet e duhura të kontrolleve të brendshme financiare.

Nota B

PI-26	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Shtrirja/natyra e auditimit të kryer (përfshirë këtu respektimin e standardeve të auditimit)	Nota B (i) Të gjitha entitetet e qeverisë nacionale që përfaqësojnë së paku 75% të shpenzimeve të përgjithshme agregate auditohen në bazë vjetore ku së paku mbulohen të ardhurat dhe shpenzimet. Një numër auditimesh kryhen dhe janë përgjithësisht në pajtim me standardet e auditimit dhe janë të fokusuara në çështjet sistemore. Ka ndarje të qartë të përgjegjësi në mes të njësive të auditimit.	B
(ii) Përshtatshmëria kohore e dorëzimit të raporteve të auditimit tek legjislativi	Nota B (ii) Raportet e auditimit janë dorëzuar tek legjislativi brenda 8 muajve nga përfundimi i periudhës së mbuluar, ndërsa në rastin e pasqyrave financiare nga pranimiti i tyre prej zyrës së auditimit.	
(iii) Dëshmi për punën e bërë në bazë të rekomandimeve të auditimit	Nota B (iii) Përgjigjja formale është bërë me kohë, mirëpo ka pak dëshmi për përcjellje sistematike, por ka pak fakte për ndonjë respektim.	

3.6.2 PI-27 Shqyrtimi legjislativ i Ligjit për Buxhetin Vjetor

(i) Shtrirja e shqyrtimit legjislativ

Legjislativi sipas Ligjit për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë (LMFPP) ka rol të qartë në shqyrtimin e Ligjit të Buxhetit Vjetor. Këtë rol sipas Rregullores së Punës të Kuvendit të Republikës së Kosovës ia delegon Komisionit për Buxhet dhe Financa i cili kohëve të fundit ka pasur deri në 4 javë kohë për shqyrtimin e dokumentit buxhetor të dorëzuar nga Qeveria.

Komisioni për Buxhet dhe Financa përveç rolit për shqyrtimin dhe rishikimin e buxhetit vjetor të Kosovës, fushëveprimi i tij përfshinë edhe diskutimin e çështjeve buxhetore dhe financiare, shqyrtimin e ndikimit të projektligjeve në buxhetin e vitit të parë dhe vitet pasuese, shqyrtimin e shpenzimeve të institucioneve të Kosovës si dhe organizatave të pavarura të cilat i raportojnë drejtpërdrejtë kuvendit.

Kuvendi i Kosovës për buxhetin e vitit 2013, sipas LMFP-së, ka pasur në dispozicion pjesën tekstuale dhe pjesën tabelore të buxhetit që përbëjnë politikat fiskale dhe shifrat agregate fiskale, si dhe vlerësime të

hollësishme të shpenzimeve dhe të hyrave. Ky dokumentacion edhe pse i dorëzuar në të njëjtin nivel si në vitet e kaluara nuk ka kufizuar përmirësimin e nivelit të diskutimeve dhe shqyrtimeve. Mirëpo, duke pasur parasysh që draft buxheti vjetor dorëzohet në kuvend në fazën e finalizimit, kjo nuk jep mundësi për përmirësim të shtrirjes të shqyrtimit nga Komisioni për Buxhet dhe Financa përveç përqendrimit të vëmendjes në informatat e të hyrave dhe shpenzimeve që janë të dhëna në Ligjin për Buxhet Vjetor. Ashtu sikurse është konstatuar nga PEFA 2009, mungon shqyrtimi i buxhetit vjetor në kontekstin strategjik si dhe lidhshmëria e buxhetit vjetor me prioritetet strategjike dhe KASH-in. Arritjet nga 2009, sidomos në aspektin e krijimit të një stafi profesional mbështetës për komisionin, në aspektin e bërjes së analizave, janë të dukshme, mirëpo jo të mjaftueshme për të ngritur notimin nga 2009. Prandaj, për kundër të arriturave, konsiderohet se Nota C mbetet meritorë.

(ii) Masa deri në të cilën janë të vendosura dhe të respektuara procedurat e Kuvendit

Komisioni për Buxhet dhe Financa merr vendime në lidhje me buxhetin sipas procedurave që janë të përcaktuara mirë. Të njëjtat procedura parashohin angazhimin e Komisionieve tjera të Kuvendit, MeF-në, Qeverinë, si dhe Organizatat Buxhetore për të bërë dëgjime për debatën në lidhje me Buxhetin e Propozuar. Sidoqoftë, në praktikë Komisionet tjera nuk përfshihen aktivisht në shqyrtimin e buxhetit, ndonëse në mënyrë sipëfaqësore edhe këto komisione e konsiderojnë draft buxhetin.. Në anën tjetër, disa praktika të Komisionit për Buxhet dhe Financa ku janë përfshirë dëgjime për Organizatat Buxhetore, janë dëshmuar të jenë joefikase dhe kanë larguar përqendrimin nga çështjet e nivelit të lartë strategjik. Si rrjedhim, konsiderohet se nota B është meritorë dhe ky vlerësim nuk paraqet ndonjë ndryshim në krahasim me vlerësimin PEFA të vitit 2009.

Nota B

(iii) Përshtatshmëria kohore në dispozicion e të Kuvendit për të ofruar përgjigje ndaj propozimeve buxhetore, për vlerësimet e hollësishme dhe aty ku është e mundur, për propozimet makro-fiskale të nivelit agregat, në fazat e hershme të ciklit për përgatitje të buxhetit (koha e lejuar në praktikë për të gjitha fazat e kombinuara).

Sipas Ligjit për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë, buxheti duhet t'i dorëzohet Kuvendit së paku 2 muaj para fillimit të vitit të ri fiskal, me fjalë tjera para 31 tetorit. Buxheti i vitit 2011 për shkak të rrethanave politike është miratuar më 11 mars 2011, ku për 3 muajt e parë të vitit 2011 është përdorur dispozita e LMFPP e zbatueshme në rastet e tilla. Buxheti i vitit 2012 është dorëzuar më 31 tetor 2011, ndërsa buxheti për vitin 2013 është dorëzuar më 29 tetor 2012.

Nota A

(iv) Rregullat për ndryshime në buxhet gjatë vitit pa ndonjë miratim pasues nga Kuvendi

Ekzistojnë rregulla të qarta për ndryshime të buxhetit nga Qeveria brenda vitit dhe zakonisht ato respektohen. Pa ndonjë ndryshim që nga vlerësimi PEFA i vitit 2009, ky ligj nuk lejon rritjen e nivelit të përgjithshëm të ndarjeve buxhetore jashtë procesit formal të rishikimit të buxhetit

Gjatë tri cikleve të fundit buxhetore, kanë ndodhur rialokime të shumta jashtë procesit të Rishikimit të Buxhetit.

Si përgjigje ndaj masave për ndërmarrjen e veprimeve për uljen e nënshpenzimeve, në kuadër të Ligjit të Buxhetit Vjetor janë përfshirë disa dispozita të veçanta për rregullat e ndryshimit të buxhetit. Si rrjedhim, Ministri i Financave me miratim të Qeverisë në tre muajt e fundit të vitit fiskal mund të bartë fonde nga një Organizatë

Buxhetore me tendencë të lartë të nënshpenzimit në një Organizatë tjetër buxhetore. Sipas kësaj dispozite, bartja mund të bëhet deri në 5% të totalit të buxhetit të Organizatës Buxhetore, pa miratim pasues nga Kuvendi.

Në përgjithësi, rregullat e përcaktuara në LMFPA si dhe ato të përcaktuara në Ligjin e Buxhetit Vjetor mundësojnë rindarje ekstensive të buxhetit, si dhe rritje të buxhetit të një Organizate Buxhetore. Mirëpo duke pasur parasysh se këto rregulla respektohen, si dhe rritja e buxhetit të një organizate buxhetore nuk ndikon në nivelin e totalit të shpenzimeve të shpenzimeve atëherë nota B është e justifikuar.

Nota B

PI-27	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Shtrirja e shqyrtimit legjislativ	<p>Nota C</p> <p>(i) Shqyrtimi nga legjislativi mbulon hollësi të shpenzimeve dhe të hyrave, por vetëm në fazën pas përfundimit të propozimeve të hollësishme.</p>	C+
(ii) Masa deri në të cilën janë të vendosura dhe të respektuara procedurat e Kuvendit.	<p>(ii) Nota B</p> <p>Ekzistojnë procedura të thjeshta për shqyrtimin e buxhetit nga legjislativi dhe ato respektohen.</p>	
(iii) Përshtatshmëria kohore në dispozicion e Kuvendit për të ofruar përgjigja ndaj propozimeve buxhetore, për vlerësimet e hollësishme dhe aty ku është e mundur, për propozimet makro-fiskale të nivelit agregat, në fazat e hershme të ciklit për përgatitje të buxhetit (koha e lejuar në praktikë për të gjitha fazat e kombinuara)	<p>(iii) Nota A</p> <p>Legjislativi ka së paku 2 muaj në dispozicion për shqyrtimin e propozim buxhetit.</p>	
(iv) Rregullat për ndryshime në buxhet gjatë vitit pa ndonjë miratim pasues nga Kuvendi	<p>(iv) Nota B</p> <p>Ekzistojnë rregulla të qarta për ndryshime të buxhetit brenda vitit nga ekzekutivi dhe zakonisht ato rregulla respektohen, mirëpo ato lejojnë rialokime administrative ekstensive.</p>	

3.6.3 PI-28 Shqyrtimi i raporteve të auditimit të jashtëm nga legjislativi

(i) Afati kohore për ekzaminimin e raporteve të auditimit nga Kuvendi (për raportet e pranuar gjatë 3 viteve të fundit).

Përgjithësisht gjatë tri viteve të fundit tri raportet e auditimit të jashtëm jnaë diskutuar nga Kuvendi i Kosovës brenda tre muajve nga pranimi i tyre. Raportet janë diskutuar nga komisionet përkatëse duke përfshirë edhe komisionin për mbikëqyrjen e financave publike. Gjithashtu të njëjtat janë diskutuar edhe në seancë plenare.

Kjo që është paraqitur më poshtë paraqet datat e pranimit dhe diskutimit të raporteve të auditimit të jashtëm, për pasqyrat e konsoliduara financiare të qeverisë, nga Kuvendi i Kosovës:

- Për 2009, është pranuar me 2 Shtator 2010; ndërsa është diskutuar dhe aprovuar më 30 shtator 2010.
- Për 2010, është pranuar 2 Shtator 2011; ndërsa është aprovuar më 14 Nëntor 2011.
- Për 2011, është pranuar më 31 gusht 2012; dhe është aprovuar më 8 Nëntor 2012.

Nota A

(ii) Shtrirja e dëgjimeve të bëra nga Kuvendi për të gjeturat kyçe

Që nga viti 2009 kur është bërë vlerësimi PEFA, Kuvendi i Kosovës ka krijuar një Komision të posaçëm për Mbikëqyrjen e Financave Publike i cili ka filluar të funksionojë nga viti 2010. Roli dhe përgjegjësitë e komisionit janë shqyrtimi dhe vendosja e qeverisë para llogaridhënies për shpenzimin e parasë publike. Komisioni përbëhet nga 9 anëtarë, deputet të partive politike të përfaqësuara në Kuvendin e Kosovës, ndërsa udhëhiqet nga partia më e madhe opozitare.

Komisioni për Mbikëqyrjen e Financave Publike shqyrton fillimisht raportin e auditorit të jashtëm të pasqyrave të konsoliduara financiare vjetore, ndërsa prej aty në seancë të veçantë plenare i njëjti raport prezantohet në Kuvendin e Kosovës para deputetëve. Në seancën plenare ku diskutohet raporti i auditorit të jashtëm për pasqyrat e konsoliduara financiare të qeverisë së Kosovës zakonisht është prezent auditori i përgjithshëm si dhe ministri i financave ose një përfaqësues i tij/saj. Ndërkaq që me debatet e tyre në mënyrë aktive marrin pjesë anëtarët e komisionit për mbikëqyrje të financave publike, por edhe deputetë të tjerë.

Për pasqyrat e fundit të audituara financiare të vitit 2011, Komisioni për Mbikëqyrje të Financave Publike ka ftuar entitetet e audituara të cilët kanë marrë raporte të kualifikuara ose jo të kualifikuara të auditimit të jashtëm në tryeza të veçanta diskutimi të cilat kanë kulmuar me një dëgjim publik ku kanë qenë të ftuar Ministria e Financave dhe Ministria e Pushtetit Lokal, të gjithë kryetarët e komunave, Zyra e Auditorit të Përgjithshëm, Agjencia Anti-Korrupsion, Asociacioni i Komunave të Kosovës etj. Kjo ka qenë hera e parë që është bërë një organizim i tillë, ndërkaq në të ardhmen mbetet të shihet nëse kjo praktike do të jetë konsistente.

Nota B

(iii) Dhënia e rekomandimeve nga Kuvendi dhe implementimi nga Qeveria

Nga vlerësimi PEFA i bërë në vitin 2009, është krijuar komisioni për mbikëqyrje të financave publike, që ka shënuar një progres në aspektin e krijimit të një grupi më të fokusuar në këtë çështje, brenda Kuvendit, me potencial për dhënie të rekomandimeve karshi OB-ve si dhe monitorimin e implementimit të tyre. Komisioni i krijuar ka filluar të nxjerrë rekomandime të veçanta për OB-të brenda afateve kohore të përcaktuara. Si për shembull, komisioni në një nga takimet e tij ka ftuar në dëgjim përfaqësues të MF dhe Ministrinë e Administratës

Publike, në lidhje me çështjen e menaxhimit të pasurisë. Komisioni ka kërkuar nga këto dy ministri të krijojnë një grup punues i cili do të zgjidhte çështjen e menaxhimit të pasurisë e cila edhe është ndër vërejtjet në vite e ZAP. Si rezultat grupi punues është krijuar dhe vazhdon punën sipas mandatit që i është dhënë. Ky është vetëm një rast, ndërsa Komisioni për Mbikëqyrje të Financave Publike ende nuk ka evidencë përgjithshme të krijuar në lidhje me rekomandimet e dhëna dhe statusin e atyre që i monitoron.

Me gjithë faktin se Komisioni për Mbikëqyrje të Financave Publike në Kuvendin e Kosovës ka filluar të nxjerrë rekomandime për entitete të caktuara të audituara dhe të vendosë afate kohore për realizimin e tyre, të monitorojë dhe kërkojë përgjegjësi për implementimin e tyre, kjo praktikë e zhvilluar së fundmi në 2012, mbetet të shihet si do të evoluojë në të ardhmen, ku potencialisht nota do të ngritej. Deri atëherë Kuvendi i Kosovës në masë të madhe vazhdon të mbështetet në gjetjet dhe rekomandimet e dhëna nga auditori i jashtëm për qeverinë

Nota C

PI-28	Shpjegimi	(Nota – M1)
(i) Afati kohor për ekzaminimin e raporteve të auditimit nga Kuvendi (për raportet e pranuar gjatë 3 viteve të fundit).	Nota A (i) Shqyrtimi i raporteve të auditimit nga Kuvendi zakonisht përfundohet brenda 3 muajve pas pranimit të tyre.	C+
(ii) Shtirja e dëgjimeve të bëra nga Kuvendi për të gjeturat kyçe	Nota B (ii) Dëgjimet më të thukëta mbi të gjeturat kyçe në mënyrë rutine zënë vend me përfaqësuesit e entiteteve të audituara, të cilët kanë marrë opinion të kualifikuar ose të pakualifikuar të auditorit.	
(iii) Dhënia e rekomandimeve nga Kuvendi dhe implementimi nga Qeveria	Nota C (iii) Rekomandohen veprime, mirëpo rrallë herë merren veprime nga Qeveria ose mungojnë informatat lidhur me monitorimin	

3.7 Praktikë e Donatorëve

3.7.1 D-1 Parashikimi i përkrahjes të drejtpërdrejte buxhetore

(i) Devijimi vjetor i përkrahjes aktuale buxhetore nga parashikimi i dhënë prej agjencive donatore, të paktën gjashtë javë para se qeveria të dorëzojë propozimet e saj buxhetore para legjislativit (ose organit ekuivalent aprovues).

Që nga periudha e hershme e rindërtimit pas konfliktit (p.sh. 2000-2004), kur mbështetja direkte buxhetore ka përbërë 50% të hyrave totale, kapacitetet e inkasimit të të hyrave të vendit janë rritur dukshëm. Buxheti aktualisht pothuajse financohet tërësisht nga të hyrat vendore, privatizimet si dhe financimi i jashtëm dhe i brendshëm.

Me gjithë zotimet e bëra në konferencën e donatorëve në vitin 2008, një total prej €208.4 milionë në emër të përkrahjes të drejtpërdrejtë buxhetore, në tri vitet e fundit, janë planifikuar si mbështetje direkte buxhetore, në kuadër të procesit të formulimit buxhetor, vetëm një pjesë e tyre.

Gjatë viteve 2010-2012, mbështetja totale buxhetore ka qenë 86 milion euro, dhe në mesatare në bazë vjetore ka përbërë afërsisht 2.5% të të hyrave buxhetore siç është prezantuar në tabelën më poshtë. Krahasuar me PEFA 2009, në periudhën vlerësuese PEFA 2013 buxheti pothuajse financohet nga të hyrat vendore dhe plani buxhetor përfshinë këtë mbështetje direkte. Kjo mbështetje direkte buxhetore është përfshirë në buxhetin e aprovuar në fillim të secilit prej këtyre tri vite të fundit dhe po e njëjta është raportuar si aktuale në fund të vitit. Dy donatorët kryesor janë Komisioni Evropian dhe Banka Botërore.

Nota A.

Tabela 18: Grantet për përkrahje/mbështetje të buxhetit

Përshkrimi	2012 '000 €	2011 '000 €	2010 '000 €
Komisioni Evropian	-	-	30,000
Banka Botërore	37,417	19,240	-
Gjithsej	37,417	19,240	30,000

Burimi: Pasqyra vjetore financiare

(ii) Afatet kohore të pagesave nga donatorët gjatë vitit (pajtueshmëria me vlerësimet agregate tremujore)

Disbursimi i mjeteve që kanë ardhur si mbështetje direkte buxhetore është bërë vetëm një herë gjatë secilit prej tri viteve të fundit fiskale. Nuk ka pasur një plan të dakorduar në fillim të secilit vit fiskal rreth disbursimit me autoritetet e Kosovës.

Nota D.

D-1	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Devijimi vjetor i përkrahjes aktuale buxhetore nga parashikimi i dhënë prej agjencive buxhetore, të paktën gjashtë javë para se qeveria të dorëzoj propozimet e saj buxhetore para legjislativit.	Nota A (i) Në jo më shumë se një nga tri vitet e fundit mbështetja aktuale direkte buxhetore ka qenë më e vogël për 5%, nga plani origjinal	D+

(ii) Afatet kohore të pagesave nga donatorët gjatë vitit (pajtueshmëria me vlerësimet agregate tremujore)	Nota D (ii) Kriteret për notën C (apo më të lartë) nuk janë përmbushur.	

3.7.2 D-2 Informatat financiare të ofruara nga donatorët për buxhetimin dhe raportimin e ndihmës me projekte

(i) Tërësia dhe afati kohor i sistemeve buxhetore të bëra nga donatorët për përkrahjen e projekteve

Nga vlerësimi i bërë në vitin 2009, ka pasur disa ndryshime në aspektin institucional të menaxhimit e programeve të ndihmës nga jashtë.

Koordinimi i ndihmës nga jashtë në Kosovë bëhet përmes Ministrisë së Integritetit Evropian (MIE) të themeluar në vitin 2010, të cilin aktivitet e ka trashëguar nga ish Agjencia e Integritetit Evropian. Ministria e Integritetit (MIE) me ndihmën nga KE, ka zhvilluar një platformë elektronike për menaxhimin e ndihmës së huaj.

Bazuar në të dhënat e raportuara nga vetë donatorët përmes platformës për menaxhim të ndihmës, ndihma e ofruar për Kosovën në tri vitet e fundit është zvogëluar vazhdimisht. Ndihma e huaj zhvillimore në Kosovë në vitin 2011 ishte 214,6 milion euro, 10% më pak se në vitin 2010. Ndërsa në vitin 2012 kjo ndihmë ka qenë afërsisht € 208 milion. Ndihma më së shumti ka ardhur në formë të asistencës teknike. Komisioni Evropian dhe USAID përbëjnë donatorët më të mëdhenj me 61% të ndihmës totale të ofruar në tri vitet e fundit në Kosovë.

Të gjithë donatorëve u është kërkuar të raportojnë zotimet, planet e disbursimit dhe informatat e tjera relevante rreth projekteve të tyre. Me gjithë faktin se këto të dhëna raportohen si zyrtare nga MIE, mbeten shqetësime në lidhje me kualitetin, vërtetësinë dhe afatet kohore të dhënies së tyre. Deri më sot ende nuk ka mekanizma të cilët do të mund të validonin të dhënat.

Duke qenë të vetëdijshëm për këtë, organizatat buxhetore vazhdojnë të mos inkorporojnë në planet e tyre buxhetore, pjesën e donatorëve dhe zotimet e tyre, si pjesë e planit të tyre buxhetor, në procesin e formulimit të buxhetit. Për më tepër ende nuk është krijuar një ndërlidhje automatike e komunikimit të platformës për menaxhim të ndihmës së huaj në MIE e cila do të udhëheqte sistemet që menaxhojnë procesin e formulimit të buxhetit të vendit në Ministrinë e Financave.

I vetmi përjashtim nga kjo rrethanë janë financimet nga Bashkimi Evropian në kuadër të IPA-së, ku BE-ja u ofruan Organizatave Buxhetore vlerësimet për përkrahjen e ardhshme në formë të IPA-së dhe kërkesat për bashkëfinansim nga buxheti. Ky program megjithatë përfaqëson më pak se gjysmën e përkrahjes buxhetore të donatorëve për Kosovën.

Nota D

(ii) Shpeshtësia dhe mbulimi i raportimit nga donatorët përkitazi me rrjedhat aktuale të donatorëve për përkrahje të donatorëve

Pa ndryshime nga vlerësimi i fundit PEFA, MIE vazhdon të mbështetet në raportimin që bëjnë donatorët për implementimin e programeve të tyre. Megjithatë, zyrtarët e MIE, thonë se donatorët nuk janë azhur me raportimet e tyre, ndodhin vonesa të shumta, dhe kualiteti i raportimit është i diskutueshëm. Ta zëmë për vitin fiskal 2012 ende nuk janë përmbyllur tërësisht raportimet e donatorëve (Maj 2013).

Nota D

D-2	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Tërësia dhe afati kohorë I vlerësimeve buxhetore të bëra nga donatorët për përkrahjen e projekteve.	<p>Nota D</p> <p>(i) Jo të gjithë donatorët kryesor ofrojnë vlerësime buxhetore për disbursimin e mjeteve për projekte, për së paku vitin e ardhshëm fiskal të qeverisë dhe së paku tre muaj para fillimit të tij.</p>	D
(ii) Shpeshtësia dhe mbulimi I raportimit nga donatorët përkitazi me rrjedhat aktuale të donatorëve për përkrahje të donatorëve.	<p>Nota D</p> <p>(ii) Donatorët nuk ofrojnë raporte tremujore brenda dy muajve pas përfundimit të tremujorit për disbursimet e bëra për së paku 50% të vlerësimeve të projekteve të financuara nga jashtë në buxhet. Kjo informatë nuk ofron domosdo ndarjen që është në përputhje me klasifikimin qeveritar të buxhetit.</p>	

3.7.3 D-3 Pjesa e ndihmës që menaxhohet nëpërmes përdorimit të procedurave kombëtare

(i) Pjesa e gjithëmbarshme e mjeteve të ndihmës për qeverinë qendrore që menaxhohet nëpërmes procedurave kombëtare

Vetëm mjetet e donatorëve që pranohen në Thesar të Kosovës dhe procesohen përmes SIMFK, konsiderohen t'i ënshetrohen procedurave të vendit, duke përfshirë prokurimin, auditimin, pagesat, etj. Donatorët që kanë dhënë mbështetje direkte buxhetore në tri vitet e fundit, të klasifikuar si “Grante të Përcaktuara të Donatorëve” (shih D-1 (i)), janë proporcionalisht shumë pak – në përgjithësi më pak se 10% të asistencës totale të donatorëve sipas të dhënave të prezantuara në D-2 (i).

Nota D

D-3	Shpjegimi	Nota – M1
(i) Pjesa e gjithëmbarshme e mjeteve të ndihmës për qeverinë qendrore që menaxhohet nëpërmes procedurave kombëtare	<p>Nota D</p> <p>(i) Më pak se 50% e mjeteve të ndihmës për qeverinë qendrore janë menaxhuar nëpërmes procedurave kombëtare</p>	D

Agjenda e Reformave

Përkundër arritjeve të theksueshme në këtë raport të performancës së MFP-së, krahasuar me atë nga viti 2009, ky vlerësim nxjerrë në pah edhe mangësi të sistemit të menaxhimit të financave publike të cilat pengojnë përdorimin më efikas dhe transparent të resurseve financiare publike dhe ulin rezultatet pozitive nga implementimi i politikave shtetërore.

Qeveria e Kosovës është duke vazhduar dhe avancuar tutje me reformën e administratës publike duke përfshirë këtu futjen në jetë gradimeve të reja dhe standardizimin e tyre, zhvillimin e një sistemi të menaxhimit të resurseve njerëzore i cili në formë automatike do të ndërlidhet me sistemin e pagave; përafrimin tutje të legjislacionit të prokurimit dhe procedurave, me ato të BE-së dhe praktikave më të mira ndërkombëtare; ngritjen e mëtutjeshme të kapaciteteve sa i përket fushës së auditimeve të brendshme dhe vazhdimin e certifikimit të auditorëve të brendshëm nga CIPFA në të gjitha organizatat buxhetore; forcimin e mbikëqyrjes nga jashtë përmes avancimit tutje të rolit të ZAP dhe legjislativit të vendit.\$

Bazuar në këtë vlerësim të fundit PEFA 2013, por edhe të tjera vlerësime në bazë të veglave të ndryshme diagnostikuese siç është Rishikimi i Shpenzimeve Publike i kryer në fund të vitit 2012, Qeveria e Kosovës planifikon të avancojë tutje reformat gjithëpërfshirëse në menaxhimin e financave publike, mbështetur në kapacitetet implementuese vendore, për të filluar me politikat e orientuara në buxhetimin e bazuar programor si dhe avancimin tutje të sistemit të Thesarit.

Në vijim planifikohet avancimi tutje i administrimit të tatimeve vendore, ngritja e kapaciteteve në grumbullimin e detyrueshëm të tatimeve si dhe adresimi i çështjes së borxheve të vjetërsuara në kuadër të autoritetit tatim mbledhës – ATK. Kjo do të shoqërohet gjithashtu me zhvillimin e një sistemi për menaxhimin e tatimeve që do të përkrahte këto reforma.

Qeveria e Kosovës do të marrë udhëheqjen në implementimin e këtyre reforma duke qenë e mbështetur nga donatorët si USAID, KE, Banka Botërore, IMF, SIDA, GIZ etj. Përvoja e kaluar me këtë reformë ka treguar rezultate pozitive në fushat e përmendura më lartë ndërkaq që zotimi për avancimin e tyre tutje trason mundësinë për arritje të reja.

Për të implementuar këto reforma në menaxhimin e financave publike, Qeveria do të ndërmarrë aktivitete për azhurnimin e planit të veprimit mbi reformën e MFP-së, i nxjerrë nga viti 2009, kur ka përfunduar vlerësimi PEFA në atë kohë. Duke ndërtuar nga ajo përvojë, Qeveria e Kosovës së shpejti do të përpilojë një plan veprimi për këto reforma, deri në fund të vitit 2013, dhe përmes një grupi punues, të krijuar me këtë rast, do të bëjë monitorimin e implementimit të tij, dhe të raportojë progresin, çdo gjashtë muaj.

Shtojca 2: Të intervistuarit

Nr	Emri dhe Mbiemri	Titulli	Institucioni / Komuna
1	Adelina Cervadiku	Zyrtare e Free Balance në Departamentin e Thesarit	Ministria e Financave
2	Adriatik Stavileci	Menaxher i zyrës për media	Zyra për Media/ Dogana e Kosovës
3	Agron Ibishi	Këshilltar në projektin e Bankës Botërore, për Modernizimin e Administratës Publike,	Banka Botërore
4	Alban Fetahu	Njësia për Menaxhimin e Borxheve	Njësia e Borxheve, Thesar
6	Ardian Behra	Kryesues	Organi Shqyrtues i Prokurimit (OSHP)
7	BastriDedinca	Koordinator i TI-së	Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik të Kosovës(KRPP)
8	Besim Curri	Udhëheqës i Njesisë së Ankesave	Departamentit ligjor/Doganae Kosovës
10	Burim Gashin	Departamenti për Buxhet dhe Financa	Dogana e Kosovës
11	Catriona Mchugh	Eksperte e projektit “Bashkëpunimi Evropian për Komuna më të forta - Planifikimi për ofrimin e shërbimeve	Projekt i financuar nga BE menaxhuar nga Zyra e Bashkimit Evropian në Kosovë BE-PIP
12	Driton Azemi	Udhëheqës i Hetuesisë	Dogana e Kosovës
13	Emrush Haxhiun	Drejtor i Departamentit të Administratës së Përgjithshëm	Kuvendi i Kosovës
14	Fatime Qorri	Koordinatore e Komisionit për Mbikëqyrje të Financave Publike	Kuvendi i Kosovës
15	Ferid Sylejmani	ish-menaxher i njesisë së ankesave	ATK
16	Graham Burnett	Udhëheqës i Ekipitekiye	Projekti i USAID/Mbështetje e Administratës Tatimore (ESTAK)
17	Hajdar Korbi,	Këshilltar për Politika Ekonomike i Ministrisë të Financave	GFSI/USAID
18	Holtjana Bello	Këshilltare e SDC-në Njësinë për Politika dhe Monitorimin e NP-ve	SDC

19	Ibrahim Gjylbederen	Zëvendës i. Auditorit të Përgjithshëm të Kosovës	ZAGJ
20	Ismail Rushiti	Zyrtar i lartë ligjor	Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik të Kosovës(KRPP)
21	Jeton Kryeziu	Menaxher i sistemit të PIP për nivelin e komunave;	PIP/BE
22	Milaim Aliu	Analist i lartë nga Departamenti i Buxhetit	Ministria e Financave
23	Muhamet Latifi	Drejtor i Departamenti i Administrimit të Shërbimit Civil (DASHC)	Ministria e Administratës Publike
24	Muharrem Kosumi	Drejtor i Njesisë Qendrore Hamonizuese.	Ministria e Financave
25	Neziha Ismajli Hoxha	Udhëheqëse e sektorit për para auditim dhe kontroll	Dogana e Kosovës
26	Neziha Selmani	Udhëheqëse e Sektorit i Vlerësimit të Riskut	Dogana e Kosovës
27	Nysret Koca	Zëvendës . Drejtor i Thesarit	Ministria e Financave
28	Ramadan Sejdiu	Udhëheqësi Njesisë për Monitorimin e NP-ve	Ministria e Zhvillimit Ekonomik
29	Ruzhdi Halili	Drejtor i Zyrës për Planifikim Strategjik	Zyra e Kryeministrit
30	Sami Salihu	Menaxher i Shërbimit dhe Edukimit të Tatimpaguesve në ATK	Administrata Tatimore e Kosovës (ATK)
31	Sanije Himaj	Menaxhere e sistemit PIP në nivel të organizatave buxhetore nacionale	Departamenti i Buxhetit Qendror
32	Shpresa Dushi	Departamenti i Administrimit të Shërbimit Civil (DASHC)	Ministria e Administratës Publike
33	Skender Kolgeci	Udhëheqës i Bordit të Pavarur për Rishikim (BPR)	Institucion pavarur
34	Xhemajl Fejza	Udhëheqës i Njesisë së Auditimit	Dogana e Kosovës
35	Xhevat Hasolli	Menaxher i njesisë se tatimeve në Departamentin e Thesarit	Ministria e Financave

Bibliografia

1. Vlerësimi Kosovë, Blerjet Qendrore, Kapaciteti Administrativ, Prokurimi Publik, Nismë e përbashkët e OBEZH dhe BE, financuar nga BE, prill 2013.
2. Dokumenti i Politikave të Kontrollit të Brendshëm të Financave Publike – Maj 2011.
3. IMF Country Report No. 13/113, Republic of Kosovo, Third review under the stand-by arrangement, request for waiver of non-observance of performance criterion, May 2013
4. Korniza Afatmesme e Shpenzimeve 2012-2014, Republika e Kosovës – Prill 2011
5. Korniza Afatmesme e Shpenzimeve 2013-2015, Republika e Kosovës – Prill 2012.
6. Vlerësimi Fiduciar i Kosovës, Banka Botërore, Mars 2012
7. Ligji nr. 03/L-177 i Buxhetit 2010 i miratuar më 29 dhjetor 2009.
8. Ligji nr. 04/L-001 i Buxhetit 2011 i miratuar më 31 mars 2011.
9. Ligji nr. 04/L-079 i Buxhetit 2012 i miratuar më 20 dhjetor 2011.
10. Ligji nr. 04/L-111 për ndryshimin e Ligjit nr. 03/L-87 për Ndërmarrjet Publike.
11. Ligji për Themelimin e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm dhe Zyrën e Auditimit në Kosovë, miratuar nga Kuvendi, qershor 2008
12. Auditimin e Brendshëm nr. 03/L-128 miratuar nga Kuvendi, shtator 2009.
13. Ligji për Borxhin Publik (2009/03-L-175), miratuar nga Kuvendi më 29.12.2009.
14. Ligji nr. 03/L-48 për Menaxhimin e Financave Publike dhe Përgjegjësitë, dhe të gjitha ligjet pasuese për ndryshimin apo plotësimin e tij
15. Doracaku për Zbatimin e Kornizës për Matjen e Performancës (azhurnuar në nëntor 2012)
16. Pasqyrat Financiare të Buxhetit të Republikës së Kosovës për 2010, 2011 dhe 2012.
17. Procesverbalet dhe transkriptuat e mbledhjes së Kuvendit të mbajtur në shtator 2010, dhe nëntor 2011
18. Qarkorja Buxhetore 01/2013 për Qeverinë Qendrore dhe Komunat e lëshuar nga Ministria e Financave më 7 maj 2012
19. Qarkorja Buxhetore nr. 02/2013 për Qeverinë Qendrore dhe Komunat e lëshuar nga Ministria e Financave më 16 gusht 2012
20. Qarkorja Buxhetore 03/2013 për Qeverinë Qendrore dhe Komunat e lëshuar nga Ministria e Financave më 20 shtator 2012

21. Raporti i Aktiviteteve të Prokurimit Publik në Kosovë për vitin 2012, Komisioni Rregullativ i Prokurimit Publik në Kosovë.
22. Raporti i Auditimit për Pasqyrat Financiare të Buxhetit të Konsoliduar të Kosovës për vitin 2010, 2011 dhe 2012, Zyra e Auditorit Gjeneral
23. Raporti Vjetor për Funkcionimin e Sistemit të Auditimit të Brendshëm në Sektorin Publik të Kosovës për vitin 2010
24. Raporti Vjetor për Funkcionimin e Sistemit të Auditimit në Sektorin Publik të Kosovës për vitin 2011.
25. Raporti Vjetor për Funkcionimin e Sistemit të Auditimit të Brendshëm në Kosovë për vitin 2012.
26. Rregulla Financiare 01 dhe 02, Ministria e Ekonomisë dhe Financave
27. Sistemi Informativ për Menaxhimin e Financave në Kosovë
28. Vlerësimi i Menaxhimit të Financave Publike – Shpenzimet Publike dhe Llogaridhënia Financiare (PEFA), maj 2009